

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM
pro základní vzdělávání

Škola pro život

**ZÁKLADNÍ ŠKOLY A MATEŘSKÉ ŠKOLY SVÉBOHOV,
OKRES ŠUMPERK, SVÉBOHOV 141**

Obsah

1	Identifikační údaje	6
2	Charakteristika školy	7
2.1	Základní údaje o škole	7
2.2	Charakteristika pedagogického sboru	7
2.3	Charakteristika žáků	7
2.4	Spolupráce se zákonnými zástupci žáků a ostatními subjekty	7
2.5	Dlouhodobé projekty	8
3	Charakteristika školního vzdělávacího programu	9
3.1	Zaměření školy – naše priority	9
3.2	Klíčové kompetence - výchovné a vzdělávací strategie	10
3.3	Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami s přiznanými podpůrnými opatřeními prvního až pátého stupně a žáků mimořádně nadaných	12
3.3.1	Zabezpečení vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami s přiznanými podpůrnými opatřeními prvního až pátého stupně	12
3.3.2	Vzdělávání žáků mimořádně nadaných	14
3.4	Přehled začlenění průřezových témat	15
4	Učební plán pro 1. – 5. r. základního vzdělávání	17
5	Cílová a obsahová specifikace jednotlivých vyučovacích předmětů	18
5.1	Cílová a obsahová specifikace jednotlivých vyučovacích předmětů (1. – 3. ročník)	18
5.2	Cílová a obsahová specifikace jednotlivých vyučovacích předmětů (4. – 5. ročník)	19
6	Učební osnovy - Jazyk a jazyková komunikace	19
6.1	Český jazyk	19
6.1.1	Časové vymezení	19
6.1.2	Organizační vymezení	20
6.1.3	Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí	20
6.1.4	Český jazyk – 1. vzdělávací období	22
6.1.4.1	Výchovné vzdělávací cíle:	22
6.1.4.2	Charakteristika vzdělávací oblasti	22
6.1.4.3	Obsah učiva v jednotlivých ročnících	24
6.1.4.4	Očekávané výstupy na konci 1. období:	29
6.1.5	Český jazyk – 2. vzdělávací období	30
6.1.5.1	Co by měl žák na začátku 4. ročníku v ČJ umět:	30
6.1.5.2	Výchovné vzdělávací cíle v ČJ ve 2. vzdělávacím období	31
6.1.5.3	Charakteristika výuky českého jazyka ve 2. období:	32
6.1.5.4	Obsah učiva - 2. vzdělávací období - český jazyk	33
7.1	Učební osnovy Anglický jazyk – 1. vzdělávací období	38
7.1.1	Časové vymezení	38
7.1.2	Organizační vymezení	38
7.1.3	Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí	38
7.1.4	Anglický jazyk v 1. Vzdělávacím období	40
7.1.4.1	Výchovné vzdělávací cíle:	40
7.1.4.2	Charakteristika výuky:	41
7.1.4.3	Obsah učiva	41
7.1.4.4	Očekávané výstupy: 1. období	42
7.1.5	Učební osnovy Anglický jazyk – 2. vzdělávací období	43

7.1.5.1	Výchovně vzdělávací cíle:	43
7.1.5.2	Charakteristika výuky anglického jazyka ve 2. období:	44
7.1.5.3	Obsah učiva anglického jazyka ve 2. vzdělávacím období	44
7.1.5.4	Očekávané výstupy na konci 2. období:	45
8	Učební osnovy - Matematika a její aplikace	46
8.1	Časové vymezení	46
8.2	Organizační vymezení	46
8.3	Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí	46
8.4	Matematika v 1. vzdělávacím období:	48
8.4.1	Charakteristika vzdělávací oblasti 1. vzdělávací období	48
8.4.2	Obsah učiva v jednotlivých ročnících v 1. vzdělávacím období	49
8.4.3	Očekávané výstupy na konci 1. období výuky matematice:	52
8.5	Matematika ve 2. vzdělávacím období	53
8.5.1	Co by měl žák na začátku 4. ročníku v matematice umět:	53
8.5.2	Výchovně vzdělávací cíle ve 2. období	53
8.5.3	Charakteristika výuky matematiky ve 2. vzdělávacím období	54
8.5.4	Obsah učiva v jednotlivých ročnících ve 2. vzdělávacím období	56
8.5.5	Očekávané výstupy na konci 2. období výuky matematice:	58
9	Učební osnovy Vzdělávací oblast: Umění a kultura	59
9.1	Hudební výchova	59
9.1.1	Časové vymezení	59
9.1.2	Organizační vymezení	59
9.1.3	Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí	59
9.1.4	Výchovně vzdělávací cíle hudební výchovy v 1. vzdělávacím období:	62
9.1.4.1	Charakteristika výuky v 1. vzdělávacím období:	62
9.1.4.2	Obsah učiva předmětu hudební výchova v 1. – 3. ročníku:	63
9.1.4.3	Očekávané výstupy na konci 1. období:	65
9.1.5	Výchovně vzdělávací cíle ve 2. vzdělávacím období:	66
9.1.5.1	Charakteristika výuky ve 2. vzděl. období:	66
9.1.5.2	Obsah učiva předmětu hudební výchova ve 2. vzděl. období:	67
9.1.5.3	Očekávané výstupy na konci 2. období:	69
9.2	Učební osnovy - Výtvarná výchova	69
9.2.1	Časové vymezení	69
9.2.2	Organizační vymezení	69
9.2.3	Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí	69
9.2.4	Výchovně vzdělávací cíle hudební výchovy v 1. vzdělávacím období:	72
9.2.4.1	Výchovně vzdělávací cíle 1. vzdělávacího období:	72
9.2.4.2	Charakteristika výuky v 1. vzdělávacím období:	73
9.2.4.3	Obsah učiva Výtvarné výchovy v 1. – 3. ročníku:	75
9.2.4.4	Očekávané výstupy:	75
9.2.5	Výchovně vzdělávací cíle ve 2. vzdělávacím období	76
9.2.5.1	Charakteristika výuky předmětu výtvarná výchova ve 2. období základního vzdělávání:	76
9.2.5.2	Obsah učiva výtvarné výchovy ve 2. vzdělávacím období:	78
9.2.5.3	Očekávané výstupy na konci 2. období základního vzdělávání	81
10	Učební osnovy Člověk a zdraví - Tělesná výchova	81
10.1	Časové vymezení	81
10.2	Organizační vymezení	81
10.3	Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí	82
10.4	Výchovně vzdělávací cíle tělesné výchovy pro 1. i 2. vzdělávací období	84

10.5	Charakteristika výuky pro 1. i 2. vzdělávací období:	85
10.6	Obsah učiva v jednotlivých ročnících	87
10.7	Očekávané výstupy:	94
11	Učební osnovy: Člověk a jeho svět	96
11.1	Prvouka	96
11.1.1	Časové vymezení	96
11.1.2	Organizační vymezení	96
11.1.3	Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí	96
11.1.4	Výchovně vzdělávací cíle	98
11.1.5	Charakteristika výuky	99
11.1.6	Obsah učiva v jednotlivých ročnících	99
11.1.7	Očekávané výstupy	102
11.2	Přírodověda	103
11.2.1	Časové vymezení	103
11.2.2	Organizační vymezení	103
11.2.3	Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí	103
11.2.4	Výchovně vzdělávací cíle ve 2. vzdělávacím období	105
11.2.5	Charakteristika výuky předmětu Přírodověda ve 2. vzdělávacím období	106
11.2.6	Obsah učiva ve 2. vzdělávacím období - přírodověda	106
11.2.7	Očekávané výstupy na konci 2. období - přírodověda	108
11.3	Vlastivěda	109
11.3.1	Časové vymezení	109
11.3.2	Organizační vymezení	109
11.3.3	Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí	109
11.3.4	Výchovně vzdělávací cíle ve 2. vzdělávacím období	111
11.3.5	Charakteristika výuky předmětu Vlastivěda ve 2. vzdělávacím období	112
11.3.6	Obsah učiva ve 2. vzdělávacím období - vlastivěda	112
11.3.7	Očekávané výstupy na konci 2. období - vlastivěda	114
12	Učební osnovy Člověk a svět práce – Pracovní činnosti	115
12.1	Časové vymezení	115
12.2	Organizační vymezení	115
12.3	Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí	116
12.4	Výchovně vzdělávací cíle pracovních činností v 1. vzdělávacím období	118
12.4.1	Charakteristika výuky v 1. vzdělávacím období	119
12.4.2	Obsah učiva v 1. – 3. ročníku	120
12.4.3	Očekávané výstupy na konci 1. období	122
12.5	Výchovně vzdělávací cíle ve 2. vzdělávacím období	123
12.5.1	Charakteristika výuky předmětu Praktické činnosti ve 2. vzdělávacím období	123
12.5.2	Obsah učiva ve 2. vzdělávacím období - pracovní činnosti	124
12.5.3	Očekávané výstupy na konci 2. období – praktické činnosti	125
13	Učební osnovy Informační a komunikační technologie	126
13.1	Časové vymezení	126
13.2	Organizační vymezení	126
13.4	ICT ve druhém vzdělávacím období	129
13.4.1	Výchovně vzdělávací cíle ICT ve 4. a 5. roč.	129
13.4.2	Charakteristika vyučovacího předmětu	129
13.4.3	Obsah učiva	129
13.4.4	Očekávané výstupy na konci 2. vzdělávacího období	131

14 Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků	131
14.1 Zásady hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání a chování ve škole a na akcích pořádaných školou	131
14.1.1 Zásady hodnocení průběhu a výsledku vzdělávání.....	131
14.1.2 Zásady pro hodnocení chování ve škole	133
14.1.3 Výchovní opatření	133
14.1.4 Kázeňské přestupky	134
14.1.5 Zásady a pravidla pro sebehodnocení žáků	135
14.2 Stupně hodnocení prospěchu a chování v případě použití klasifikace	135
14.2.1 Stupně hodnocení prospěchu.....	135
14.2.1.1 Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou teoretického zaměření	136
14.2.1.2 Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou praktického zaměření	137
14.2.1.3 Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou výchovného zaměření	139
14.2.2 Stupně hodnocení chování	140
14.3 Slovní hodnocení.....	141
14.3.1 Zásady pro používání slovního hodnocení	141
14.3.2 Zásady pro stanovení celkového hodnocení žáka na vysvědčení v případě použití slovního hodnocení nebo kombinace slovního hodnocení a klasifikace	141
14.4 Způsob získávání podkladů pro hodnocení	142
14.5 Podrobnosti o komisionálních a opravných zkouškách	144
14.5.1 Komisionální zkouška	144
14.5.2 Opravná zkouška.....	145
14.6 Způsob hodnocení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.....	145
Dodatek č. 1 ke školnímu vzdělávacímu programu - Informatika	146

1 Identifikační údaje

Název ŠVP : Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání „Škola pro život“
Název školy: Základní škola a mateřská škola Svěbohov, okres Šumperk,
příspěvková organizace
Adresa školy: Svěbohov 141, 789 01 Zábřeh
Ředitelka školy: Mgr. Lenka Pěničková
Kontakty: Telefon – 583 412151, 739 051 965
e-mail – zs.svebohov@atlas.cz
webové stránky: <http://www.zssvebohov.wbs.cz>
REDIZO: 600 148 203
IZO: 102 668 744
IČO: 75029057
Zřizovatel: Obec Svěbohov
Svěbohov 64
Telefon – 583 412122
e-mail – obec@svebohov.cz
webové stránky: <http://www.svebohov.cz>
Platnost dokumentu: od 1. 9. 2020
Číslo jednací: 12/2020

1. 6. 2020

.....
Datum

.....
Razítko školy:

.....
Mgr. Lenka Pěničková
ředitelka školy

2 Charakteristika školy

2.1 Základní údaje o škole

Základní škola Svěbohov je škola málotřídní s maximální kapacitou 40 žáků. Vyučují se zde žáci od 1. do 5. ročníku. Společně vzdělává a vychovává i žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Součástí školy jsou:

- mateřská škola s maximální kapacitou 30 dětí
- školní družina s kapacitou 20 žáků
- školní jídelna – výdejna

Budova školy se nachází v obci v přírodním prostředí. V přízemí je umístěna mateřská škola a jídelna s výdejnou stravy.

Základní škola se nachází v prvním patře. Ke škole náleží oplocená prostorná udržovaná zahrada.

Prostory, zařízení i vybavení školy odpovídají platným bezpečnostním i hygienickým předpisům.

2.2 Charakteristika pedagogického sboru

V ZŠ vyučují kvalifikovaní a aprobovaní pedagogové. Pedagogičtí pracovníci se účastní různých forem dalšího vzdělávání, které je zaměřeno na rozvíjení dalších znalostí potřebných pro práci učitele na 1. stupni ZŠ. Tematické zaměření jednotlivých kurzů a seminářů se řídí aktuálními prioritami školy a potřebami jednotlivých učitelů.

2.3 Charakteristika žáků

Školu navštěvují převážně žáci ze Svěbohova. Školu navštěvují také žáci ze Zábřeha, Václavova, Jedlí.

Vzdělávají se zde i žáci se speciálními vzdělávacími potřebami.

2. 4 Spolupráce se zákonnými zástupci žáků a ostatními subjekty

Škola spolupracuje s organizacemi, jejichž činnost pomáhá rozvíjet občanské povědomí žáků v různých oblastech života.

Snažíme se vytvořit pro všechny skupiny prostředí vstřícné, otevřené, prostředí důvěry a spolupráce.

- **Spolupráce se zákonnými zástupci žáků.** Zákonní zástupci žáků jsou pravidelně informováni o prospěchu a chování jejich dětí na třídních schůzkách. Třídní schůzky se uskutečňují 4x ve školním roce. Pravidelně jsou také rodiče informováni v žákovských knížkách, a to nejen o prospěchu, ale o všem důležitém co se týká výchovně vzdělávacího procesu, akcí školy apod., a také na webových stránkách školy.

Zástupce zákonných zástupců žáků je členem školské rady. Rodiče mají možnost v případě potřeby si sjednat po předchozí domluvě konzultaci s učitelkou nebo ředitelkou kdykoli během školního roku.

- **Spolupráce se zřizovatelem.** Zřizovatelem školy je OÚ Svěbohov. Zabezpečuje financování provozu školy, a je tedy strategickým partnerem zařízení. Se zřizovatelem jsou projednávány všechny důležité záležitosti, týkající se provozu školy. Vzájemnou

informovanost a dobrou komunikaci považujeme za zásadní při udržování dobrých vztahů mezi školou a zřizovatelem.

Škola se podílí svými kulturními programy na akcích pořádaných obcí, jako je vítání občánků, maškarní karneval, setkání seniorů obce, mikulášská a vánoční besídka apod.

- **Spolupráce s DDM v Zábřehu**
- **Vilou Doris v Šumperku.**
- **Spolupráce s PPP a SPC v Šumperku**
- **Spolupráce s knihovnou v Zábřehu**
- **Spolupráce s policií ČR v rámci prevence proti sociálně patologickým vlivům a HZS**
- **Spolupráce se Zdravotním ústavem v Šumperku**
- **Spolupráce s okolními školami**

2. 5 Dlouhodobé projekty

	Název projektu	Předpokládané výstupy	Příklady činností
1	Den v knihovně	✓ Umí vyhledat informace ✓ Umí se orientovat v knihovně, dokáže si vyhledat knihu ✓ Rozezná jednoduché literární žánry ✓ Má zájem si půjčit knihu	Návštěva knihovny
2	Chráníme přírodu a životní prostředí	✓ Orientuje se v problematice ekologie ✓ Zná základní pravidla související s ochranou přírody ✓ Zapojuje se do ochrany přírody ✓ Chrání zvířata, zná jejich základní životní potřeby	Účast na programech s ekologickou tematikou Akce „Uklid’me si svět“ Podzimní a jarní úklid okolí školy Nakládání s odpady Návštěva ZOO, útulku pro psy
3	Výlety za kulturou	✓ Dodržuje pravidla slušného chování ✓ Umí naslouchat divadelní hře ✓ Dokáže se společensky chovat ✓ Umí převyprávět odehraný děj	Návštěva kina, divadla
4	Poznáváme naše tradice	✓ Zná lidové zvyky spojené s jednotlivými svátky ✓ Zná historii a tradice našeho národa ✓ Dokáže vyrobit různé předměty typické pro jednotlivé tradice ✓ Dovede zazpívat píseň, recitovat báseň vztahující se k tradičním svátkům	Návštěva muzea Tematicky zaměřené pracovní a výtvarné dílny Výzdoba školy vlastními výrobky Vánoční besídka Tematicky zaměřené exkurze a zájezdy

5	Známe svou obec i okolí	✓ Dokáže popsat své okolí a orientovat se ve své obci ✓ Přiměřeně svému věku zná důležité instituce a úřady v nejbližším městě ✓ Zná významné památky města	Seznamování s významnými kulturními, hospodářskými a společenskými institucemi Návštěva různých institucí a památek
6	Školní besídka	✓ Dokáže zazpívat píseň, recitovat básně ✓ Dokáže si zapamatovat scénář ✓ Umí si připravit jednoduchou masku, jednoduchý kostým ✓ Dovede spolupracovat ✓ Umí kultivovaně vystupovat před veřejností ✓ Zvládne taneční vystoupení	Vánoční program Vystoupení pro rodiče v závěru školního roku
7	Co mám dělat když ...?	✓ Umí přivolat pomoc ✓ Zná základy první pomoci ✓ Chrání zdraví své i ostatních ✓ Rozlišuje rizika pobytu v přírodě ✓ Zná rizika vzniku mimořádných událostí vyplývajících z různých přírodních jevů ✓ Ví co dělat v případě požáru, povodně	Hasiči Policie Integrovaný záchranný systém Úrazy Beseda se zdravotní tematikou Nácvik pomoci modelových situací Pobyt v přírodě (dvakrát ročně)
8	Na silnici nejsme sami	✓ Dovede se orientovat v pravidlech silničního provozu ✓ Zná dopravní značky ✓ Dokáže poskytnout první pomoc ✓ Umí oznámit nehodu – 150, 155, 156, 158, 112, ✓ Uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu	Dopravní hřiště Pohyb v městském provozu Pozorování dopravního provozu v terénu, hodnocení chování účastníků – chodců, řidičů, cyklistů Průkaz cyklisty

3 Charakteristika školního vzdělávacího programu

3.1 Zaměření školy – naše priority

- ✓ ŠVP vychází z obecných vzdělávacích cílů a klíčových kompetencí RVP ZV.
- ✓ Název našeho vzdělávacího programu **Škola pro život** předznamenává naše hlavní záměry.

- ✓ Chceme, aby z naší školy odcházeli žáci, kteří budou schopni se v budoucnu dobře začlenit do společnosti, celoživotně se vzdělávat, kriticky myslet a jednat, budou schopni naslouchat lidem a komunikovat se svým okolím. Budou umět reálně hodnotit své možnosti a v konečném důsledku budou přínosem pro naši společnost i na trhu práce.
- ✓ Chceme, aby naši žáci uměli žít v souladu s přírodou, chránili ji a spoluvytvářeli zdravé životní prostředí. V tomto bodě navazujeme na ŠVP vytvořený pro naši MŠ, kde budování vztahu k přírodě je jednou z priorit. S tím úzce souvisí výchova ke zdravému životnímu stylu.
- ✓ Chceme, aby v naší škole bylo dobře žákům i učitelům, udržet a dále rozvíjet příznivé klima školy, aby se všichni cítili bezpečně a mohli společně poznávat, prožívat a tvořit.
- ✓ Chceme důsledně věnovat srovnatelnou péči všem žákům bez rozdílu schopností a nadání.
- ✓ Naším záměrem je uplatňovat činnostní učení, tzn. že žáci budou vedeni k práci v týmu, k účelnému vyhledávání informací, k samostatnému objevování, ke schopnosti klást otázky, respektovat názory druhých a učit se spolupracovat.

3.2 Klíčové kompetence - výchovné a vzdělávací strategie

KLÍČOVÉ KOMPETENCE	Co to konkrétně znamená na naší škole
1	
Kompetence k učení - vést žáky k zodpovědnosti za své vzdělávání, umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení	- žáky vedeme k sebehodnocení - klademe důraz na čtení s porozuměním - učíme žáky vyhledávat informace, umět je zpracovat a oddělit podstatné informace od nepodstatných, a to při práci s literaturou i internetem - ve vhodných případech umožňujeme žákům realizovat vlastní nápady, podněcujeme jejich kreativitu - učíme práci s chybou - při hodnocení v převaze používáme pozitivní motivaci - při hodnocení přihlížíme k individuálním pokrokům žáka na místo srovnávání s výkony ostatních žáků ve třídě - při hodnocení výkonů žáka sledujeme komplexní přístup žáka k učení, jeho zájem o učivo, přípravu na vyučování, plnění úkolů, a to tak, aby i slabší žáci měli možnost poznat ve škole úspěch - vedeme žáky k poznání, že za své vzdělávání jsou do velké míry zodpovědní sami
2.	
Kompetence řešení problémů - vést žáky k tvořivému myšlení, logickému	- formou didaktických her a modelových situací jsou žáci vedeni k rozpoznání problému, jeho vyhodnocení a vyhledání způsobu jeho řešení s ohledem na věkové a individuální možnosti, také ve spolupráci s učitelem

uvažování a k řešení problémů	- učíme žáky nebát se problémů – každý problém se dá řešit - učíme žáky v rámci svých předmětů problémy předvídat a předcházet jim - podporujeme týmovou práci při řešení problémů - žáci jsou vedeni k otevřenému upozorňování na problémy - při řešení problémových úloh logické či matematické povahy učíme vyhledávat informace, dovednost volit správné postupy a umět správnost prakticky ověřit - učíme používat osvědčené postupy v analogických nebo zcela nových situacích, nenechat se odradit neúspěchem
3.	
Kompetence komunikativní - vést žáky k otevřené, všestranné a účinné komunikaci	- klademe důraz na kultivovaný jazykový projev, schopnost vyjádřit myšlenku, schopnost klást otázky, prezentovat své názory - učíme pozornému naslouchání druhých, neskáčeme si do řeči, účinně se zapojujeme do diskuze, respektujeme názory druhých - učíme žáky komunikativní dovednosti používat v různých situacích, využíváme k tomu didaktické hry i různé modelové situace - netolerujeme hrubé projevy chování, agresivní, vulgární a nezdvořilé
4.	
Kompetence sociální a personální - rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat, pracovat v týmu, respektovat a hodnotit práci vlastní i druhých	- při výuce střídáme formy práce, podporujeme skupinovou výuku a kooperaci ve vyučování - učíme žáky pracovat v týmu, respektovat odlišnosti jako podmínku efektivní spolupráce - důsledně vyžadujeme dodržování stanovených pravidel - učíme žáky kriticky hodnotit výkony své i druhých - podporujeme pomoc spolužákům mladším a slabším
5.	
Kompetence občanské vychovávat žáky -jako svobodné občany plnící si své povinnosti, uplatňující svá práva a respektující práva druhých - jako osobnosti zodpovědné za svůj život, své zdraví a své životní prostředí	- zásadně netolerujeme sociálně patologické projevy – drogy, šikana, kriminalita mládeže - netolerujeme agresivitu, vulgarismus, nezdvořilost - netolerujeme nekamarádké chování, posměch, ponižování, odmítání pomoci - důsledně dbáme na dodržování pravidel chování ve škole, stanovených ve vnitřních normách školy - podporujeme různé formy spolupráce s policií, IZS, s obcí apod. - kázeňské přestupky řešíme individuálně, nepřipouštíme princip kolektivní viny - jsme připraveni v případě potřeby podat pomocnou ruku kterémukoliv žákovi

- jako ohleduplné bytosti, schopné a ochotné účinně pomoci v různých situacích	- vedeme žáky k sebeúctě a toleranci k druhým lidem - vedeme žáky ke zodpovědnému chování k přírodě a životnímu prostředí s uplatňováním prvků enviromentální výchovy - vedeme žáky k ochraně zdraví svého i druhých, dodržování základních prvků bezpečnosti při pobytu v přírodě a pohybových aktivitách, nepřeceňování svých sil, upozorňujeme na následky úrazů a možnosti prevence úrazů i některých nemocí
6.	
Kompetence pracovní - vést žáky k pozitivnímu vztahu k práci, naučit žáky používat při práci vhodné materiály, nástroje a technologie, naučit žáky chránit své zdraví při práci	- v rámci výuky seznamujeme žáky se základy bezpečnosti při práci, s bezpečným používáním pracovních nástrojů - vedeme žáky k odpovědnému plnění úkolů, kvalitně odvedenou práci vždy pochválíme - vedeme žáky k účelné organizaci vlastní pracovní činnosti, k dokončení započaté práce a jejímu objektivnímu hodnocení

3.3 Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami s přiznanými podpůrnými opatřeními prvního až pátého stupně a žáků mimořádně nadaných

3.3.1 Zabezpečení vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami s přiznanými podpůrnými opatřeními prvního až pátého stupně

Za žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) jsou považováni žáci se **zdravotním postižením** (mentálním, tělesným, zrakovým, sluchovým, autismem, závažnými vadami řeči, souběžným postižením více vadami a závažnými vývojovými poruchami učení nebo chování).
 § 16 odst. 1 a odst. 9 ŠZ

Vzdělávání žáků se SVP probíhá s využitím **podpůrných opatření**, která se člení do **5 stupňů** podle organizační a finanční náročnosti. (§ 16 ŠZ, Vyhláška č. 27/2016 Sb. Příloha č. 1 k vyhlášce č. 27/2016 Sb.)

Pro žáky je podpora bezplatná.

Podpůrná opatření 1. stupně

Podpůrné opatření prvního stupně je opatření, které realizuje škola sama. Škola volí podpůrná opatření prvního stupně tehdy, pokud žák má při vzdělávání takové obtíže, že je nezbytné jeho vzdělávání podpořit prostředky pedagogické intervence (změny v metodách a výukových postupech, změny v organizaci výuky žáka, úpravy v hodnocení, v začleňování do sociální a komunikační sítě školní třídy); pokud se jedná o drobné úpravy v rámci výuky jednoho předmětu, je úprava věcí individualizace výuky a práce jednoho pedagoga.

Pokud úpravy vyžadují spolupráci více pedagogů, vytváří škola **Plán pedagogické podpory** (PLPP) - (§ 10 vyhlášky č. 27/2016 Sb.) - stručný dokument, ve kterém jsou uvedeny potřeby úprav ve vzdělávání žáka, návrh jak se bude vzdělávání žáka upravovat a v čem.

PLPP sestavuje třídní učitel nebo učitel konkrétního vyučovacího předmětu. PLPP má písemnou podobu. Před jeho zpracováním budou probíhat rozhovory s jednotlivými vyučujícími, s cílem stanovení např. metod práce s žákem, způsobů kontroly osvojení znalostí a dovedností.

Pedagogové následně vyhodnocují efektivitu zvolených úprav, pokud se ani s dodatečnou podporou pedagogů vzdělávání žáka nezlepší a nemá trend zlepšovat, nebo je jeho stav naopak setrvalý, nebo se horší - pak škola žákovi a zákonným zástupcům doporučí, aby navštívili školské poradenské zařízení.

Škola zajistí předání PLPP školskému poradenskému zařízení, aby se předešlo uplatňování neúčinných podpůrných opatření.

Podpůrná opatření 2. - 5. Stupně

Doporučení za účelem stanovení podpůrných opatření pro vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami provádí školské poradenské zařízení. Při posuzování speciálních vzdělávacích potřeb vychází ze sdělení rodiče a žáka, ze závěrů školy a PLPP pokud byl zpracováván, dále ze závěrů vyšetření lékařů a dalších odborníků, kteří se do té doby nebo i následně podíleli na péči o žáka.

Školské poradenské zařízení v doporučení uvede závěry vyšetření a podpůrná opatření druhého až pátého stupně, která odpovídají zjištěným speciálním vzdělávacím potřebám a možnostem dítěte, žáka nebo studenta.

Při vydání doporučení je zákonný zástupce žáka informován o jejich obsahu a poučen o možnosti podat žádost o revizi doporučení.

Zákonný zástupce žáka potvrzuje svým podpisem, že doporučení s ním byla projednána, že porozuměl jejímu obsahu a zvoleným podpůrným opatřením; o těchto skutečnostech musí být poučen.

Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením školského poradenského zařízení.

Specifikace provádění podpůrných opatření

Jako podpůrná opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou v naší škole využívána podle doporučení školského poradenského zařízení a přiznaného stupně podpory zejména:

a) v oblasti metod výuky:

- respektování odlišných stylů učení jednotlivých žáků
- metody a formy práce, které umožní častější kontrolu a poskytování zpětné vazby žákovi
- důraz na logickou provázanost a smysluplnost vzdělávacího obsahu
- respektování pracovního tempa žáků a poskytování dostatečného času k zvládnutí úkolů

b) v oblasti organizace výuky:

- střídání forem a činností během výuky
- u mladších žáků využívání skupinové výuky
- postupný přechod k systému kooperativní výuky
- v případě doporučení může být pro žáka vložena do vyučovací hodiny krátká přestávka

Individuální vzdělávací plán žáka se speciálními vzdělávacími potřebami Vyhláška č. 27/2016 Sb.

K úpravám očekávaných výstupů stanovených v ŠVP se využívá podpůrné opatření IVP. To umožňuje u žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními, za podmínek stanovených školským zákonem a vyhláškou č. 27/2016 Sb., upravovat očekávané výstupy vzdělávání, případně je možné přizpůsobit i výběr učiva.“

Pro žáky s jiným než mentálním postižením uvedené v § 16 odst. 9 školského zákona je možné ve školním vzdělávacím programu upravit očekávané výstupy nebo nahradit vzdělávací obsah, jehož realizaci objektivně neumožňuje jejich znevýhodnění, jiným vzdělávacím obsahem, pokud to vyžadují speciální vzdělávací potřeby žáků, a to pouze tehdy, pokud to vyplývá z doporučení školského poradenského zařízení.“

Vyžadují-li to speciální vzdělávací potřeby žáka, na základě doporučení školského poradenského zařízení a žádosti zákonného zástupce, zpracuje škola **Individuální vzdělávací plán** (IVP). IVP je závazným dokumentem pro zajištění speciálních vzdělávacích potřeb žáka, přičemž vychází ze školního vzdělávacího programu a je součástí dokumentace žáka ve školní matrice.

Individuální vzdělávací plán obsahuje údaje o skladbě druhů a stupňů podpůrných opatření poskytovaných v kombinaci s tímto plánem, identifikační údaje žáka a údaje o pedagogických pracovnících podílejících se na vzdělávání žáka.

V IVP jsou dále uvedeny zejména informace o:

- a) úpravách obsahu vzdělávání žáka,
- b) časovém a obsahovém rozvržení vzdělávání,
- c) úpravách metod a forem výuky a hodnocení žáka,
- d) případné úpravě výstupů ze vzdělávání žáka.

3.3.2 Vzdělávání žáků mimořádně nadaných

Za nadaného žáka se považuje především žák, který při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech. Za mimořádně nadaného žáka se považuje především žák, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

Zjišťování mimořádného nadání včetně vzdělávacích potřeb žáka provádí školské poradenské zařízení ve spolupráci se školou, která žáka vzdělává. (§ 27 vyhlášky č. 27/2016 Sb.)

Individuální vzdělávací plán mimořádně nadaného žáka

Ředitel školy může s písemným doporučením školského poradenského zařízení povolit nezletilému žákovi s mimořádným nadáním na žádost jeho zákonného zástupce vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu, který vychází ze školního vzdělávacího programu příslušné školy, závěrů psychologického a speciálně pedagogického vyšetření.

Individuální vzdělávací plán je závazným dokumentem pro zajištění vzdělávacích potřeb mimořádně nadaného žáka a je součástí dokumentace žáka ve školní matrice.

IVP mimořádně nadaného žáka sestavuje třídní učitel ve spolupráci s učiteli vyučovacích předmětů, ve kterých se projevuje mimořádné nadání žáka a školským poradenským zařízením. IVP mimořádně nadaného žáka má písemnou podobu a při jeho sestavování spolupracuje třídní učitel s rodiči mimořádně nadaného žáka. Při sestavování IVP vycházíme z obsahu IVP stanoveného v § 28 vyhlášky č. 27/2016 Sb. Práce na sestavování IVP jsou zahájeny okamžitě po obdržení doporučení školského poradenského zařízení. IVP je sestaven nejpozději do jednoho měsíce od obdržení doporučení školského poradenského zařízení. Součástí IVP je termín vyhodnocení naplňování IVP a může též obsahovat i termín průběžného hodnocení IVP, je-li to účelné. IVP může být zpracován i pro kratší období než je školní rok. IVP může být doplňován a upravován v průběhu školního roku. K provádění IVP je nutný písemný informovaný souhlas zákonného zástupce žáka a podpis IVP zákonným zástupcem žáka.

3.4 Přehled začlenění průřezových témat

Všechny tematické okruhy všech průřezových témat jsou integrovány do vzdělávacích obsahů napříč vyučovacími předměty.

Tematické okruhy průřezových témat	1.ročník	2.ročník	3.ročník	4.ročník	5.ročník
Osobnostní a sociální výchova					
Osobnostní rozvoj					
Poznávání	ČJ, PRV, PČ, HV, TV	ČJ, M, PRV, PČ, HV, TV	ČJ, M, PRV, PČ, HV, TV	ČJ, M, PRV, PČ, HV, TV	ČJ, M, PRV, PČ, HV, TV
Sebepoznávání	PRV	PRV	PRV	Př	Př
Seberegulace	TV	TV	TV	TV	TV
Psychohygiena	TV	TV	TV	TV	TV
Kreativita	VV	VV	VV	VV, PrČ	VV, Prč
Sociální rozvoj					
Poznávání lidí	PRV	PRV	PRV	Př	Př
Mezilidské vztahy	ČJ	ČJ	ČJ	Čj	ČJ
Komunikace	ČJ	ČJ	ČJ, AJ	ČJ, AJ	ČJ, AJ
Kooperace a kompetice	VV, PČ, TV	VV, PČ, TV	VV, PČ, TV	VV, PČ, TV	VV, PČ, TV
Morální rozvoj					
Řešení problémů	M	M	M	M	M
Hodnoty, postoje	ČJ	ČJ	ČJ	ČJ, TV, Př	ČJ, TV, Př
Výchova demokrat. občana					
Občanská spol. a škola	ČJ, HV, Prv	ČJ, HV, Prv	ČJ, HV, Prv	PŘ, VL	PŘ, VL
Občan, společ., stát					PŘ, VL
Formy participace v polit. životě				VL	VL
Principy demokracie				VL	PŘ

Výchova k myšlení v evropských a glob. souvislostech					
Evropa a svět nás zajímá			PRV		
Objevujeme Evropu a svět	TV, VV	TV, VV	TV, VV	TV, VV, AJ, ČJ	TV, VV, AJ, ČJ
Jsme Evropané					VV, PŘ, VL
Multikulturní výchova					
Kulturní difference					ČJ
Lidské vztahy					ČJ,PŘ,VL,VV, TV
Etnický původ		ČJ	ČJ	ČJ	ČJ
Multikulturalita			AJ	AJ	AJ
Enviromentální výchova					
Ekosystémy	TV	PRV, TV	PRV, TV	PŘ,TV	C, TV
Základní podmínky života				PŘ	PŘ
Lidské aktivity, problémy život. prostředí				PŘ, VV	PŘ, VV, PČ
Vztah člověka a prostředí			PRV	PŘ	PŘ
Mediální výchova					
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení			ČJ	ČJ	ČJ
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality			ČJ	ČJ	ČJ
Fungování a vliv médií ve společnosti					ČJ
Tvorba mediálních sdělení			ČJ	ČJ	ČJ

4 Učební plán pro 1. – 5. r. základního vzdělávání

Vzdělávací oblast	Vyučovací předmět	Ročník					Minimální časová dotace	disponibilní hodiny
		1.	2.	3.	4.	5.		
Jazyk a jazykové komunikace	český jazyk	7+2	7+2	7 + 1	6 + 1	6 + 1	33	+ 7
	cizí jazyk	-	-	3	3	3	9	
Matematika a její aplikace	matematika	4	4	4+1	4 + 1	4 + 1	20	+ 3
Informační a komunikační technologie	informatika	-	-	-	1	1	1	+1
Člověk a jeho svět	prvouka	2	2+1	2	-	-	6	+ 1
	přírodověda	-	-	-	2	2	4	
	vlastivěda	-	-	-	1+1	1+1	2	+2
Umění a kultura	hudební výchova	1	1	1	1	1	5	
	výtvarná výchova	1	1+1	1+1	2	2	7	+2
Člověk a zdraví	Tělesná výchova	2	2	2	2	2	10	
Člověk a svět práce	praktické činnosti	1	1	1	1	1	5	
týdenní hodinová dotace a disponibilní hodiny		18 + 2	18 + 4	21 + 3	23 + 3	23 + 3	102	+ 16
Celkový týdenní počet hodin - maximum týdně		20	22	24	26	26	118	

Poznámky k učebnímu plánu

Český jazyk

V prvním ročníku má předmět komplexní charakter. Od druhého ročníku je členěn na Komunikační a slohovou výchovu, Jazykovou výchovu a Literární výchovu.

Předmět je posílen o dvě disponibilní hodiny v 1. a 2. ročníku a jednu disponibilní hodinu ve 3., 4. a 5. ročníku.

Matematika

Posílení předmětu o jednu disponibilní ve 3., 4. a 5. ročníku bude věnováno výuce geometrie.

Prvouka, Přírodověda a Vlastivěda

Posílení předmětu ve druhém, čtvrtém a pátém ročníku o jednu vyučovací hodinu je určeno k realizaci průřezových témat Osobnostní a sociální výchova, Enviromentální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.

Výtvarná výchova

Předmět je posílen ve druhém a třetím ročníku o jednu disponibilní hodinu a budou se realizovat průřezová témata Osobnostní a sociální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.

5 Cílová a obsahová specifikace jednotlivých vyučovacích předmětů

5.1 Cílová a obsahová specifikace jednotlivých vyučovacích předmětů (1. – 3. ročník)

Školní vzdělávací program realizuje požadavky na základní vzdělávání prostřednictvím formulovaných vzdělávacích oblastí a vytváří pro školní praxi dílčí celky – **vyučovací předměty**.

	<i>Vzdělávací oblast</i>	<i>Předmět</i>	<i>Zkratka předmětu</i>
1	Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk Cizí jazyk – Anglický jazyk	ČJ AJ
2	Matematika a její aplikace	Matematika	M
3	Člověk a jeho svět	Prvouka	Prv
4	Umění a kultura	Hudební výchova Výtvarná výchova	HV VV
5	Člověk a zdraví	Tělesná výchova	TV
6	Člověk a svět práce	Pracovní činnosti	PrČ

Hlavní cíle 1. období

Cílem prvního období základního vzdělávání je naučit žáky: **základům čtení, psaní, počítání a prvního cizího jazyka**. Vyučování má ve všech předmětech **činnostní charakter**.

Při vytváření dovedností a návyků v 1. – 3. ročníku se požaduje, aby žáci chápali účel a smysl každé své činnosti, aby o činnostech hovořili a měli pro ně dostatečný časový prostor. V souladu s charakterem myšlení žáků je těžiště vyučování **v přímém poznávání skutečností kolem nás**.

K výuce v tomto období patří i vyučovací předměty s výchovným zaměřením, tj. **hudební, výtvarná, tělesná výchova a pracovní činnosti**. V programu jsou uplatňovány též: **dramatická výchova, výchova ke zdraví a informační a komunikační technologie**, které netvoří samostatné předměty, ale prolínají jednotlivými předměty

Charakteristické pro toto období je **prolínání učiva** mezi všemi vyučovacími předměty.

5.2 Cílová a obsahová specifikace jednotlivých vyučovacích předmětů (4. – 5. ročník)

Školní vzdělávací program realizuje požadavky na základní vzdělávání prostřednictvím formulovaných vzdělávacích oblastí a vytváří pro školní praxi dílčí celky – **vyučovací předměty**.

	Vzdělávací oblast	Předmět	Zkratka předmětu
1	Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk Cizí jazyk – Anglický jazyk	ČJ AJ
2	Matematika a její aplikace	Matematika	M
3	Člověk a jeho svět	Přírodověda Vlastivěda	Př Vl
4	Umění a kultura	Hudební výchova Výtvarná výchova	HV VV
5	Člověk a zdraví	Tělesná výchova	TV
6	Člověk a svět práce	Pracovní činnosti	PrČ
7	Informační a komunikační technologie	Informatika	IKT

Hlavní cíle 2. období

Cílem tohoto období základního vzdělávání je připravit žáky k snadnému přechodu na 2. stupeň.

Vyučování má ve všech předmětech činnostní charakter. Je nutné dodržovat návaznost na dovednosti a vědomosti získané žáky v 1. vzdělávacím období. Učivo, které je uvedeno pod orientačními očekávanými výstupy, je třeba průběžně upevňovat; ostatní učivo, které bylo s žáky v 1. období probráno, je nutné opětovně činnostně předložit a dostatečně procvičit.

Ve 2. období uplatňujeme ve větší míře aktivní zapojování žáků do výuky, sebekontrolu a sebehodnocení žáků. Žáky vedeme k objevování souvislostí mezi látkou naučenou a látkou aktuálně probíranou. Důraz klademe na propojování učební látky jednotlivých vyučovacích předmětů mezi sebou a na zautomatizování základních vědomostí, a to zejména v matematice a českém jazyce.

6 Učební osnovy - Jazyk a jazyková komunikace

Vzdělávací oblast je v 1. – 5. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu **Český jazyk** a ve 3.- 5. ročníku prostřednictvím vyučovacího předmětu **Anglický jazyk**.

6.1 Český jazyk

6.1.1 Časové vymezení

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.
Časová dotace	9	9	8	7	7

6.1.2 Organizační vymezení

Předmět český jazyk je vyučován v kmenových učebnách, nejčastěji v 45 minutových vyučovacích hodinách. Literární výchova i komunikační a slohová výchova mohou být vyučovány formou projektu v delších blocích.

Součástí výuky ČJ jsou návštěvy divadla, kina, knihovny, besedy apod.

6.1.3 Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí

Klíčové kompetence	
1.Kompetence k učení - vést žáky k zodpovědnosti za své vzdělávání, umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení	učitel: - vede žáky ke stálému zdokonalování čtení - stanovuje dílčí vzdělávací cíle v pravopisu a zohledňuje individuální tempo učení jednotlivých žáků - ve výuce zřetelně rozlišuje základní (nezbytné, klíčové, kmenové) učivo a učivo rozšiřující (doplňující) žáci: - učí se chápat čtení jako nástroj dalšího učení a zdokonalování se a také jako nástroj zábavy a odpočinku - jsou motivováni k aktivnímu zapojování se do vyučovacího procesu - učí se pracovat s encyklopediemi a vyhledávat a třídit informace v literatuře a na internetu - používají obecně užívané termíny - získané znalosti propojují do souvislosti
2.Kompetence řešení problémů - vést žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů	učitel: - hodnotí žáky způsobem, který jim umožňuje vnímat vlastní pokrok - na modelových příkladech ve svých předmětech naučí žáky algoritmu řešení problémů - podporuje netradiční (originální) způsoby řešení problémů žáci: - rozpoznají problém, navrhnou různá řešení problémů, dokončují úkoly a zdůvodňují své závěry - vzájemně si radí a pomáhají
3. Kompetence komunikativní - vést žáky k otevřené, všestranné a účinné komunikaci	učitel: - vede žáky k výstižnému a kultivovanému projevu přiměřenému jejich věku - učí žáky publikovat a prezentovat své názory a myšlenky (školní časopis, místní tisk, web, prezentace apod.)

	- vede žáky k pozitivní prezentaci a reprezentaci svojí osoby a svojí školy na veřejnosti žáci: - učí se správnému vedení rozhovoru - učí se naslouchat druhým - dokáží být taktní a ohleduplní - učí se prezentovat své myšlenky a názory - učí se základním komunikačním dovednostem v mezilidských vztazích (omluva, pozdravy, poděkování, žádost, prosba, blahopřání, telefonování, dopis)
4. Kompetence sociální a personální - rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat, pracovat v týmu, respektovat a hodnotit práci vlastní i druhých	učitel: - organizuje práci ve skupinách, učí žáky spolupracovat při řešení problémů - učí žáky pracovat v týmech, učíme je vnímat vzájemné odlišnosti jako podmínku efektivní spolupráce - vede žáky ke vzájemnému respektu, podporuje integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do třídních kolektivů žáci: - pracují v týmech, učí se chápat efektivitu spolupráce, dokáží zastávat různé role v týmu - respektují pokyny učitele - učí se pomáhat a radit slabším a požádat o pomoc zkušenějšího učitel: - využívá naučné i vědecké literatury (přiměřené k věku žáků) k vytváření správného postoje k přírodě a k životnímu prostředí - netoleruje agresivní, hrubé, vulgární a nezdvořilé projevy chování žáků, zaměstnanců školy i rodičů žáci: - učí zvládnout komunikaci ve vyhraněných situacích - dokáží rozlišit vhodné a nevhodné chování - pro žáky se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo se sociálním znevýhodněním jsou k dispozici vhodně uzpůsobené pracovní materiály
5. Kompetence občanské vychovávat žáky -jako svobodné občany plnící si své povinnosti, uplatňující svá práva a respektující práva druhých	učitel: - využívá naučné i vědecké literatury (přiměřené k věku žáků) k vytváření správného postoje k přírodě a k životnímu prostředí - netoleruje agresivní, hrubé, vulgární a nezdvořilé projevy chování žáků, zaměstnanců školy i rodičů žáci:

- jako osobnosti zodpovědné za svůj život, své zdraví a své životní prostředí - jako ohleduplné bytosti, schopné a ochotné účinně pomoci v různých situacích	- učí zvládnout komunikaci ve vyhraněných situacích - dokáží rozlišit vhodné a nevhodné chování - pro žáky se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo se sociálním znevýhodněním jsou k dispozici vhodně uzpůsobené pracovní materiály
6. Kompetence pracovní - vést žáky k pozitivnímu vztahu k práci, naučit žáky používat při práci vhodné materiály, nástroje a technologie, naučit žáky chránit své zdraví při práci	učitel: - vede žáky k pozitivnímu vztahu k práci, žádnou práci netrestáme, kvalitně odvedenou práci vždy pochválíme - vede žáky k organizování a plánování učení - zajímá se, jaký způsob výuky vyhovuje jeho žákům - při výuce vytváří podnětné a tvořivé pracovní prostředí, měníme pracovní podmínky, žáky vedeme k adaptaci na nové pracovní podmínky - požaduje dodržování dohodnuté kvality, postupů a termínů žakovských prací žáci: - dokáží se koncentrovat na pracovní výkon a jeho dokončení - vytváří si pozitivní vztah k práci - využívají daných pracovních podmínek

6.1.4 Český jazyk – 1. vzdělávací období

6.1.4.1 Výchovně vzdělávací cíle:

- rozumět spisovné řeči mluvené, čtené i psané
- vyjadřovat se srozumitelně, zejména mluvenou řečí, formulovat myšlenky, psanou formou se vyjadřovat jen v jednoduchých větách
- číst správně a s porozuměním texty přiměřené délkou i obsahem
- znát příklady literárních děl vhodných pro daný věk včetně ilustrací
- číst s porozuměním jednoduché naučné texty, pokusit se vyjádřit jejich myšlenky
- vnímat krásu a bohatost mateřského jazyka
- při výuce českému jazyku je třeba stále pamatovat na to, že se v tomto období vytváří vztah žáků k literatuře a jejich zájem o četbu, tedy že začíná výchova budoucích čtenářů
- rozvíjet schopnost vyjadřovat se uplatňovat i v dalších vyučovacích předmětech a běžných situacích ve škole i mimo školu

6.1.4.2 Charakteristika vzdělávací oblasti

Cíle výuky českého jazyka jsou naplňovány:

- komunikační a slohovou výchovou;
- literární výchovou;
- jazykovou výchovou.

1) V komunikační a slohové výchově se žáci učí vnímat a chápat různá jazyková sdělení (mluvená i psaná), kultivovaně psát, mluvit a rozhodovat se na základě vnímaných pokynů a přečteného textu. Žáci se učí výstižně formulovat a sdělovat své myšlenky, prožitky a pocity, učí se rozumět různým typům textů, jež se vztahují k nejrůznějším situacím ve škole i mimo ni, umět tyto texty posoudit a kriticky zhodnotit jejich obsah.

Komunikační dovednosti žáků jsou vytvářeny nejen ve všech složkách českého jazyka, ale ve všech vyučovacích předmětech. Jednotlivé vyučovací předměty musí poskytovat dostatek prostoru k vyjadřování myšlenek a postřehů žáků k tomu, co se učí a co pozorují. Slovní zásoba je rozšiřována zejména využitím učiva prvouky, četby a vlastních zážitků.

V tomto období je kladen důraz zejména na ústní vyjadřování žáků. Samostatná písemná forma vyjadřování je uplatňována od 3. ročníku. Při prvním písemném vyjadřování se požaduje používat krátké jednoduché věty o tom, co žáci prožili, nebo co dobře poznali.

Pro rozvoj vyjadřovacích schopností v prvním vzdělávacím období využíváme:

- vyprávění (o obrázku, vlastních zážitcích, přečteném textu, podle obrázkové osnovy)
- rozhovory žáků k určitému tématu
- formulace otázek a odpovědí k danému tématu
- didaktických her na rozvoj slovní zásoby aj.
- jednoduchých popisů z psanek, hlavně z prvoučného učiva, k psaní podobných textů

Komunikační výchova tedy obsahuje činnosti:

- a) receptivní, tj. **čtení a naslouchání**;
- b) produktivní (tvořivé činnosti), tj. **mluvený a písemný projev** žáka.

Při **výuce čtení** v tomto období se snažíme naučit všechny žáky, i průměrně nadané, číst přiměřeně náročné, umělecké i naučné texty jasně, zřetelně a s porozuměním. Při čtení textů se obohacuje slovní zásoba žáků a rozvíjí se i jejich ústní vyjadřování. Při práci s texty se spojuje výcvik čtení s rozvojem vyjadřování, se vzděláváním v různých oborech i s výchovou žáků. Čtení se využívá v prvouce při poznávání přírody i života lidí a světa. Při prožívání literárních ukázek a čtení prvních knížek poznávají žáci život dětí i dospělých, učí se chápat a hodnotit jejich životní příběhy, činy, charaktery a lidské vztahy. Tím rozšiřují svoji životní zkušenost, obohacují svůj citový život. Dobrá četba zušlechťuje city, ovlivňuje duševní život dětí a povzbuzuje jejich vůli.

Žáci se při vyučování čtení učí esteticky prožívat a chápat přiměřené texty, později je výrazně číst, předčítat, přednášet, vyprávět, někdy i ilustrovat, něco podle popisu vyrobit, jindy text dramatizovat. Při čtení, poslechu a recitaci se zjemňuje smyslové vnímání žáků, např. sluch pro zvukovou stránku jazyka, bystří se pozorování, rozvíjí se představivost a fantazie, cvičí se paměť žáků, rozvíjí se pojmové i obrazné myšlení, ústní vyjadřování.

V čítankách určených k činnostnímu učení čtení je věnována dostatečná pozornost volbě příjemných, délkou i obsahem přiměřených textů mladšímu školnímu věku. Také mezipředmětovým vztahům a volbě témat pro samostatnou práci žáků je zde věnována pozornost.

Při **výuce psaní** v tomto období získají žáci správné psací dovednosti, základy čitelného, přiměřeně hbitého a úhledného rukopisu. Píší slova a texty vhodného a žákům přiměřeného obsahu, který vyjadřuje zkušenosti žáků nebo poznatky získané v jiných vyučovacích předmětech. Písanky připravené pro toto období se zaměřují na psaní s porozuměním.

2) V literární výchově seznamujeme žáky s literární tvorbou vhodnou pro mladší školní věk včetně ilustrací. Prostřednictvím četby poznávají žáci základní literární druhy, učí se vnímat jejich specifické znaky, formulovat vlastní názor o přečteném díle. Postupně získávají a rozvíjejí základní čtenářské návyky, důraz je kladen na čtení s porozuměním a na rozvoj kritického myšlení.

3) V jazykové výchově v 1. období základního vzdělávání se žáci učí prostě a jasně vyjadřovat spisovným jazykem, s využitím slovní zásoby odpovídající věku žáků a zároveň poznávají žáci elementární základy mluvnické stavby jazyka a osvojují si základní pravopisné jevy. Dbá se na rozvoj slovní zásoby žáků a postupně se vytváří návyky správné spisovné výslovnosti.

Jazykové vyučování má velký význam pro rozvoj myšlení žáků, neboť se při něm žáci učí jazykové a pravopisné jevy pozorovat, srovnávat, třídit i zobecňovat. Nejprve se seznamují s konkrétními jazykovými jevy, pozorují je, hovoří o nich. Tak dochází k mnoha elementárním zobecněním a procvičování poznanych jazykových a pravopisných jevů.

Český jazyk se stává od počátku vzdělávání nejen nástrojem získávání většiny informací, ale i předmětem poznávání.

V hodinách českého jazyka tohoto období nejsou ostré hranice mezi učivem mluvnice, slohového výcviku, literární výchovy a psaní. Je potřeba si uvědomovat vzájemnou prostupnost a propojenost těchto složek českého jazyka. Je-li k tomu vhodná příležitost, lze složky českého jazyka zpestřit dramatickou výchovou, která netvoří samostatný předmět, ale je velmi vhodným prostředkem k rozvoji tvořivosti, vyjadřování, slovní zásoby, prožívání a současně schopnosti řešení různých simulovaných situací, rozvoji kolektivního vědomí a spolupráce. Je významná také při uplatňování prvků etické výchovy.

6.1.4.3 Obsah učiva v jednotlivých ročnících

V prvním ročníku má učivo českého jazyka komplexní charakter a není striktně členěno na výchovu komunikační, slohovou, jazykovou a literární. Všechny tyto složky prolínají učivem po celý první ročník a vzájemně se doplňují.

1. ročník

Předslabikářové období:

- rozvíjení řeči s využitím žákovských zkušeností
- přípravná zrková a sluchová cvičení
- poslech čtených a vyprávěných pohádek
- dramatizace jednoduchých pohádek
- memorování říkanek a básniček zpaměti, využití znalostí žáků z předškolního věku
- krátká vypravování žáků podle jejich zážitků a pozorování
- odpovědi na otázky
- náprava vadné výslovnosti nápodobou
- sluchová analýza a syntéza slabik ve slova, např. hádanky typu: „Je to hodně stromů a je to l-e-s. Co je to?“
- poznávání prvních souhlásek a samohlásek na začátku nebo na konci slova
- poznávání a čtení malých a velkých písmen: M, L, S, P, A, O, U, E, I

začátky psaní v tomto období úzce souvisí s výukou čtení

- uvolňovací cviky
- základní návyky při psaní
- příprava k psaní písmen – psaní jednotlivých prvků písmen a číslic (čáry, oblouky, zátrhy, ovály, kličky, vlnovky)

Slabikářové období:

- **rozvíjení vyjadřování** žáků (úzce souvisí i se **základy literatury**)
 - seznamování žáků s lidovými pohádkami, rozpočítadly, říkankami, hádankami, básněmi, vybrané se učí z paměti, vyprávějí i dramatizují
 - poznávání knih a časopisů pro děti, seznamování s autory a ilustrátory,
 - loutkové a maňáskové divadlo
 - předčítání příběhů ze života dětí, z přírody, o zvířatech, propojujeme je s výukou prvouky a výtvarné i hudební výchovy
 - cvičíme schopnost naslouchat a něco si z příběhu zapamatovat, zapamatované vyjádřit mluveným, výtvarným nebo i pohybovým projevem
- necháme též žáky vyjadřovat své individuální pocity z četby
- pozornost věnujeme srozumitelnosti řeči žáků, stále nenásilně podporujeme správnou výslovnost
- prosba, poděkování, omluva, blahopřání, pozdrav

výuka čtení – požadavek jasného zřetelného čtení s porozuměním uplatňujeme od čtení prvních slov

- čtení otevřených slabik a slov složených z písmen poznaných v předslabikářovém období;
- činnosti s písmeny skládací abecedy
- čtení jednoduchých vět z poznaných slov
- postupné poznávání dalších hlásek a písmen
- čtení zavřených slabik, souhláskových skupin, slov a krátkých vět
- čtení psacího písma
- čtení krátkých celků, obsahem dětem přiměřených
- čtení s porozuměním - v průběhu roku podporujeme tvořením vět s danými slovy, kresbou k některým slovům a větám, odpověďmi na otázky k obsahu jednoduché věty, plněním krátkých a jasných napsaných pokynů

nácvik psaní malých a velkých písmen ve spojení se čtením

- psaní slabik a krátkých slov s jednoduchými spoji
 - opis a přepis písmen, slabik, slov a krátkých vět, náročnost vět je nutné volit podle individuálních možností žáků
 - psaní snadných a foneticky jasných slov podle diktátu po předcházející sluchové analýze a syntéze
- z hlediska potřeb čtení a psaní rozlišujeme věty, slova, slabiky, hlásky (písmena)

2. ročník

Komunikační a slohová výchova

Rozvoj čtenářských schopností:

- postupný přechod od vázaného slabikování k správnému plynulému čtení slov, jednoduchých vět a krátkých textů
- důraz na porozumění čtenému, odpovědi na otázky
- dodržování pomlky po tečce, přirozená intonace
- správné čtení předložek se slovem
- vyhledávání slov, určitých myšlenek apod. v přečteném textu
- správné a plynulé čtení krátkých i delších vět
- užívání správného slovního přízvuku, přirozené intonace
- čtení textů délkou i obsahem přístupným věku žáků
- objasňování významu slov
- vyhledávání slov vyjadřujících určitý vztah nebo myšlenku
- vyprávění obsahu přečteného textu - porozumění
- spojování obsahu textu s obrázky
- přednes krátkých básní s jasným obsahem, které se žáci učí nazpaměť
- plnění úkolů z čítanky, motivace žáků
- rozvíjení ústního, písemného i výtvarného vyjadřování žáků
- vyprávění podle obrázků
- vyprávění o vlastních zážitcích a příhodách ze života
- spojení čtení se psaním a prvoukou
- čtení hlasité i tiché s porozuměním

Rozvoj komunikačních dovedností

- vypravování podle obrázkové osnovy
- volná reprodukce textu, domýšlení jednoduchých příběhů
- jednoduchý popis
- oslovení, pozdrav, poděkování, rozloučení, prosba

Psaní:

- procvičování tvarů písmen a číslic – psaní písmen a číslic podle normy, s důrazem na stříhlost, stejnoměrnost výšky písmen, vazebnost, jednotažnost, spojování vratným tahem, správné umístění diakritických znamének
- nácvik psaní velkých tiskacích písmen pro výuku geometrie
- psaní slabik, slov a jednoduchých vět
- důraz na psaní s porozuměním
- první krátké písemné vyjadřování žákovských pozorování a zkušeností
- spojování výrazů podle významu, zápis a samokontrola
- psaní podle diktátu, opis, přepis, autodiktát
- psaní adresy, jednoduchý dopis, přání
- čitelnost, úhlednost písemného projevu a hygienické a pracovní návyky

Jazyková výchova a základní pravopisné jevy:

- věta – vyjadřování ústní a písemné – spojování a oddělování vět
- abeceda (práce s ní s oporou o napsanou abecedu)
- druhy vět – oznamovací, tázací, rozkazovací, přací
tvoření vět s danými slovy a k dané situaci
- pravopis věty - (velké začáteční písmeno, interpunkční znaménka na konci věty)

- slova a slovní význam – slova nadřazená, podřazená, souřadná, protikladná souznačná
- slovo, slabika, hláska, písmeno – dělení slov, rozdělení hlásek - samohlásky, souhlásky, dvojhlásky, slabikotvorné r, l, výslovnost a psaní krátkých a dlouhých samohlásek
- psaní y-ý po tvrdých souhláskách a výslovnost slabik tvrdých
- psaní i-í po měkkých souhláskách a výslovnost měkkých slabik
- psaní párových souhlásek uprostřed a na konci slov (znělé a neznělé)
- slova se skupinami dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě
- slovní druhy - příprava na poznávání podstatných jmen a dějových sloves, zjišťovat v souvislém textu, která slova označují osoby, zvířata nebo věci a která slova vyjadřují, co osoby, zvířata a věci dělají; čtení a psaní předložek
- psaní velkých písmen - vlastní jména osob, zvířat, místní jména

Literární výchova

- čtení přístupných dětských knih, vyprávění jejich obsahu
- ilustrace ke knížce, ilustrátor – spojitost textu s ilustrací
- poezie – báseň, verš, rým – přednes, poslech
- divadlo – jeviště, herec, divák, maňásky, loutky
- dramatizace
- pohádky, povídky o dětech – předčítání, poslech, ilustrace k textu
- přísloví
- seznamování s dětskými časopisy

Témata pro rozvoj ústního a písemného vyjadřování žáků vybíráme hlavně z jejich života, z přírody, z literatury, můžeme volit i témata o práci a hrách. Žáci mohou vypravovat své příběhy podle obrázků, podle společně sestavené osnovy i podle své fantazie.

Rozvoj vyjadřovacích schopností prolíná celou výukou českého jazyka. V 2. ročníku klademe důraz hlavně na ústní vyjadřování žáků. Dáváme jim dostatek prostoru, aby mohli své názory prezentovat před spolužáky, aby mohli navzájem o určitých jevech diskutovat a zdůvodňovat je. Důležitá jsou mluvní cvičení, která se dají do výuky českého jazyka zařazovat často. Žáci při nich projevují, jak rozumí mluvnickým jevům i jak rozumí čtenému textu.

3. ročník

Komunikační a slohová výchova

Rozvoj čtenářských dovedností:

- správné, plynulé a uvědomělé čtení krátkých vypravování, ukázek z knih básní, bajek, pohádek, povídek přístupných chápání žáků
- výrazné čtení (po přípravě s učitelem) krátkých vypravování a básní s využitím intonace podle smyslu čteného textu
- tiché čtení (bez pohybu rtů) krátkých textů s jednoduchým dějem se samostatným způsobem zpracování otázek a úkolů, jimiž učitel kontroluje, jak žáci pochopili obsah přečteného článku (podle individuálních schopností žáků)
- objasňování významu slov a slovních spojení
- vyhledávání slov, výrazů, vlastních jmen v přečteném textu

Rozvoj komunikačních dovedností

- dovednost zformulovat a klást otázky
- sestavování obrázkových osnov krátkého vypravování nebo přečteného článku
- vymýšlet názvy pro části povídek
- reprodukce vypravování a naučných textů nebo jejich částí
- vyprávění pohádek i vymýšlení pohádek žáky
- vyjadřovat obsah ilustrací k přečtenému textu
- pokus o vyprávění přečtené události ze stanoviska některé z jednajících osob
- požádat o informaci, podat stručnou informaci, přivítání, rozloučení se
- popis osoby
- vypravování podle obrázkové nebo heslovité osnovy
- sestavování nadpisu
- členění textu na odstavce, sestavování osnovy
- telefonování

Psaní:

- dodržování hygienických návyků při psaní – sezení, držení psacího náčiní, hygiena zraku
- procvičování a dodržování správných tvarů písmen, rovnoměrnost, úměrnost, sklon a úhlednost písma
- Pozvolné zrychlování psaní při dodržení úhlednosti písma.
- Kontrola vlastního projevu
- Římské číslice – čtení i psaní – I, V, X
- Jednoduché formy psaného projevu – adresa, dopis, přání, pozdrav, pohlednice

Jazyková výchova:

Opakování učiva z předešlého ročníku

- věta, slovo, slabika, písmeno
- činnosti s abecedou
- pravopis věty (velké písmeno na začátku, interpunkční znaménko na konci)
- výslovnost a psaní krátkých a dlouhých samohlásek a slabik
- psaní slov s tvrdými a měkkými slabikami
- psaní skupin dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě samostatně, ve slovech i slovních spojeních
- psaní souhlásek uprostřed a na konci slov (znělé a neznělé)

Učební látka, se kterou se žáci 3. ročníku nově seznamují nebo ji rozšiřují:

- význam slov
- obojetné slabiky
- pravopis i, í / y, ý po obojetných souhláskách uvnitř slova – vyjmenovaná slova
- procvičování pravopisu základních vyjmenovaných slov a jasně z toho vyplývajících slov příbuzných, užívaných v životě – porozumění významu slov a slovních spojení
- pravopis vlastních jmen – jednoduché typy
- seznámení se slovními druhy a jejich poznávání v jasných případech

- výslovnost a psaní znělých a neznělých souhlásek na konci a uprostřed slov
- poznávání podstatných jmen, jako pojmenování osob, zvířat a věcí
- rod a číslo podstatných jmen
- pádové otázky
- poznávání sloves – osoba, číslo, čas
- seznámení s časováním sloves v přítomném čase
- psaní i, í ve slovesech (kreslí, prosí, zlobí, ...)

Seznamování s pravidly českého pravopisu a slovníkem spisovné češtiny

Literární výchova

- Výrazný přednes krátkých básní nebo krátkých úryvků prozaického textu – z paměti
- Čtení dětských knih přiměřených věku – charakteristika postav, vystižení podstaty příběhu, umět zaujmout a vyjádřit postoj ke knize
- Zapsat a zapamatovat si jméno autora, název knihy, vyjádřit obrázkem, úryvkem co žák z knihy zaujalo, učit se odpovídat na otázky k obsahu přečtené knihy
- Rozlišení skutečnosti od literární fikce
- Próza - pohádka, pověst, povídka, postava děj, prostředí
- Poezie – báseň s dějem, rozlišení poezie a prózy, přirovnání
- Divadlo – herec, dějství (jednání)
- Četba přiměřených populárně naučných textů, práce s encyklopedií
- Chápání četby jako jednoho ze zdrojů informací, poučení, zábavy

6.1.4.4 Očekávané výstupy na konci 1. období:

Komunikační a slohová výchova

- čte plynule s porozuměním nahlas i potichu krátké přiměřeně náročné texty
- rozumí přiměřeně krátkému čtenému sdělení a umí ho reprodukovat
- rozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti
- respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru
- pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost
- v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči
- volí vhodné verbální i neverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích
- na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev
- zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním
- píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena a slabiky, kontroluje vlastní písemný projev
- píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení
- seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh

Jazyková výchova

- rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje krátké a dlouhé samohlásky
- porovnává významy slov, zná slova opačného významu, slova významem souřadná, nadřazená a podřazená, vyhledává v textu slova příbuzná
- porovnává a třídí slova podle zobecněného významu – děj okolnost, vlastnost

- rozlišuje slovní druhy v základním tvaru
- u podstatných jmen určí rod, číslo, zná pádové otázky
- u sloves určí osobu, číslo, čas
- užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves
- spojuje věty do jednodušších souvětí vhodnými spojkami a jinými spojovacími výrazy
- rozlišuje v textu druhy vět podle postoje mluvčího a k jejich vytvoření volí vhodné jazykové i zvukové prostředky
- odůvodňuje a píše správně i/y po tvrdých a měkkých souhláskách i po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech, dě, tě, ně, bě, pě, vě mě, ú/ů – mimo morfologický šev, velká písmena na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování

Literární výchova

- čte a přednáší z paměti báseň i část jednoduchého prozaického textu
- vyjadřuje své pocity z přečteného textu
- rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších
- odlišuje pohádku od ostatních vyprávění
- pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů a podle svých schopností
- dovede podle svých schopností jednoduše reprodukovat krátký přečtený text, popřípadě ho doplnit vhodnou ilustrací

6.1.5 Český jazyk – 2. vzdělávací období

6.1.5.1 Co by měl žák na začátku 4. ročníku v ČJ umět:

Komunikační a slohová výchova

- číst plynule, s porozuměním, nahlas i potichu přiměřeně náročné texty
- rozumět přiměřeně krátkému čtenému sdělení a umět ho reprodukovat
- respektovat základní komunikační pravidla v rozhovoru
- dbát na pečlivou výslovnost, opravovat svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost
- tvořit krátký mluvený projev na základě vlastních zážitků
- psát správné tvary písmen a číslic, umět kontrolovat vlastní jednoduchý písemný projev
- psát věcně i formálně správně jednoduchá sdělení
- umět seřadit dle dějové posloupnosti ilustrace a vyprávět podle nich jednoduchý příběh
- stručně popsat jednoduchý děj nebo předmět, krátce vyprávět vlastní zážitek

Jazyková výchova

- porovnávat významy slov, zvláště slova opačného významu a slova významem souřadná,
- nadřazená a podřazená, vyhledávat v textu slova příbuzná
- rozlišovat slovní druhy v základním tvaru
- užívat v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves
- spojovat věty vhodnými spojkami do jednoduchých souvětí

- rozlišovat druhy vět podle postoje mluvčího (oznamovací, tázací, rozkazovací, práci), psát správně znaménka za větami, k vytvoření vět volit vhodné jazykové i zvukové prostředky
- osvojit si pravopis
 - slov s tvrdými a měkkými slabikami
 - slov se slabikami dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě
 - slov se souhláskami uprostřed a na konci (znělé, neznělé)
 - předložkových výrazů
 - i, í / y, ý po obojetných souhláskách uvnitř slov - pravopis vyjmenovaných slov (jen nejběžnější slova příbuzná)
- rozlišovat věty v psaném projevu, psát velké písmeno na začátku věty, větu ukončit
- v typických případech psát velká písmena u vlastních jmen osob, zvířat a místních názvů

Literární výchova

- přednášet z paměti ve vhodném frázování a tempu básně i část jednoduchého prozaického textu
- rozlišovat vyjadřování v próze a ve verších, odlišovat pohádku od ostatních vyprávění
- dokázat z jednoduchých textů vybrat informaci, kterou považuje za důležitou, říct ji ostatním
- pracovat tvořivě s literárním textem, podle svých schopností jednoduše reprodukovat krátký přečtený text, popřípadě ho doplnit vhodnou ilustrací

Do 2. vzdělávacího období vstupuje žák vybaven vědomostmi a dovednostmi ze všech primárních vzdělávacích oblastí. Přípravenost žáků k učení je v tomto období kvalitativně jiná než při jejich vstupu do 1. ročníku. Z hlediska psychologického vývoje žáků je třeba vzít v úvahu, že žáci již přecházejí z období názorného myšlení do období konkrétních operací.

Vyučování má ve všech předmětech činnostní charakter. Je nutné dodržovat návaznost na dovednosti a vědomosti získané žáky v 1. vzdělávacím období. Učivo, které je uvedeno pod orientačními očekávanými výstupy, je třeba průběžně upevňovat; ostatní učivo, které bylo s žáky v 1. období probráno, je nutné opětovně činností předložit a dostatečně procvičit.

Při výuce v tomto období pamatujeme na to, aby všechno učivo odpovídalo skutečnosti. Při učení volíme takové postupy, aby probíranou látku mohli všichni žáci snadno pochopit. Žáky vedeme k logickému myšlení. Stavíme na smyslovém pozorování žáků, dbáme na jejich aktivní účast ve výuce a stále se přesvědčujeme o porozumění žáků učivu. Důsledně uplatňujeme návaznost učiva a mezipředmětové vztahy.

Ve 2. období vzdělávání přirozeně postupuje mravní výchova. Společnost potřebuje ke své realizaci nejenom lidi vzdělané, ale i mravně způsobilé. Je to nejen rodina, ale i škola a společnost, které se musí snažit vychovat člověka ohleduplného k druhým, uznávajícího názory ostatních, člověka schopného spolupracovat, ochotného respektovat a dodržovat pravidla slušného soužití mezi lidmi.

Cílem tohoto období základního vzdělávání je připravit žáky k snadnému přechodu na 2. stupeň.

6.1.5.2 Výchovně vzdělávací cíle v ČJ ve 2. vzdělávacím období

- naučit se správně, plynule, hbitě a výrazně číst
- rozumět přiměřeně dlouhému a srozumitelnému textu čtenému nahlas i potichu

- postupně rozšiřovat slovní zásobu
- správně se vyjadřovat spisovným jazykem v řeči i v psaném projevu
- osvojit si základy pravopisu určeného pro toto období
- ve výuce podporovat samostatnost žáků, vést je k uvažování, nechávat probírané jevy pozorovat, třídit, srovnávat, zdůvodňovat a užívat v různých obměnách
- dát žákům časový prostor pro uplatnění jejich zájmů, dosavadních vědomostí a zkušeností,
- podporovat tvořivou práci žáků
- vést žáky k používání různých přehledů, grafických znázornění, náčrtových schémat, které jim pomůže abstraktní učivo zkonkretizovat, zjednodušit, usnadnit jeho pochopení
- postupně vytvářet návyk vlastní kontroly ukončené práce, uvažovat nad chybami
- průběžně klást důraz na komunikaci mezi žáky, využívání probíraných jevů v jednoduchých mluvních cvičeních
- soustavnými i příležitostnými cviky vypěstovat jazykový cit žáka, tak aby se dovedl vyjádřit prostě, stručně a jasně slovem i písmem
- dbát, aby se ve školních projevech žáků nevyskytovala hrubá a hanlivá slova, ani slova z dětské hantýrky, nahrazovat je tvary správnými
- vést je k zájmu o četbu naučnou i o četbu, která by byla blízká jejich citovým prožitkům, dále jim ukázat, jak zaznamenávat, co přečetli i dojmy z četby
- dbát na mezipředmětové vztahy
- u naučných textů, které by měly být vždy přiměřené věku žáků, učit žáky vyjádřit hlavní myšlenku nebo poznatek

6.1.5.3 Charakteristika výuky českého jazyka ve 2. období:

Cíle výuky českého jazyka jsou naplňovány:

- *komunikační a slohovou výchovou*
- *jazykovou výchovou*
- *literární výchovou*

Komunikační a slohová výchova.

V předmětu český jazyk se komunikační a slohové dovednosti realizují při čtení, naslouchání, mluveném a písemném projevu žáků. Na plnění tohoto úkolu se ve 4. a 5. ročníku podílí i výuka v rámci ostatních předmětů. Díky činnostnímu způsobu vzdělávání mají totiž žáci dostatek příležitostí k tomu, aby hovořili, diskutovali, vyjadřovali se o tom, co pozorují, dělají, co právě zjišťují, co prožívají ve všech předmětech. Tím, že v průběhu 2. vzdělávacího období soustavně dbáme na to, aby žáci četli správně a s porozuměním, jim otevíráme cestu k jejich budoucímu vzdělávání.

Jazyková výchova

V 2. období základního vzdělávání je naším úkolem zautomatizovat základní pravopisné jevy určené pro 1. vzdělávací období.

Chceme-li při výuce českého jazyka dosáhnout dobrých výsledků, je třeba stále dbát o to, aby všichni žáci porozuměli významu slov. K tomu využíváme vjemy sluchové, zrakové i motorické.

K rozvíjení slovní zásoby a výuce pravopisu a ostatního učiva jazykové výchovy zařazujeme do výuky pravidelná pravopisná a mluvní cvičení. Soustavně prováděná cvičení vedou k zautomatizování mluvnických a pravopisných jevů. Dbáme na to, aby cvičení měla

praktický ráz a žáci byli při cvičeních aktivní. Žákům stále umožňujeme, aby o učivu přemýšleli a předložené jevy používali v řeči i písmu.

Při vyučování pravopisu pravopisné jevy *vždy odůvodňujeme*. Žáky vedeme k praktickému používání mluvnických jevů. Při užívání jednotlivých pravopisných a mluvnických jevů v mluvních i písemných cvičeních si žáci tyto jevy osvojí lépe než z teoretických výkladů a pouček.

Jazykové dovednosti žáků se ve vyučování českého jazyka realizují v těchto složkách: *zvuková stránka jazyka, slovní zásoba a tvoření slov, tvarosloví, skladba a pravopis*.

Čtvrtý ročník je důležitým rozhraním mezi obdobími, kdy se vyučování pravopisu a mluvnici věnovalo jevům spíše rázu pamětného a obdobími, kdy se dostává do popředí mluvnický systém. Vyučování v tomto období klade větší nároky na myšlení žáků. Učivo mluvnické a pravopisné se jednak rozšiřuje a doplňuje, jednak se začíná s probíráním nových mluvnických jevů.

Novou látkou mluvnice ve 4. r. je skloňování podstatných jmen všech rodů podle vzorů a pádů. Skloňování podstatných jmen procvičujeme ve větách. Pozornost věnujeme procvičování pravopisu *i/y* v koncovkách podstatných jmen.

Učební látka o podstatných jménech je důležitým učivem 4. ročníku, kterému je třeba věnovat dostatečnou pozornost při probírání i procvičování. Žáci při něm musí být neustále podněcováni k přemýšlení. Správné pochopení tohoto učiva žáky je předpokladem pro úspěšné zvládnutí českého jazyka v následujících ročnících.

Literární výchova

Pozornost se věnuje čtení uměleckých i naučných textů, a to jak z čítanek tak i z jiných vhodných knih, encyklopedií, atlasů apod. Při literární výchově se soustavně rozvíjí ústní a písemné vyjadřování žáků, vytváří se a upevňují návyky žáků vyjadřovat myšlenky logicky, souvisle a mluvnicky správně.

Zvláštní důraz je kladen na čtení s porozuměním. Ve 4. a 5. ročníku se ve výuce Čj začíná více využívat tichého čtení a žáci jsou vedeni k samostatné práci s textem. Učitel dbá na to, aby i tiché čtení žáků bylo uvědomělé, a proto při něm dává žákům takové úkoly, které mu umožní zjistit, zda žáci přečtený text pochopili. Žáci mohou také vyprávět o tom, co četli, nebo přečtený text doplňují ilustracemi.

Součástí literární výchovy v tomto období je též pokračování nácviku hlasitého čtení. Žáci se přitom učí správně členit čtené věty nejen podle interpunkce, ale i logickými pauzami a také klást správný větný přízvuk.

Práce v hodinách čtení přispívá k rozvoji poznávacích schopností žáků, rozvíjí jejich smyslové vnímání, myšlení, řeč, fantazii a paměť.

Důležitým úkolem, který literární výchova, společně s naukovými předměty, v tomto období plní, je určení hlavních myšlenek textu, jejich sestavení do krátké osnovy a souvislé vyprávění základního obsahu článku podle této osnovy – *žáci se učí učit z učebnic*. Dobře nám k tomu slouží krátké naučné texty s přírodovědným a vlastivědným obsahem.

6.1.5.4 Obsah učiva - 2. vzdělávací období - český jazyk

4. ročník: 7 hodin týdně

Komunikační a slohová výchova

a) Čtení a práce s textem, komunikační dovednosti:

- výcvik ve čtení – správné, uvědomělé, přiměřeně rychlé a plynulé čtení uměleckých a krátkých naučných textů
- správný přízvuk slovní a větný, výslovnost, správná intonace
- hlasité i tiché čtení - postupné zařazování krátkých textů k samostatnému tichému čtení
- tvorba otázek k přečtenému textu, kontrola porozumění obsahu čteného
- vystižení hlavní myšlenky textu a sestavení krátké osnovy
- vyprávění obsahu krátkého textu podle připravené osnovy
- příprava krátkých sdělení, reprodukce obsahu sdělení, procvičování se zřetelem k zapamatování si podstatných informací
- pozorné a soustředěné naslouchání přiměřeně dlouhému čtenému textu nebo mluvenému projevu, žáci se učí ptát na to, čemu nerozuměli nebo co nepostřehli, odpovídají si navzájem, vytváří se prostor pro vzájemnou komunikaci
- dodržování pravidel slušnosti při vzájemné komunikaci (učit se naslouchat, neskákat druhému do řeči, zdvořile se oslovovat)
- rozvíjení dovednosti tvořit a klást otázky

b) Slohová výchova - ústní a písemný projev:

- krátký vzkaz, zpráva, jednoduché sdělení
- popis pracovního postupu, dějový popis
- popis osoby, zvířete, věci, rostliny
- členění textu na odstavce – sestavení osnovy, tvoření nadpisu
- vyprávění – dodržování dějové posloupnosti
- vyprávění - dokončení příběhu, vymýšlení začátku, štafetový příběh
- telefonování
- psaní dopisu podle připravené osnovy včetně adresy s kontrolou úhlednosti písma
- vyplňování dotazníku, přihlášky, objednávky
- pohlednice, přání
- výpisy podstatných informací ze slovníku, encyklopedie, atlasu – účelnost, stručnost, čitelnost
- rozvíjení slovní zásoby – mluvní cvičení, didaktické hry,
- neverbální komunikace – pantomima, vyjadřování bez použití slov

c) Psaní

- dbát na naučenou techniku psaní a dodržování hygienických zásad při psaní
- sledování úhlednosti a čitelnosti písemných projevů žáků
- opis a přepis textů s uvědoměním obsahu psaného
- diktát a autodiktát s kontrolou napsaného textu

Jazyková výchova

- nauka o slově - navazuje na poznatky z 1. období, které se prohlubují a rozšiřují
- slova spisovná a nespisovná
- slova citově zabarvená
- stavba slova, kořen, předpona a přípona
- rozlišování předpon od předložek
- vyjmenovaná slova a příbuzná slova- procvičování základních vyjmenovaných slov
- slovní druhy - žáci rozlišují slovní druhy v základním tvaru, v určování slovních druhů je třeba pokračovat i nadále

- podstatná jména - rod, číslo, pád (seznámení ve 3. r. - důraz na užití správných tvarů podstatných jmen v řeči)
- podstatná jména - skloňování podstatných jmen všech rodů - vzory pro skloňování - *nové učivo*,
- učivo je zaměřeno na psaní i/ y v koncovkách podstatných jmen, naučit a zautomatizovat je třeba pravopis koncovek podstatných jmen rodu středního a ženského, v automatizaci podstatných jmen rodu mužského se pokračuje na začátku 5. ročníku
- slovesa - žáci spolehlivě poznají sloveso jako slovní druh, další učivo se ve 4. r. probírá jen na úrovni *seznámení žáků s novými pojmy* a hledání jejich reprezentace v připravených textech: tvar určitý a neurčitý, jednoduché a složené tvary sloves, zvrtná slovesa, časování sloves
- stavba věty - věta jednoduchá a souvětí - s učivem se žáci setkali již v 1. období, prakticky skládali z vět jednoduchých, pomocí spojek, souvětí, ve 4.ročníku se učí rozlišovat souvětí od jednoduchých vět a určovat jejich počet v souvětí
- základní skladební dvojice - holý podmět a holý přísudek, je to *nové učivo*, které je třeba ve 4. r. dobře zvládnout, protože je základem k dalšímu důležitému učivu - shoda přísudku s podmětem - první seznámení, pravopis i/y v koncovkách přičestí minulého se bude učit a procvičovat v 5. ročníku
- seznámení se s přímou a nepřímou řečí v textech, vyhledávání a rozlišování

Literární výchova

- odlišení veršů a prózy, rozlišování uměleckého a naučného textu žáky
- recitace básní, přednes krátkého textu
- povídání o knihách a spisovatelích
- ilustrace, které nás zaujaly a proč
- oblíbení hrdinové dětských seriálů
- knihy, které mohou doporučit k přečtení a proč
- vyprávění o divadelním představení nebo filmu
- vyhledávání informací v dětských časopisech a encyklopediích
- seznamování se s literárními pojmy: pověst, povídka, pohádka, bajka autor, hlavní postavy, film, televizní inscenace,
- próza, poezie, báseň,

Ve 4. ročníku začínáme do výuky čtení pravidelně zařazovat krátké úseky k tichému čtení. Ty je třeba následně kontrolovat např. otázkami, úkoly, reprodukcí. Uvědomujeme si, že někteří žáci ve 4. ročníku teprve dokončují svůj čtenářský vývoj. Proto musí být ve vyučovacích hodinách čtení stále dostatek příležitostí k vlastnímu čtení a to i ke čtení hlasitému.

5. ročník: 7 hodin týdně

Komunikační a slohová výchova

a) Čtení a práce s textem, komunikační dovednosti:

- pokračování výcviku ve čtení
- hbité, uvědomělé a výrazné čtení uměleckých a naučných textů
- tiché čtení se stručným sdělením nebo výtvarným vyjádřením obsahu
- tvorba otázek k přečtenému textu, odpovědi - žáci mezi sebou

- hlavní myšlenka literární ukázky nebo postavy, klíčová slova
- rozlišování podstatného od méně podstatného v textu
- postavy a jejich postoje - hodnocení
- sledování ilustrací přečtených ukázek z čítanky i knih
- příprava různých sdělení pro spolužáky z jiných tříd - zpráva, oznámení
- pozorné, soustředěné a aktivní naslouchání
- vyhledávání informací ve slovnících a různých publikacích
- příběhy ze života dětí - vypravování, přirovnání
- dodržování pravidel slušnosti při vzájemné komunikaci
- čtení naučných textů - mezipředmětové vztahy

b) Slohová výchova - ústní a písemný projev

- sledování dodržování hygienických návyků při psaní
- věnování pozornosti písmu - čitelnost a přehlednost písemného projevu
- opis a přepis textů - portfolia, čtenářský deník
- mimojazykové projevy při vyprávění - mimika, gesta
- skupinové i samostatné sestavování osnovy pro vyprávění a vytváření krátkého mluveného nebo písemného projevu podle této osnovy

Náměty pro praktická slohová cvičení:

- vypravování, reprodukce textu (osnova, reprodukce), vypravování podle obrázků
- popis různých předmětů z žákova okolí
- popis známé osoby nebo pohádkové postavy a prostředí, ve kterém žije
- popis pracovního postupu nebo děje
- dopis (osobní, úřední), adresa
- tiskopisy (poštovní poukázka, podací lístek, dotazník)
- inzerát (stručné vyjadřování)
- pozvánka, přání,
- telefonický rozhovor, vzkaz na záznamníku na zvolené i dané téma

Jazyková výchova

- opakování a prohlubování učiva ze 4. ročníku
- slovo a jeho stavba (kořen, část předponová a příponová, koncovka), slova příbuzná
- souhláskové skupiny na styku předpony nebo přípony a kořene, zdvojené souhlásky
- předpony s-, z-, vz-, předložky s, z
- skupiny bě / bje, vě / vje
- dělení slov
- pravopis i, í / y, ý po obojetných souhláskách - automatizace učiva
- slovní druhy - rozlišování
- podstatná jména - opakování a automatizace skloňování podstatných jmen s důrazem na procvičování pravopisu koncovek podstatných jmen rodu mužského
- přídavná jména - koncovky přídavných jmen tvrdých a měkkých, poznávání přídavných jmen přivlastňovacích

- slovesa - čas přítomný, minulý a budoucí
- shoda přísudku s podmětem (opakování základních větných členů), shoda přísudku s několikanásobným podmětem
- užití oznamovacího, rozkazovacího a podmiňovacího způsobu ve větách
- zájmena - určování, seznámení žáků se skloňováním osobních zájmen (pravopis mě / mně), procvičování jejich správného užívání v mluveném projevu, rozlišování zájmen podle druhů
- číslovky určité a neurčité, vyhledávání číslovek v textu, rozlišování čtení číslovek základních a řadových (3 děti, 3. dítě), rozlišování číslovek podle druhů
- skladba - podmět vyjádřený a nevyjádřený, rozvitý a několikanásobný
- spojování jednoduchých vět spojkami do souvětí

Literární výchova

- žáci rozlišují prózu a poezii, text umělecký a naučný, pojmy - spisovatel, básník
- postupné seznamování žáků s dalšími literárními pojmy - pohádka, bajka, povídka
- při čtení článků z čítanky - žáci poznávají jméno spisovatele, název knihy, ze které je ukázka, ilustrátora, rozhovor o dalších knihách určitého spisovatele, pokud jeho knihy žáci znají nebo je mají doma
- výrazný přednes vybraných básní i úryvků prózy z paměti, pojmy - verš, rým
- stručná reprodukce přečteného textu, vyprávění na dané nebo zvolené téma
- příběhy z divadelních her a vhodných televizních inscenací, pojmy - herec, režisér
- pokusy žáků o vytvoření vlastního literárního textu (báseň, povídka)
- stručně o některých spisovatelích (podle čítanky)

6.1.5.5 Očekávané výstupy na konci 2. období:

Komunikační a slohová výchova

- čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas
- rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává
- posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení
- reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta
- vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku
- rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě
- volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru
- rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace
- píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry
- sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržением časové posloupnosti

Jazyková výchova

- porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová
- rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku

- určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu
- rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary
- vyhledává základní skladební dvojici
- odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změni větu jednoduchou v souvětí
- užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje
- píše správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách
- zvládá základní příklady syntaktického pravopisu

Literární výchova

- vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je
- volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma
- rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů
- při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy

7.1 Učební osnovy Anglický jazyk – 1. vzdělávací období

7.1.1 Časové vymezení

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.
Časová dotace	-	-	3	-	-

7.1.2 Organizační vymezení

Předmět anglický jazyk je vyučován v kmenových učebnách, nejčastěji v 45 minutových vyučovacích hodinách.

7.1.3 Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí

Klíčové kompetence	
1.Kompetence k učení - vést žáky k zodpovědnosti za své vzdělávání, umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení	učitel: - vede žáky ke stálému zdokonalování cizího jazyka - stanovuje dílčí vzdělávací cíle a zohledňuje individuální tempo učení jednotlivých žáků - ve výuce zřetelně rozlišuje základní (nezbytné, klíčové, kmenové) učivo a učivo rozšiřující (doplňující) žáci : - získává pozitivní a motivovaný vztah k anglickému jazyku - využívá angličtiny v oborech, které jsou pro jeho věkovou skupinu odpovídající (hudba, film, počítačové hry, sport) - vyhledává anglické výrazy a snaží se jim porozumět - pracuje s dvojjazyčným slovníkem

	- rozvíjí své schopnosti komunikovat v cizím jazyce
2.Kompetence řešení problémů - vést žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů	učitel: - hodnotí žáky způsobem, který jim umožňuje vnímat vlastní pokrok - na modelových příkladech ve svých předmětech naučí žáky algoritmu řešení problémů - podporuje netradiční (originální) způsoby řešení problémů žáci : - využívá strategie nácviku různých situací, které ho mohou potkat v cizojazyčném prostředí tak, aby byl schopen se dorozumět např. v obchodě, v restauraci, požádat o radu při hledání cesty, o pomoc v případě nouze - stručně popíše problém - nenechá se odradit prvním nezdarem - hledá další možná řešení
3. Kompetence komunikativní - vést žáky k otevřené, všestranné a účinné komunikaci	učitel: - vede žáky k výstižnému a kultivovanému projevu přiměřenému jejich věku - učí žáky prezentovat své názory a myšlenky - vede žáky k pozitivní prezentaci a reprezentaci svojí osoby a svojí školy na veřejnosti žáci : - osvojuje si základní slovní zásobu, nenásilnou, hravou formou - zvládá písemný projev na úrovni svých obecných schopností - rozumí psanému textu na veřejných nápisech, krátkých pokynech a sděleních. - rozumí mluvenému slovu, pokynům, sdělením - odbourává případné obavy z verbální komunikace - vyjadřuje se v jednoduchých a srozumitelných větách, pokouší se o jednoduchý dialog
4. Kompetence sociální a personální - rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat, pracovat v týmu, respektovat a hodnotit práci vlastní i druhých	učitel: - organizuje práci ve skupinách, učí žáky spolupracovat při řešení problémů - učí žáky pracovat v týmech, učíme je vnímat vzájemné odlišnosti jako podmínku efektivní spolupráce - vede žáky ke vzájemnému respektu, podporuje integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do třídních kolektivů žáci :

	- učí se respektovat mravní hodnoty země, kterou navštíví - seznamuje se s cizojazyčnou kulturou a toleruje jejich odlišnosti
5. Kompetence občanské vychovávat žáky -jako svobodné občany plnící si své povinnosti, uplatňující svá práva a respektující práva druhých - jako osobnosti zodpovědné za svůj život, své zdraví a své životní prostředí - jako ohleduplné bytosti, schopné a ochotné účinně pomoci v různých situacích	učitel: - netoleruje agresivní, hrubé, vulgární a nezdvořilé projevy chování žáků, zaměstnanců školy i rodičů žáci : - respektuje základní pravidla a společenské normy chování a zvyků v cizí zemi
6. Kompetence pracovní - vést žáky k pozitivnímu vztahu k práci, naučit žáky používat při práci vhodné materiály, nástroje a technologie, naučit žáky chránit své zdraví při práci	učitel: - vede žáky k pozitivnímu vztahu k práci, žádnou práci netrestáme, kvalitně odvedenou práci vždy pochválíme - vede žáky k organizování a plánování učení - zajímá se, jaký způsob výuky vyhovuje jeho žákům - při výuce vytváří podnětné a tvořivé pracovní prostředí, měníme pracovní podmínky, žáky vedeme k adaptaci na nové pracovní podmínky - požaduje dodržování dohodnuté kvality, postupů a termínů žakovských prací žáci: - dokáží se koncentrovat na pracovní výkon a jeho dokončení - vytváří si pozitivní vztah k práci - využívají daných pracovních podmínek

7.1.4 Anglický jazyk v 1. Vzdělávacím období

7.1.4.1 Výchovně vzdělávací cíle:

- motivovat žáky k zájmu o anglický jazyk, učit se vnímat a napodobovat rytmus a melodii anglického jazyka
- poznávat a používat základní pravidla výslovnosti
- činností formou naučit žáky základní slovní zásobu z jím blízkých oblastí
- činností formou výuky naučit žáky základní zdvořilostní fráze a základní pravidla gramatiky
- s pomocí předmětů a obrázků obměňovat a vytvářet krátké dialogy
- rozumět a reagovat na jednoduché pokyny v anglickém jazyce
- vést žáky ke schopnosti číst s porozuměním přiměřeně jednoduché texty
- začít chápat význam znalosti angličtiny v životě
- získávat poznatky o anglicky mluvících zemích

- vést žáka aktivní účasti na výuce ke schopnosti jednoduše komunikovat a reagovat

Při činnostním vyučování anglickému jazyku ve 3. ročníku vyučujeme:

- komunikační dovednosti (schopnost domluvit se)
- slovní zásobu, čtení a porozumění řeči psané, porozumění řeči mluvené
- pravopis a mluvnici
- základní poznatky o zemích, kde se mluví anglicky
- psaní slov a krátkých vět

7.1.4.2 Charakteristika výuky:

Výuka anglického jazyka v 1. období tvoří úvod do cizojazyčného vzdělávání. Je důležité probuzení zájmu o výuku angličtiny a vytváření pozitivního vztahu k tomuto předmětu. Vyučování proto musí být prostoupeno zajímavými a poutavými činnostmi, písničkami, říkankami a hrami. Je třeba pracovat s vhodnými učebnicemi a pomůckami.

Snažíme se, aby žák porozuměl vyslechnutému sdělení, uměl ho opakovat, uměl použít slova v jednoduchém spojení, aby dovedl základní slova a jednoduché věty přečíst a slova i zapsat, případně k nim nakreslit obrázek.

Výuka jazyka vychází z jeho praktického použití.

Výklad pravidel je omezen na minimum potřebné k tvoření jednoduchých vět. Slovní zásoba je volena především z okruhů dětem blízkých zájmů. Slova jsou vázána do souvislosti. Upevňování, procvičování a využití slovní zásoby v jednoduchých větách spojujeme s činnostmi, obrázkem či konkrétním předmětem.

Využíváme zvukových nahrávek, písniček, říkanek, z nichž se některé žáci učí nazpaměť.

7.1.4.3 Obsah učiva

- odlišné hlásky – jejich fonetický přepis pro čtení výslovnosti v učebnici a ve slovníku, (black, a dog, three, the)
- odlišná výslovnost hlásek, které známe z češtiny (red, pig, is)
- odlišný pravopis- náhled do problematiky
 - odlišné psaní hlásek: fish, chicken
 - dvojí čtení: zavřená, otevřená slabika: a cat/a cake
 - ustálený pravopis: green, yellow, rabbit
 - slova souzvučná (homonyma): two, too
- člen jako součást podstatného jména
- podstatná jména- množné číslo pravidelných podst. jmen: the toys, the dogs
- přivlastňovací pád v jednotném čísle
- osobní zájmena
- některá přivlastňovací zájmena: my, your
- spojení přídavného + podstatného jména: a big ball
- spojení zájmena přivlastňovacího + podstatné jméno: my bag
- spojení číslovky základní + podstatné jméno: one dog, two cats
- základní slovesa- přítomný čas prostý
 - časování základních probíraných sloves: I go, you go,
 - časování nepravidelného slovesa „to be“ (kladné, záporné věty, otázky, krátká odpověď)

- časování nepravidelného slovesa „to have“ (kladné věty, záporné věty, otázka, krátká odpověď)
- Ustálená slovní spojení se slovesem „like“
- základní předložky: in, on,
- vazba there is/there are
- věty oznamovací- větné vzory: I have got a dog. This is a book. It's on the table. I like salad. There is a bag.
- věty rozkazovací- pokyny: Sit down! Open your book! Help me! Write! Give me a pen!
- věty tázací- obrácený slovosled- She is/ Is she?

V 1.pololetí – nezbytný úvod do jazyka

- seznamujeme žáky s anglickými hláskami na základě názvů barev, čísel...
- nacvičujeme správnou výslovnost a čtení vět na krátkých příbězích
- učíme žáky mluvit ve vzorových větách, jejichž smysl je dán dramatizací a činnostmi s obrázky
- naučíme žáky rozumět pokynům ve třídě
- radost prožitku s použitím anglického jazyka poskytneme nácvikem jednoduchých básniček

V 2.pololetí – výuka zaměřena na „technické“ vědomosti nutné pro správné použití základů jazyka

- nacvičujeme postupně čtení fonetického přepisu
- postupně probíráme a procvičujeme tvary jednotného a množného čísla podstatných jmen, zájmena osobní – podměty, shodu podmětu s přísudkem, pevný slovosled anglické věty

Výuka gramatiky probíhá současně s tvořením jednoduchých vět, kde se potřebné výrazy procvičují. Žáci se naučí větám rozumět, číst je a opakovat. Protože jim rozumějí, mohou je obměňovat. Ptají se jeden druhého, odpovídají na otázky.

Žáci mohou používat počítač připojený k internetu k vyhledávání informací, mají možnost využívat vhodné počítačové programy, pomocí nichž si upevňují slovní zásobu, porozumění řeči mluvené.

7.1.4.4 Očekávané výstupy: 1. období

Řečové dovednosti

- rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností a reaguje na ně verbálně i neverbálně
- zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal
- rozumí obsahu jednoduchého krátkého psaného textu, pokud má k dispozici vizuální oporu
- rozumí obsahu jednoduchého krátkého mluveného textu, který je pronášen pomalu, zřetelně a s pečlivou výslovností, pokud má k dispozici vizuální oporu
- přiřadí mluvenou a psanou podobu téhož slova či slovního spojení
- píše slova a krátké věty na základě textové a vizuální předlohy

Děti získají základ angličtiny pro další studium v těchto oblastech:

- fonetika: rozlišují anglické hlásky, umí je vyslovit

- slovní zásoba: barvy, školní potřeby, nábytek, čísla, běžné hračky, zvířata, osoby, části lidského těla, příbuzenské vztahy, jídlo, oblečení, dny a měsíce, pojmy:ten, nějaký, ano, ne, příd. jména- big, old...
- mluvnické: člen určitý, neurčitý, jednotné a množné číslo podstatných jmen, užívání sloves v přítomném čase prostém, slovesa mít, mít rád, být, osobní zájmena- podmět a jeho užití ve větě, některá zájmena přivlastňovací, předložkové vazby s: in, on

7.1.5 Učební osnovy Anglický jazyk – 2. vzdělávací období

Časové vymezení

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.
Časová dotace	-	-	-	3	3

Vyučovací předmět ve čtvrtém a pátém ročníku má časovou dotaci 3 hodiny týdně

7.1.5.1 Výchovně vzdělávací cíle:

- upevnit vědomosti získané ve 3. ročníku, což jsou základy anglického jazyka
- rozvinout tyto vědomosti a využít je pro požadavky Společného evropského referenčního rámce (jazyková úroveň A1)
- činností výukou naučit žáky potřebnou slovní zásobu a mluvnické dovednosti pro dosažení jazykové úrovně A1 dle evropského standardu
- motivovat žáky k zájmu o anglický jazyk poslechem audio CD, na kterém mluví děti stejného věku, stejně jako poslechem písní
- konverzační dovednosti a základní idiomy procvičovat s pomocí audio CD, které je součástí učebnice
- nacvičovat porozumění jednoduchým otázkám v anglickém jazyce a reakci na ně
- vést žáka ke schopnosti představit se ústně i písemně v anglickém jazyce, jednoduše
- vysvětlit kdo je, co má rád, kde žije, v jaké rodině
- aktivní účastí v nácvičení porozumění, mluvení, psaní a čtení vytvořit u žáků sebevědomí, že se dokáží uplatnit v cizině
- žák získá základní schopnost domluvit se v anglickém jazyce dle požadavků společných pro všechny země EU na jazykové úrovni A1

při činnostním vyučování anglickému jazyku ve 4. a 5. ročníku vyučujeme:

- komunikační dovednosti, především nácvičení rozhovorů
- čtení jednoduchých textů s porozuměním, žáky vedeme k tomu, aby postupně dokázali o textu hovořit, tvořit jednoduché otázky podle textu, odpovídat si navzájem, text jednoduše reprodukovat, věty z textu obměňovat, využívat osvojenou slovní zásobu
- pomocí didaktických her procvičujeme se žáky nejen slovní zásobu, ale i mluvnici, která začíná být od 4. třídy pro některé žáky náročná (otázky, zápor, zájmena...)
- v oblasti psaní se soustředíme na dovednosti: napsat jednoduchý pozdrav, vyplnit jednoduchý formulář, napsat o sobě krátký dopis, přání k svátkům

7.1.5.2 Charakteristika výuky anglického jazyka ve 2. období:

Výuka anglického jazyka ve 2. období má činnostní charakter. Dovede žáky ke schopnosti komunikovat v angličtině na úrovni A1, která je základní dle Společného evropského referenčního rámce. Ten byl vytvořen pro všechny členy EU s cílem zaručit, aby nastupující generace měla společný jazyk a mohla se tak lépe uplatnit na trhu práce.

Chceme-li dosáhnout toho, aby žáci v průběhu 2. vzdělávacího období získali dobrý základ pro další výuku anglického jazyka, je třeba používat vhodné učební materiály a pomůcky, které budují pozitivní vztah k cizímu jazyku, vedou k poznání cizí kultury a pochopení důležitosti osvojení si cizího jazyka pro další život a studium. Zpracování učebních materiálů a jejich názornost vede učitele i žáka k činnostnímu učení. Učební materiály používají motivující cvičení jako např. rozhovory, příběhy, komiksy, hry, jednoduchá poslechová cvičení, básničky, písničky, kreslení, cvičení zahrnující rukodělné aktivity a další.

V učivu postupujeme od znalostí získaných v 1. období k dospělejším tématům.

7.1.5.3 Obsah učiva anglického jazyka ve 2. vzdělávacím období

4. ročník

- opakování základních dovedností ze 3. ročníku: pozdravy, kombinace – barvy, člen,
- podstatná jména a jejich množné číslo, číslovky 1- 20, vazba There is... There are..
- mluvení a psaní se zkrácenými a spisovnými tvary slovesa být v idiomech typu.:
What's your name?
- nahrazování podmětu zájmeny: he, she, it, they
- některá přivlastňovací zájmena: my, your, our
- číslovky 0- 100 a jejich použití pro vyjádření stáří, nakupování, času
- číslovky řadové a jejich použití pro vyjádření dnů, svátků
- modální sloveso can
- přítomný čas prostý – procvičování tvarů sloves be, have got (otázka, zápor, kr. odpověď)
- tvary sloves – otázka, zápor s pomocným slovesem do, 3.os.j.č. (-s)
- přítomný čas průběhový
- minulý čas prostý sloves be, have (kladná věta)
- kladné a záporné příkazy (Don't...)
- otázky rozvíjející základy ze 3. ročníku: What...? Where...? When...?
- jednoduché obraty pro přání a dopisy
- základní orientace v prostoru: left, right, next to...a s nimi spojené předložky
- slovní zásoba – zvířata (exotická, pravěká)
- prostředí ve kterém jsme (ČR, Praha, město, dům, byt, škola, dovolená)
- činnosti (sporty, hudební nástroje, volný čas)
- zdraví (jídlo, nemoci)
- počasí
- časové pojmy (školní rozvrh, tv programy, svátky, hodiny)

Žáci mohou používat počítač připojený k internetu k vyhledávání informací, mohou využívat vhodné počítačové programy k procvičování a upevňování slovní zásoby a porozumění mluvené řeči.

5. ročník

- opakování základních dovedností ze 3. a 4.ročníku – pozdravy, představování se, škola
- sloveso být, mít, – kladná, záporná věta, otázka, krátká odpověď
- přítomný čas prostý, – kladná a záporná oznamovací věta, otázka, krátké odpovědi
- otázky ano/ ne, otázky s tázacími zájmeny (what, who, where...)
- vazba „there is/there are“ - kladná, záporná věta, otázka, krátká odpověď
- osobní a přivlastňovací zájmena
- určitý a neurčitý člen
- množné číslo podstatných jmen (pravidelné, nepravidelné)
- rozkazovací způsob – kladný, záporný
- přídavná jména, postavení přídavných jmen ve větě
- předložky času
- tázací zájmena
- přivlastňovací pád
- zvuková a grafická podoba jazyka – souhlásky, samohlásky, fonetická abeceda, přízvuk slov, krátké a dlouhé samohlásky, intonace ve větě
- slovní zásoba okruhů – já, rodina, kamarádi, číslovky 1-100, volný čas, sporty, zábava, můj den, zvířata, škola, předměty ve škole, části těla

7.1.5.4 Očekávané výstupy na konci 2. období:

Poslech s porozuměním

- rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností
- rozumí slovům a jednoduchým větám, pokud jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu
- rozumí jednoduchému poslechovému textu, pokud je pronášen pomalu a zřetelně a má k dispozici vizuální oporu

Mluvení

- se zapojuje do jednoduchých rozhovorů
- sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat
- odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat a podobné otázky pokládá
- rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu

Čtení s porozuměním

- vyhledá potřebnou informaci v jednoduchém textu, který se vztahuje k osvojovaným tématům
- rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu

Psaní

Žák:

- napíše krátký text s použitím jednoduchých vět a slovních spojení o sobě, rodině, činnostech a událostech z oblasti svých zájmů a každodenního života
- vyplní osobní údaje do formuláře

8 Učební osnovy - Matematika a její aplikace

Vzdělávací oblast je v 1. – 5. r. realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu: **Matematika**

8.1 Časové vymezení

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.
Časová dotace	4	4	4+1	4+1	4+1

8.2 Organizační vymezení

Předmět matematika je vyučován v kmenových učebnách, nejčastěji v 45 minutových vyučovacích hodinách.

8.3 Výchové a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí

Klíčové kompetence	
1.Kompetence k učení - vést žáky k zodpovědnosti za své vzdělávání, umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení	učitel: - umožňuje žákům podílet se na utváření kritérií hodnocení jejich činností nebo jejich výsledků - stanovuje dílčí vzdělávací cíle a zohledňuje individuální tempo učení jednotlivých žáků - ve výuce zřetelně rozlišuje základní (nezbytné, klíčové, kmenové) učivo a učivo rozšiřující (doplňující) - vede žáky a rodiče k tomu, že důležitější jsou získané dovednosti a znalosti, než známka na vysvědčení - vede žáky k plánování úkolů a pracovních postupů a k ověřování výsledků - uplatňuje individuální přístup k žákovi, výsledky posuzuje vždy z pohledu „přidané hodnoty“. - učí práci s chybou - učí žáky využívat matematických poznatků a dovedností v praktických činnostech – odhady, měření a porovnávání velikostí a vzdáleností, orientace žáci: - učí se přesně, stručně a srozumitelně vyjadřovat užíváním matematického jazyka včetně symboliky - rozvíjí abstraktní, kombinatorické a logické myšlení přiměřeně k jejich věku - učí se pracovat s dostupnými prostředky výpočetní techniky - používají obecně užívané termíny - získané znalosti propojují do souvislosti

2.Kompetence řešení problémů - vést žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů	učitel: - hodnotí žáky způsobem, který jim umožňuje vnímat vlastní pokrok - učí žáky sebekontroly, vede je k systematickosti, vytrvalosti a přesnosti, posiluje důvěru v jejich schopnosti - zařazuje učební metody, při kterých jsou žáci schopni dojít k objevům, řešením a závěrům sami (problémové učení, činnostní učení) žáci: - navrhnou různá řešení problémů, dokážou zvolit vhodnou cestu k řešení problému a zdůvodňují své závěry - samostatně a kriticky přemýšlejí - vzájemně si radí a pomáhají - účastní se soutěží a olympiád
3. Kompetence komunikativní - vést žáky k otevřené, všestranné a účinné komunikaci	učitel: - vede žáky k výstižnému a kultivovanému projevu přiměřenému jejich věku žáci: - učí se prezentovat své myšlenky a názory - učí se přesnému a stručnému vyjadřování a užívání matematického jazyka a symboliky
4. Kompetence sociální a personální - rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat, pracovat v týmu, respektovat a hodnotit práci vlastní i druhých	Kompetence sociální a personální učitel: - organizuje práci ve skupinách, učí žáky spolupracovat při řešení problémů - vede žáky ke vzájemnému respektu - podporuje integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do třídních kolektivů - minimalizuje používání frontální metody výuky, podporujeme skupinovou výuku a kooperativní vyučování žáci: - respektují pokyny učitele - učí se pomáhat a radit slabším a požádat o pomoc zkušenějšího - jsou vedeni ke kritickému myšlení a k věcné argumentaci prostřednictvím řešení matematických problémů - kriticky hodnotí týmovou práci a práci svoji a svých spolužáků - uvědomuje si důležitost vzájemné podpory a pomoci
5. Kompetence občanské vychovávat žáky	učitel: - při zpracovávání informací vede žáky ke kritickému myšlení nad obsahem sdělení - kázeňské přestupky řeší individuálně, princip kolektivní viny a kolektivního potrestání nepřipouští

-jako svobodné občany plnící si své povinnosti, uplatňující svá práva a respektující práva druhých - jako osobnosti zodpovědné za svůj život, své zdraví a své životní prostředí - jako ohleduplné bytosti, schopné a ochotné účinně pomoci v různých situacích	- vede žáky k věcnému řešení problémů žáci: - dokáží rozlišit vhodné a nevhodné chování - zapojují se do diskuze o prevenci negativních projevů chování - chovají se zodpovědně - pro žáky se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo se sociálním znevýhodněním jsou k dispozici vhodně uzpůsobené pracovní materiály
6. Kompetence pracovní - vést žáky k pozitivnímu vztahu k práci, naučit žáky používat při práci vhodné materiály, nástroje a technologie, naučit žáky chránit své zdraví při práci	učitel: - vede žáky k organizování a plánování učení - učitel se zajímá, jaký způsob výuky vyhovuje jeho žákům - učitel požaduje dodržování dohodnuté kvality, postupů a termínů žakovských prací - zadává úkoly, při kterých žáci vyhledávají a kombinují informace z různých informačních zdrojů, a které vyžadují využití poznatků z různých předmětů žáci: - jsou vedeni k vytváření zásoby matematických nástrojů pro řešení reálných situací v životě, učí se využívat matematické poznatky a dovednosti v praktických činnostech - dokáží se koncentrovat na pracovní výkon a jeho dokončení

8.4 Matematika v 1. vzdělávací období:

- osvojovat základní matematické pojmy na základě aktivních činností každého žáka
- klást důraz na porozumění základním pojmům matematiky a jejich vzájemným vztahům;
- rozvíjet zkušenosti s matematickým modelováním pomocí činností, kterými se žáci učí poznávat a nalézat situace, které dokážou matematicky popsat
- využívat zkušeností žáků z domova i ze života kolem nich;
- vytvářet prostor pro aktivní projev žáka – vymýšlení úloh žáky, využití jejich zájmů, komunikace mezi žáky, efektivní využívání osvojených poznatků;
- rozvíjet grafické projevy žáka – od kresleného obrázkového názoru k náčrtům;
- postupně osvojovat první matematické pojmy, početní výkony, postupy, základy jazyka matematiky a způsoby jejich užití.

8.4.1 Charakteristika vzdělávací oblasti 1. vzdělávací období

Matematické vzdělávání v tomto období pomáhá žákům vnímat význam matematiky v životě. Žáci se učí vyjadřovat pomocí čísel. Matematika rozvíjí pozornost, vytrvalost, schopnost rozlišovat, objevovat, vytvářet různé situace. Žáci se učí svoji práci kontrolovat, srovnávat, učí se sebedůvěře, vyjadřují výsledky svého pozorování. S vyjadřovacími schopnostmi se rozvíjí jejich schopnost uvažovat.

Vzdělávací oblast matematika je tvořena čtyřmi tematickými okruhy:

a) Číslo a početní operace

V tomto tematickém okruhu si žáci postupně osvojují aritmetické operace (porovnávání, zaokrouhlování, sčítání, odčítání, násobení, dělení). Přitom se dbá na tři složky:

- dovednost provádění početních operací
- algoritmické porozumění - proč je práce prováděna předloženým postupem, důraz na činnostní provedení a pozorování žáků, hovor o pozorovaném
- významové porozumění - umět operaci propojit na reálné situace – nejlépe za pomoci individuálních činností, matematizace reálných situací

b) Závislosti, vztahy a práce s daty

Žáci si v tomto tematickém okruhu na základě pozorování uvědomují změny a závislosti známých jevů. Porovnávají velikosti věcí a čísel. Pomocí svých činností postupně pochopí, že změnou může být zvětšení, zmenšení, růst, pokles. Na poznání a pochopení závislostí navazuje v dalších obdobích práce s tabulkami, diagramy a grafy.

c) Geometrie v rovině a v prostoru:

Žáci se v tomto tematickém okruhu učí objevovat, rozlišovat a určovat základní geometrické rovinné a prostorové útvary. Geometricky modelují reálné situace, hledají geometrické útvary ve svém okolí a pojmenovávají je. Učí se měřit délku, poznávají základní jednotku délky. Učí se základy grafického projevu v geometrii.

d) Slovní úlohy, nestandardní aplikační úlohy a problémy

Jejich řešení je do značné míry nezávislé na znalostech a dovednostech školské matematiky. Při nich je třeba uplatňovat uvažování žáků, které později přechází v logické myšlení. Učí se řešit jednodušší úlohy z reálného světa, analyzovat reálné situace, pochopit problém, utřídit údaje, pomocí konkrétního názoru situaci modelovat, následně řešit a formulovat odpověď.

Matematika svým charakterem vyžaduje činnostní pojetí.

8.4.2 Obsah učiva v jednotlivých ročnících v 1. vzdělávacím období

1. ročník

- vytváření představ o jednotlivých číslech na základě názoru
- přirozená čísla 1 až 5 – numerace vidění počtu věcí do 5
- rozklady čísel
- tvoření slovních úloh žáky bez užití početních výkonů (ze začátku i bez znalosti číslic)
- porovnávání počtu věcí

- sčítání a odčítání přirozených čísel do 5 zavedené manipulačními činnostmi
- slovní úlohy doplněné příkladem (do 5)

- přirozená čísla 1 až 10 – numerace, vidění počtu věcí do 10
- rozklady čísel do 10
- sčítání a odčítání přirozených čísel v oboru do 10, názorné zavedení pomocí činností
- jednoduché slovní úlohy ze života řešené na základě manipulace s věcmi i s penězi
- orientace v prostoru (před, za, vedle, vpravo, vlevo)
- automatizace spojů sčítání a odčítání do 10
- porovnávání počtu věcí, porovnávání čísel

- přirozená čísla do 20 – numerace
- sčítání a odčítání v 2. desítce s využitím analogie s 1. desítkou (bez přechodu přes desítku)
- vztahy o několik více, o několik méně
- slovní úlohy ze života (obor do 20)
- poznávání geometrických tvarů a těles, využití vhodných stavebnic
- zařazování vhodných počítačových programů k procvičování učiva

2. ročník:

opakování učiva z 1. ročníku:

- rozklady čísel do 10
- numerace do 20
- porovnávání čísel
- automatizace spojů sčítání a odčítání do 20
- jednoduché slovní úlohy spojené s názorem

- sčítání a odčítání s přechodem přes desítku vyvozené na základě manipulačních činností žáků

- přirozená čísla do 100 – numerace - vytváření představ čísel na základě názoru:
 - posloupnost přirozených čísel
 - počítání po desítkách, počítání po jednotkách v různých desítkách
 - čtení a zápis čísel, číselná osa
 - porovnávání čísel pojmenovaných i nepojmenovaných
 - zaokrouhlování čísel na desítky na základě práce s číselnou osou

- sčítání a odčítání v oboru do 100
 - sčítání a odčítání násobků 10
 - sčítání a odčítání v jednotlivých desítkách s využitím analogie (typy: $32 + 6$; $57 - 4$; $30 + 7$; $90 - 8$)
 - sčítání a odčítání s přechodem desítek (typy: $49 + 5$; $25 + 30$; $71 - 4$; $93 - 20$; $80 - 15$)
 - sčítání a odčítání dvojciferných čísel (typy: $23 + 41$; $68 - 34$)

- vytváření jednoduchých slovních úloh k jednotlivým typům příkladů na sčítání a odčítání (využití při obchodování);
- názorné zavedení násobilky 1, 2, 5, 10, 3, 4, které je odvozeno z opakovaného přičítání stejných čísel
- činnosti vedoucí k pochopení násobilky a jejímu procvičování
- slovní úlohy, které vedou k pochopení úsudku několikrát více (s využitím peněz)

Geometrie

- geometrické tvary rovinné a prostorové, hry s tvary
- rozvíjení prostorové představivosti – stavebnice, soubory krychlí, apod.
- rovné a křivé čáry, lomené čáry, čáry otevřené, zavřené
- praktické měření délek, jednotky délky: metr, centimetr
- jednotky času (hodina, minuta), poznávat, kolik je hodin na hodinách ručičkových i digitálních.

3. ročník:

- opakování učiva z 2. ročníku:
 - počítání do 20 s přechodem přes 10
 - numerace do 100
 - sčítání a odčítání v oboru do 100
 - slovní úlohy vedoucí k sčítání a odčítání i k porovnávání o několik více, o několik méně
 - sčítání a odčítání do 100, příklady typu: $36 + 17$; $65 - 28$
- písemné sčítání do 100
- písemné odčítání do 100 se zkouškou sčítáním
- slovní úlohy vedoucí k porovnávání rozdílem
- násobení a dělení v oboru násobílek do 100, automatizace spojů
- slovní úlohy vedoucí k násobení a dělení a rozlišování úsudků několikrát více, několikrát méně a jejich obměny
- na základě manipulačních činností rozlišovat úsudky: o několik více, o několik méně, několikrát více, několikrát méně
- násobení dvojciferných čísel jednociferným číslem
- užití závorek v příkladech se dvěma početními výkony
- přirozená čísla v oboru do 1 000 – numerace:
 - vytvoření představy čísel na základě názoru (peníze, čtvercová síť – činnosti žáků)
 - posloupnost přirozených čísel, počítání po stovkách, desítkách, jednotkách
 - čtení a zápis čísel
 - práce s číselnou osou
 - porovnávání čísel
 - zaokrouhlování čísel na stovky, na desítky
- sčítání a odčítání v oboru do 1 000:
 - sčítání a odčítání z paměti, příklady typu: $241 + 7$; $322 - 3$; $530 + 40$; $490 + 60$; $380 - 20$; $240 - 50$; $300 - 8$; $600 - 40$
(při sčítání a odčítání čísel z paměti má nejvýše jedno číslo všechny tři číslice různé od nuly)

- písemné sčítání dvou trojčiferných čísel, odhady výsledků
- písemné odčítání dvou trojčiferných čísel, kontrola svého výpočtu sčítáním
- slovní úlohy s jedním početním výkonem a jejich obměny, první samostatné zápisy slovních úloh (na porovnání dvou trojčiferných čísel, sčítání a odčítání dvou trojčiferných čísel, na vztah o několik více, o několik méně)
- provádění odhadu předběžného výsledku řešení
- slovní úlohy se dvěma početními výkony, využití námětů z obchodování
- zařazování vhodných počítačových programů k procvičování učiva

Geometrie

- přímka, rýsování přímek, vzájemná poloha dvou přímek (rovnoběžky, různoběžky), průsečík přímek
- bod ležící na přímce a mimo přímku
- polopřímka, polopřímky opačné, označení, rýsování
- úsečka – její označování a měření délky s přesností na mm
- jednotky délky (metr, centimetr, milimetr, kilometr), jejich rozlišování, vytvoření správné představy o velikosti jednotek na základě činností, jednoduché převody
- čtverec a obdélník – jejich náčrty kreslené do čtvercové sítě i volně na papír
- rozvoj prostorové představivosti (stavby z krychlí na vrstvy)
- jednotky času (hodina, minuta, vteřina), jednoduché převody jednotek času

8.4.3 Očekávané výstupy na konci 1. období výuky matematice:

Číslo a početní operace

- žáci zvládají numeraci do 100
- z paměti v oboru do 100 zvládá čtyři základní početní výkony: sčítání, odčítání, násobení, dělení
- má zautomatizovanou malou násobilku a dělení beze zbytku v oboru do 100
- umí úsudkově rozlišovat o několik více, o několik méně, několikrát více, několikrát méně
- čte, zapisuje, porovnává a zaokrouhluje čísla do 1000, užívá vztah rovnosti a nerovnosti
- užívá lineární uspořádání
- zobrazí číslo na číselné ose
- provádí z paměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly
- správně sčítá a odčítá písemně dvě trojčiferná čísla a provádí odhad výsledku
- řeší a tvoří slovní úlohy ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace

Geometrie

- rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní geometrické obrazce (čtverec, obdélník, trojúhelník, kruh) a geometrická tělesa (krychle, kvádr, válec, koule), nachází v realitě jejich reprezentaci
- zná základní jednotky délky m, cm, mm
- zná jednotky času: 1 hodina, 1 minuta, 1 sekunda, rozlišuje je a ví, že 1 h = 60 min
- zná základní jednotku užívanou při vážení: 1 kg

- rýsuje rovné čáry podle pravítka
- rozlišuje přímku a úsečku, vzájemná poloha přímek
- měří a odhaduje délku úsečky
- porovnává velikost útvarů
- dovede označit bod, přímku, polopřímku, úsečku
- základní obrazce dovede načrtnout a popsat

8.5 Matematika ve 2. vzdělávací období

8.5.1 Co by měl žák na začátku 4. ročníku v matematice umět:

- numeraci do 100
- sčítat a odčítat přirozená čísla v oboru do 100 z paměti i písemně
- mít zautomatizovanou malou násobilku a dělení beze zbytku v oboru násobílek
- na základě činností s konkrétními předměty nebo s využitím kresleného názoru dovede řešit správně jednoduché slovní úlohy
- znalost početních výkonů s čísly do sta umí využívat k řešení jednoduchých úloh z praktického života, dovede jednoduché slovní úlohy vymýšlet i řešit s využitím počítání z paměti
- umí úsudkově rozlišovat o několik více, o několik méně, několikrát více, několikrát méně
- číst, psát a porovnávat přirozená čísla v oboru do 1 000
- užívat lineární uspořádání, zobrazovat čísla v oboru do 1 000 na číselné ose
- řešit činnostně s penězi slovní úlohy na téma obchodování, slovní úlohy vymýšlet, řešit a aplikovat osvojené početní operace

Ve 3. ročníku žáci sčítají a odčítají v oboru do 1 000 z paměti i písemně. Seznamují se též s násobením dvojciferného čísla číslem jednociferným. Na začátku 4. ročníku ale nelze předpokládat zvládnutí tohoto počítání v oboru do 1 000 všemi žáky.

V geometrii na konci 1. období žák:

- zná jednotky času: 1 hodina, 1 minuta, rozlišuje je a ví, že $1 \text{ h} = 60 \text{ min}$
- orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času
- zná základní jednotku užívanou při vážení: 1 kg
- doplňuje tabulky, schémata, posloupnosti čísel
- rozlišuje základní geometrické obrazce (čtverec, obdélník, trojúhelník, kruh) a geometrická tělesa (krychle, kvádr, válec, koule, jehlan, kužel), nachází ve svém okolí jejich reprezentaci
- zná základní jednotku délky 1 metr a ví, že $1 \text{ m} = 100 \text{ cm}$
- porovnává velikost útvarů, měří a odhaduje délku úsečky
- rýsuje rovné čáry podle pravítka
- rozlišuje přímku a úsečku
- dovede označit bod, přímku, úsečku
- rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině
- dovede načrtnout základní rovinné obrazce

8.5.2 Výchovně vzdělávací cíle ve 2. období

- osvojování nových matematických pojmů na základě aktivních činností každého žáka
- činnostní rozšíření číselného oboru, utvrzení představy o desítkové soustavě

- předkládání nových poznatků ve spojení s předcházejícím učivem, uplatnění analogie pro zavedení početních výkonů v rozšířeném číselném oboru žáky
- využívání schopnosti žáků objevovat za vedení učitele další nové matematické poznatky na základě pozorování a rozlišování, vyslovovat závěry, pokoušet se o zobecňování
- postupné zdokonalování přesnosti matematického vyjadřování
- spojování a využívání nových poznatků v matematice s vědomostmi žáků získanými v běžném životě
- používání peněz při činnostním řešení úloh s náměty z obchodování
- vyslovování úsudků k úlohám, vytváření předpokladů pro rozvíjení logického myšlení
- vytváření obměn slovních úloh a matematických problémů pro různé obory činnosti lidí
- podporovat schopnost žáků rozumět grafickým schémátům tabulkám i jiným schematickým znázorněním, vytvářet jednoduchá schémata, vést žáky ke grafické gramotnosti
- praktické osvojování základních poznatků z geometrie
- zařazování praktických činností (např.: měření, odhady, porovnávání velikostí a vzdáleností) s cílem získání správných představ a zručnosti

8.5.3 Charakteristika výuky matematiky ve 2. vzdělávací období

Při výuce matematiky nelze stanovit přesnou hranici mezi etapou vytváření konkrétních představ a mezi etapou vytváření pojmů. Je to hlavně proto, že přechod k abstrakci trvá téměř u všech žáků dlouho a neprobíhá u všech stejně. Činnostní výuka matematiky i v tomto období umožňuje, aby si žáci matematické pojmy osvojovali správně a s co nejmenší námahou. Proces abstrakce usnadňují žákům pomůcky, kterými si znázorňují, stejně jako v minulých letech, nové a dosud neosvojené početní situace. Proces abstrakce urychlují též nákresy, náčrty a geometrická zobrazení, ukazující vztahy mezi údaji v úloze.

Mnoho pojmů se i v tomto období utváří ve vědomí žáků postupně, na základě soustavně prováděných činností. Ve vzájemné souvislosti se přitom rozvíjí celá řada pojmů současně: pojem čísla, pojem desítkové soustavy, pojem početních výkonů. Přitom se více dbá e na praktické použití pojmů než na vyslovování definicí (v tomto období není nutné po žácích definice požadovat). Jde hlavně o to, aby se představy žáků o číslech obohacovaly, aby chápali význam desítkové soustavy, aby dovednost početních výkonů s přirozenými čísly využívali při řešení slovních úloh a početních situací z běžného života a dovedli dobře úsudkově rozlišovat, kdy který početní výkon použít. Tyto dovednosti pak můžeme rozvíjet předkládáním různých výhod v počtech a zjednodušování výpočtů.

V celém 2. období jsou žáci ve výuce matematiky podněcováni k sebedůvěře, učí se různými způsoby kontrolovat výpočty, uvažovat o možnostech výsledků, odhadovat. Jsou tak soustavně vedeni k sebekontrolě a sebehodnocení, a to jak v aritmetice tak v geometrii.

Vzdělávací oblast matematika a její aplikace je tvořena čtyřmi tématickými okruhy:

1) Číslo a početní operace:

V tomto tématickém okruhu si žáci 4. a 5. ročníku prohlubují dovednosti základních početních operací s přirozenými čísly.

Novou látkou, kterou mají žáci v tomto období v okruhu početních operací dobře zvládnout, je písemné násobení dvojčíferným činitelem, dělení se zbytkem z paměti a písemné dělení jednocíferným dělitelem. Žáky je třeba seznámit i s písemným násobením trojčíferným činitelem a písemným dělením dvojčíferným dělitelem.

Do výuky můžeme v tomto tématickém okruhu vhodně zařazovat i kalkulačku. Může sloužit např. ke kontrole výsledků příkladů na písemné algoritmy, k výpočtům úloh z běžného života. Je třeba uvážit i to, že u písemného počítání jde jen o zvládnutí jednoduchých algoritmů, které se dají v hodině procvičit na jednom či dvou příkladech, provázených komentářem žáků. Je mnoho důležitějšího učiva, které je třeba do vyučovacích hodin v tomto období zařazovat. Např.: zaokrouhlování, odhady, rozlišování úsudků, tak jak je uvedeno v dalších okruzích matematiky tohoto období.

2) Závislosti, vztahy a práce s daty

Úkolem stanoveným v tomto okruhu je vyhledávat, sbírat a třídit různé údaje, se kterými se v životě žáci setkávají. Orientovat se v jednoduchých tabulkách, číst z nich údaje, využívat je k porovnávání i výpočtům a naučit se též vyhledané údaje sestavovat do tabulek. Žák dále poznává i různé diagramy, seznamuje se s prvními grafy a učí se v nich orientovat. Učivo tohoto okruhu nebudou v žádném případě zvládat všichni žáci stejným tempem. Je proto třeba u těchto úloh k žákům přistupovat diferencovaně, nechat je o problematice úloh a závislostech mezi veličinami často hovořit, dát všem čas k pochopení těchto záznamů.

Se záznamy údajů vyjádřenými diagramy a grafy se budou žáci v životě velmi často setkávat. Takovým úlohám je třeba ve výuce věnovat pozornost a neopomíjet je. Dají se přitom dobře využít mezipředmětové vztahy, např.: výsledky některých pokusů z přírodovědy, přehledy některých měření z pracovních činností, tabulky sportovních výkonů z tělesné výchovy aj. Tabulkově jsou uspořádány také jízdní řády, v nichž se žáci učí hledat. Mnohé informace v encyklopediích jsou rovněž uspořádány do diagramů a tabulek

3) Geometrie v rovině a prostoru

Geometrie se ve 4. a 5. ročníku vyučuje v samostatné vyučovací hodině, zařazované do rozvrhu každý týden. Vyžaduje-li to téma učiva, zařazujeme geometrické učivo do části hodiny aritmetiky. Některé partie učiva spolu velmi úzce souvisí.

Základní útvary v rovině a prostoru, které má žák v 2. vzdělávacím období zvládnout a rozlišovat, jsou určeny v očekávaných výstupech RVP ZV. Činnostní učení geometrie vytváří jasné představy žáků o útvarech v rovině a jejich vzájemné poloze, podporuje rovněž rozvoj správné prostorové představivosti žáků. Také rýsování základních útvarů v rovině spojujeme vždy s hovorem žáků o narýsovaném, k tomu přidáváme i rýsování poznanych útvarů podle jednoduchého popisu.

Základní představy o geometrických obrazcích a tělesech získává žák bezprostředně názorem, nelze předpokládat, že by si je mohl představit z definic.

Při výuce obvodu a obsahu obrazců vycházíme z konkrétních situací kolem nás. Žáci snadno pochopí, že obvod obrazců se určuje jako součet délek jeho stran (součet úseček). Vytvoření jasné představy obsahu obdélníka jako počtu shodných jednotkových čtverců, kterými se dá daný obdélník pokrýt, se dá provést jen činností samotných žáků a hovorem o této činnosti. Teprve když žák získá konkrétní představu o obsahu obdélníka, dokáže s porozuměním řešit i slovní úlohy z praktického života.

Cílem výuky geometrii v tomto období je tedy:

- a) rozeznávat navzájem základní geometrické obrazce a rozpoznávat je na předmětech
- b) správně načrtnout, vystříhnout i narýsovat čtverec, obdélník a libovolný trojúhelník

c) stanovit velikost obvodu čtverce, obdélníka a jiných čtyřúhelníků a narýsovaných trojúhelníků měřením a výpočtem, uvědomovat si, že obrazce zaujímají určitou plochu, kterou lze srovnávat se zvolenou jednotkou obsahu.

Geometrie je v učebních osnovách obou ročníků spojena s výukou výtvarné výchovy, kde žáci také zobrazují rovinné útvary. Poznávání geometrických útvarů tedy prolíná oběma předměty. Výpočty obvodů jsou také často zařazeny ve slovních úlohách v aritmetických pracovních sešitech. Žák poznává, že osvojené znalosti z matematiky potřebuje v různých vyučovacích předmětech i při řešení mnoha úloh z praktického života.

4) Slovní úlohy

Při častém užívání úsudků k řešení úloh z praktického života si žáci uvědomují smysl početních výkonů, správně je k úlohám přiřazují a dovedou též své úvahy zdůvodnit.

Řešení jednoduchých slovních úloh z paměti je třeba přenést i do 4. a 5. ročníku a nechávat žáky úlohy z praktického života vymýšlet a obměňovat. Do nich je třeba občas zařazovat rozšířený číselný obor, s důrazem na úsudkové počítání.

Jedním z nejdůležitějších úkolů při výuce matematiky ve 2. vzdělávacím období je podpořit a rozvíjet schopnost žáků uvažovat a samostatně řešit jednoduché slovní úlohy z paměti. Žáky je třeba postupně dovést i k samostatnému řešení zapsaných slovních úloh s jedním nebo dvěma početními výkony.

Pro mezipředmětové vztahy jsou připraveny úlohy s vlastivědnou i přírodovědnou tematikou. Slovní úlohy zařazujeme souběžně s numerickým počítáním.

K běžným slovním úlohám přibývají v tomto vzdělávacím období další úlohy, jejichž řešení vyžaduje zvláštní postup, např.: jednoduchá trojčlenka řešená přechodem přes jednotku, úlohy na porovnávání podílem aj. Přitom žáci dojdou k poznání významu jednoduchého zápisu podmínek slovní úlohy, se kterým se i v 1. vzdělávacím období setkávali.

V tomto období vedeme žáky k samostatnému úsudku při řešení slovních úloh a dbáme přitom na zapojení všech žáků do výuky.

8.5.4 Obsah učiva v jednotlivých ročnících ve 2. vzdělávacím období

4. ročník

Opakování a procvičování učiva v oboru do 1 000:

- numerace - přirozené číslo v desítkové soustavě, činnosti ve skupinách s pomůckami, posloupnost čísel, jejich čtení a psaní, práce s číselnou osou, porovnávání a zaokrouhlování čísel
- početní výkony
- pamětné sčítání a odčítání s využitím analogie s počítáním do sta, vlastnosti sčítání a odčítání přirozených čísel,
- upevňování a automatizace násobkových spojení spojené s činnostmi a jednoduchými slovními úlohami z různých oborů lidské činnosti, zadávané úlohy žáci obměňují a sami vymýšlejí další podobné úlohy,
- vlastnosti násobení (záměna činitelů),
- pamětné násobení dvojciferného čísla číslem jednociferným

- činnostní vyvození dělení se zbytkem v oboru násobílek, jeho procvičování; toto učivo je vhodné spojovat s řešením praktických úloh
- písemné sčítání, odčítání a násobení jednociferným činitelem v oboru do 1 000
- úsudkové počítání, rozlišování úsudků
- řešení slovních úloh z praktického života, mezipředmětové vztahy
- práce s tabulkami a diagramy, čtení údajů z tabulek, sestavování podobných tabulek žáky

Nová látka- aritmetika, 4. r.:

- vyvození písemného dělení jednociferným dělitelem v oboru do 1000, zkouška násobením
- rozšíření číselného oboru nad 1 000, desítková soustava, čtení a psaní čísel, jejich porovnávání, zaokrouhlování, v numeraci rozšiřujeme číselný obor až do milionu
- práce s číselnou osou
- řešení slovních úloh
- přičítání a odčítání desítek, stovek a tisíců z paměti v oboru rozšířeném nad tisíc
- písemné sčítání a odčítání v rozšířeném oboru, odhady výsledků
- násobení a dělení přirozených čísel 10, 100 a 1 000 z paměti
- vyvození násobení a dělení čísel zakončených nulami
- algoritmus písemného násobení dvojciferným činitelem, odhady výsledků
- vlastnosti násobení
- dělení jednociferným dělitelem
- přirozená čísla, celá čísla, desetinná čísla, zlomky
- zápis čísla v desítkové soustavě a jeho znázornění (číselná osa, teploměr, model)

Geometrie v rovině a prostoru, 4. + 5. r.:

- základní útvary v rovině a prostoru, jejich rozlišování
- měření délek, délka úsečky, rozměry obrazců, délky hran těles
- jednotky délky, jednoduché převody jednotek
- přímka, polopřímka, úsečka, bod, rýsování a popis
- kružnice, kruh, rozlišení, rýsování a popis
- kolmice a rovnoběžky, rýsování a náčrty
- základní jednotky obsahu
- obsah obrazce pomocí čtvercové sítě
- jednoduché konstrukce čtverce, obdélníku a pravoúhlého, rovnostranného a rovnoramenného trojúhelníku, náčrty
- grafické sčítání úseček,
- určení obvodu trojúhelníků a čtyřúhelníků sečtením délek stran, využití v úlohách z praktického života
- osově souměrné útvary, osa souměrnosti

5. ročník – matematika: 5 hodin týdně

Učivo - dokončení oboru přirozených čísel:

- procvičování všech početních výkonů při počítání z paměti, automatizace násobílkových spojů a dělení v oboru násobílek beze zbytku i se zbytkem
- početní výkony s přirozenými čísly a jejich vlastnosti (komutativnost, asociativnost, distributivnost)

- písemné algoritmy početních operací: sčítání, odčítání, násobení, (algoritmus písemného násobení procvičujeme hlavně při násobení čísel jednociferným nebo dvojciferným činitelem, u násobení čísel víceciferným činitelem volíme příklady typu: 25048 · 3060, 5137 · 32000, tj. takové příklady, při jejichž řešení žák prokáže, že algoritmu rozumí)
- písemné dělení jednociferným a dvojciferným dělitelem
- rozšíření číselného oboru přes milion - numerace
- zaokrouhlování přirozených čísel
- provádění odhadů a kontrola výsledků početních operací
- počítání na kalkulátorech - využívání při kontrole výpočtů i při řešení některých slovních úloh
- slovní úlohy na jeden nebo dva početní výkony
- slovní úlohy z praktického života a jejich obměny
- čtení údajů z tabulek a diagramů
- využívání nákrese a tabulek při řešení slovních úloh
- vyhledávání a třídění číselných informací z praktického života
- čtení vhodně sestavených údajů z tabulky a vytváření grafu
- orientace v jízdním řádu

Nestandardní aplikační úlohy a problémy:

- slovní úlohy, které se řeší netradičním způsobem
- číselné a obrázkové řady
- „magické“ čtverce
- úlohy vyžadující prostorovou představivost
- úlohy matematických soutěží

8.5.5 Očekávané výstupy na konci 2. období výuky matematice:

Číslo a početní operace

- využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení
- provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel
- zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel
- řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel
- modeluje a určí část celku, používá zápis ve formě zlomku
- porovná, sčítá a odčítá zlomky se stejným základem v oboru kladných čísel
- přečte zápis desetinného čísla a vyznačí na číselné ose desetinné číslo dané hodnoty

- porozumí významu znaku „-“, pro zápis celého záporného čísla a toto číslo vyznačí na číselné ose

Závislosti, vztahy a práce s daty

- vyhledává, sbírá a třídí data
- čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy

Geometrie v rovině a prostoru

- narýsuje a znázorní základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník, kružnice) užívá jednoduché konstrukce
- sčítá a odčítá graficky úsečky, určí délku lomené čáry, obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran
- sestrojí rovnoběžky a kolmice
- určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě a užívá základní jednotky obsahu
- rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru

Nestandardní aplikační úlohy a problémy

- řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejichž řešení je do značné míry nezávislé na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky

9 Učební osnovy Vzdělávací oblast: Umění a kultura

Požadavky této vzdělávací oblasti se realizují v 1. – 5. r. ve dvou samostatných vyučovacích předmětech: **hudební výchova a výtvarná výchova**.

Tato vzdělávací oblast umožňuje žákům jiné než pouze racionální poznávání světa a odráží nezastupitelnou součást lidské existence – umění a kulturu.

Vzdělání v této oblasti přináší umělecké osvojování světa, tj. osvojování s estetickým účinkem. V procesu uměleckého osvojování světa dochází k rozvíjení specifického citění, tvořivosti, vnímavosti jedince k uměleckému dílu a jeho prostřednictvím i k sobě samému i k okolnímu světu. V tvořivých činnostech jsou rozvíjeny schopnosti nonverbálního vyjadřování prostřednictvím tónu a zvuku, linie, bodu, tvaru, barvy gesta a mimiky.

9.1 Hudební výchova

9.1.1 Časové vymezení

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.
Časová dotace	1	1	1	1	1

9.1.2 Organizační vymezení

Předmět hudební výchova je vyučován v kmenových učebnách, nejčastěji v 45 minutových vyučovacích hodinách.

9.1.3 Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí

Klíčové kompetence	
---------------------------	--

1.Kompetence k učení - vést žáky k zodpovědnosti za své vzdělávání, umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení	učitel: - motivuje k učení – snaží se cíleně vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení - při hodnocení používá ve zřetelné převaze prvky pozitivní motivace - učí trpělivosti, povzbuzuje - učí žáky chápat umění a kulturu v jejich vzájemné provázanosti jako neoddělitelné součásti lidské existence; k učení se prostřednictvím vlastní tvorby opírající se o subjektivně jedinečné vnímání, cítění, prožívání a představy; k rozvíjení tvůrčího potenciálu, kultivování projevů a potřeb a k utváření hierarchie hodnot - podporuje samostatnost a tvořivost žáci: - jsou trpěliví a důslední - podle individuálních schopností a dovedností, se výtvarně projevuje - používají obecně užívané hudební termíny
2.Kompetence řešení problémů - vést žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů	učitel: - společně s žáky vytváří pravidla a kritéria hodnocení a tím umožňuje žákovi sledovat vlastní pokrok při zdolávání problémů - žáky učí se nebát problémů („problémy byly, jsou a budou - problém není hrozba, ale výzva“) - ve škole i při mimoškolních akcích průběžně monitoruje, jak žáci řešení problémů prakticky zvládají - pomáhá žákům, aby došli k samostatným objevům, řešením a závěrům - podporuje využívání moderní techniky při řešení problémů žáci: - samostatně a kriticky přemýšlejí - na základě námětů a pokynů, které jsou jim předkládány, samostatně zpracují a řeší problémy - vzájemně si radí a pomáhají
3. Kompetence komunikativní - vést žáky k otevřené, všestranné a účinné komunikaci	učitel: - vede žáky k používání správné hudební terminologie - klade důraz na „kulturní úroveň“ komunikace - vede žáky k pozitivní prezentaci a reprezentaci svojí osoby a svojí školy na veřejnosti žáci: - dokáže být taktní a ohleduplný

	- snaží se prezentovat sami sebe - při práci dokáží vyjádřit svůj názor a vhodnou formou ho obhájit - dokáží tolerovat názor jiných
4. Kompetence sociální a personální - rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat, pracovat v týmu, respektovat a hodnotit práci vlastní i druhých	učitel: - učí žáky pracovat v týmech, učíme je vnímat vzájemné odlišnosti jako podmínku efektivní spolupráce - rozvíjí schopnost žáků zastávat v týmu různé role - učí žáky kriticky hodnotit práci svou i ostatních. - podporuje vzájemnou pomoc žáků, vytváříme situace, kdy se žáci vzájemně potřebují - podporuje integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do třídních kolektivů - vede žáky ke vzájemnému respektu žáci: - kriticky hodnotí týmovou práci a práci svoji a svých spolužáků - učí se chápat efektivitu spolupráce - vytváří si pozitivní vztah k výtvarnému umění - dokáží přijmout rady a názory ostatních - respektují pokyny učitele
5. Kompetence občanské vychovávat žáky jako svobodné občany plnící si své povinnosti, uplatňující svá práva a respektující práva druhých - jako osobnosti zodpovědné za svůj život, své zdraví a své životní prostředí - jako ohleduplné bytosti, schopné a ochotné účinně pomoci v různých situacích	učitel - učí žáky vnímat uměleckou tvorbu jako jedinečný způsob nalézání a vyjadřování osobních prožitků i postojů k jevům a vztahům ve společnosti a v mnohotvárném světě - vychovává žáky jako svobodné občany, plnící si své povinnosti, uplatňující svá práva a respektující práva druhých - netoleruje agresivní, hrubé, vulgární a nezdvořilé projevy chování žáků - kázeňské přestupky řeší individuálně, princip kolektivní viny a kolektivního potrestání nepřipouští - utváří u žáků ohleduplný vztah ke kulturním hodnotám - vede žáky k respektování pravidel žáci - dokáží rozlišit vhodné a nevhodné chování - chovají se zodpovědně - přijímají důsledky svého chování - zapojují se do diskuze o prevenci negativních projevů chování - respektují hudební projevy ostatních

	- pro žáky se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo se sociálním znevýhodněním jsou k dispozici vhodně uzpůsobené pracovní materiály
6. Kompetence pracovní - vést žáky k pozitivnímu vztahu k práci, naučit žáky používat při práci vhodné materiály, nástroje a technologie, naučit žáky chránit své zdraví při práci	učitel - učí žáky používat při jejich výtvarném projevu různé vhodné materiály, nástroje a techniky. - vede žáky k pozitivnímu vztahu k práci, žádnou práci netrestáme, kvalitně odvedenou práci vždy pochválíme - při výuce vytváří podnětné a tvořivé pracovní prostředí, měníme pracovní podmínky, žáky vede k adaptaci na nové pracovní podmínky - různými formami (exkurze, film, beseda apod.) seznamuje žáky s různými profesemi – cíleně ujasňuje představu žáků o reálné podobě jejich budoucího povolání a o volbě vhodného dalšího studia. - poskytuje žákům různé nástroje a pomůcky a tím vede žáka k používání materiálů, nástrojů a vybavení a dodržování vymezených pravidel - předkládá různá rizika a následky nejen ve vztahu k lidem, ale i k přírodě a tím vede žáka k zodpovědnému přístupu k výsledkům pracovní činnosti i z hlediska ochrany svého zdraví a zdraví druhých, i z hlediska ochrany životního prostředí žáci - dokáží se koncentrovat na pracovní výkon a jeho dokončení - vytváří si pozitivní vztah k práci - využívá daných pracovních podmínek - seznamuje se s různými profesemi

9.1.4 Výchovně vzdělávací cíle hudební výchovy v 1. vzdělávacím období:

naučit žáky čistě a výrazně zpívat lidové i umělé dětské písně v hlasovém rozsahu přiměřeném žákům mladšího školního věku

- nacvičit správné dýchání a tvoření tónů
- rozvíjet hudební sluch a paměť na melodii i slova
- učit rozlišovat a udržovat určitý rytmus
- rozvíjet hudebnost zařazováním poslechu lidových písní i poslechu hodnotné vážné hudby vhodné pro tento věk a vést žáky k zájmu o hudbu
- poznat a dbát o rozvoj talentovaných žáků
- probouzet u žáků zájem o vlastní pěvecké a hudební aktivity

9.1.4.1 Charakteristika výuky v 1. vzdělávacím období:

Hlavními složkami hudební výchovy jsou zpěv a poslech hudby. Těžištěm hudebně-výchovné práce je zpěv. Láska k hudbě se nejnázve probouzí zpěvem, neboť při něm je žák aktivní a tvořivý. Zpívaná píseň nejlépe rozvíjí pěvecké i hudební dovednosti a návyky žáků. Nejčastější formou tohoto období je zpěv jednohlasný. Učitel dbá individuálních zvláštností dětského hlasu, vede žáky k tomu, aby zpívali čistě, lehce a bez křiku. Dále je třeba pamatovat na to, aby rozsah a poloha písni odpovídaly rozsahu a poloze dětského hlasu. V hudební výchově je třeba střídat činnosti tak, aby děti nezpívaly po celou vyučovací hodinu.

Výběr písni má být rozmanitý, má napomáhat hlasovému výcviku. V tomto období jsou pro zpěv nejvhodnější lidové písni, dětmi oblíbené písni umělé, vhodné je využívat i písni místních nebo krajových. Současně s výcvikem pěveckých dovedností rozvíjí zpěv hudební sluch žáků, jejich smysl pro čistou intonaci a rytmus. Smysl pro rytmus snadno a dobře rozvíjíme častým zařazováním jednoduchých doprovodných nástrojů (tyčinky, bubínek, tamburína, činely apod.) ke zpěvu žáků. Vnímání hudby se rozvíjí v celé hudebně-výchovné práci, nejvýrazněji při poslechu hudby. Poslechem se učí žáci hudbu citově prožívat a soustředit se. Přitom jsou žáci vedeni k tomu, aby vyjadřovali a srovnávali své dojmy z poslechu hudebních skladeb.

Zpěv by se měl stát pro děti přirozenou potřebou pro vyjádření pohody a radosti, a to i v jiných předmětech než Hv. Proto výuku hudební výchovy vedeme tak, aby se stala pro žáky příjemnou a oblíbenou. K dobrému rozvíjení pěveckých dovedností žáků v tomto období velmi dobře napomáhá každodenní zpěv zařazovaný v průběhu vyučování jako doplněk učiva nebo jako příjemná relaxační chvíle.

Ve zpěvu i poslechu je nezbytné se vracet k probraným písni a skladbám. Jen tak žák může dobře zvládnout melodii a slova písni, zapamatovat si hudební skladbu. Stále zdokonalovanou reprodukcí písni a opakovaným poslechem se prohlubuje vztah žáků k hudebním dílům i intenzita jejich estetického prožitku. Při výuce hudební výchovy je třeba věnovat pozornost hudebně nadaným žákům, dbát o jejich další rozvoj, doporučovat zájmovou činnost. Zpěvem, poslechem, jednoduchým doprovodem písni na dětské hudební nástroje a pohybovým projevem se stávají děti aktivními provozovateli hudby.

9.1.4.2 Obsah učiva předmětu hudební výchova v 1. – 3. ročníku:

S hudbou se dítě setkává od malička. Proto v počátcích výuky Hv budeme vycházet ze znalosti jednoduchých lidových písni, které obvykle žáci znají ze zpěvu v rodinách, ze zpěvu podle dětských knížek a ze zpívání v mateřských školkách a dětmi oblíbených hudebních nahrávek.

1. ročník

- zvuk - tón
- řeč - zpěv
- základní vlastnosti tónu
- pomalu – rychle
- Česká státní hymna
- jednoduché říkanky
- poslech vokální a instrumentální hudby
- pohybové hry, pochod
- dechová a hlasová cvičení
- pěvecké dovednosti a návyky
- notová osnova

– Orffův instrumentář

Při výuce v průběhu celého roku dbáme na to, aby vyučování bylo radostné a dalo žákům co nejvíce citových zážitků. V prvním ročníku mají někteří žáci nevyvinutý hudební sluch, nedovedou či nechťejí zpívat. Pěvecké dovednosti získávají žáci přípravnými cvičeními, která si učitel vytváří z prvků nacvičované písně. Přitom je dobře využít individuálního zpěvu žáků, kteří intonačně čistě zpívají a ostatní nechat zpěv spolužáka poslouchat a potom kousek napodobit.

Učitel věnuje péči o hlas žáků pozornost. Dbá, aby žáci :

- zpívali lehce, bez křiku, ve vyvětrané místnosti
- nezpívali dlouho ve vysoké nebo nízké hlasové poloze
- nezpívali celou hodinu
- poslouchali se navzájem

K cvičením hlasovým se řadí cvičení dechová. Při nich se žáci učí hospodařit s dechem. Možné je k nim připojit pohyby paží. Hlasová cvičení je vhodné volit jednoduchá, aby se mohla soustředit pozornost k vytvoření krásného tónu a správné výslovnosti samohlásek, souhlásek, slabik i slov.

Cvičení sluchová vychovávají hudební sluch žáků. Písně se nacvičují v tomto období podle sluchu.

2. ročník

- rytmus
- pomalu – rychle
- takt, druhy taktů
- taktová čára
- zápis not
- nota čtvrt'ová, osminová, půlová
- pomlka, pomlka čtvrt'ová, osminová
- Orffův instrumentář
- dynamika, dynamická znaménka
- píseň lidová, umělá
- hudebně pohybové hry
- melodie stoupající, klesající
- dechová, hlasová, intonační cvičení
- pěvecké návyky
- notová osnova, houslový klíč
- kánon

Písně tvoří i ve 2. ročníku hlavní součást práce v hodinách Hv. Ostatní činnosti při výuce jsou spojovány se zpěvem. Nácvič písni provádíme nápodobou, písně vhodně motivujeme, dbáme na pochopení obsahu textu písně, na osvojení si textu, rytmu i melodie jednotlivými žáky. Při zpěvu věnujeme pozornost výslovnosti. Při opakování písně doprovázíme jednoduchým rytmickým nebo pohybovým doprovodem. Vhodnou pomůckou jsou nástroje Orffovy školy. Jednoduché rytmické nástroje si též snadno můžeme připravit s dětmi z běžně dostupných materiálů a předmětů.

3. ročník

- rytmus
- pomalu – rychle
- takt, druhy taktů
- taktová čára
- zápis not
- nota čtvrt'ová, osminová, půlová, celá
- pomlka, pomlka čtvrt'ová, osminová, celá, půlová
- legato (vázaně), repetice
- Orffův instrumentář
- dynamika, dynamická znaménka
- píseň lidová, umělá
- hudebně pohybové hry
- melodie stoupající, klesající, postupující v krocích a skocích
- hudební nástroje
- dechová, hlasová, intonační cvičení
- pěvecké návyky
- notová osnova, houslový klíč
- hudební abeceda
- kánon
- menuet
- orchestr, sólo
- předvěti, závěti
- hudba ke slavnostním příležitostem

Zpěv doprovázíme rytmickými nástroji. Sami si také rytmické nástroje vyrábíme např. ze skořápek ořechů, kelímků naplněných rýží, čočkou apod., místo hůlek použijeme vařečky, lžičkou ťukáme do skleničky apod. Žákům dáváme možnost objevit další zvukové efekty a zkusit je využít při zpěvu.

S hudbou se žáci mohou setkat též při návštěvě výchovných koncertů, besedách o hudbě hudebních aktivitách. Mohou sledovat též část videozáznamu koncertu. Poslechové skladby v 1. období vzdělávání volíme podle nahrávek, které jsou k dispozici. Dbáme, aby v poslechových skladbách byly zastoupeny písně lidové, známé umělé písně pro děti a věku přiměřené skladby významných českých hudebních skladatelů.

9.1.4.3 Očekávané výstupy na konci 1. období:

Žáci na konci 1. období:

- mají při zpěvu správné pěvecké návyky
- podle individuálních dispozic zpívají v jednohlase čistě a rytmicky správně melodie známých lidových a dětských písní
- na základě individuálních hudebních schopností používají jednoduché rytmické nástroje při doprovodné hře
- pohybem reagují na hudbu s využitím jednoduchých gest a tanečních kroků
- dovedou zazpívat (pomocí písně) stoupající a klesající melodii
- rozlišují nejznámější hudební nástroje
- podle melodie poznají státní hymnu a umí jí projevit úctu

- rozlišují vlastnosti tónů
- rozliší hudbu vokální a vokálně instrumentální

9.1.5 Výchovně vzdělávací cíle ve 2. vzdělávacím období:

- zhodnotit dosavadní pěvecké dovednosti žáků (správnost intonace, udržení melodie
- známých písní, dodržení rytmu, správné dýchání při zpěvu)
- pěstovat dále hudebnost v oblasti hudebního sluchu, zpěvního hlasu, smyslu pro rytmus, hudební paměť i představivost
- rozvíjet melodické i harmonické cítění žáků
- nadále využívat k instrumentálnímu doprovodu zpěvu rytmické i melodické hudební nástroje, tuto činnost umožnit co největšímu počtu žáků ve výuce
- žáky seznamovat s lidovým dvojhlasem a jednoduché lidové písně zpívat dvojhlasně, využívat možnosti osvojení dvojhlasého zpěvu (např. kánon)
- poznávat základní hudební teorii
- rozvíjet hudebně pohybové dovednosti žáků (lidové tance, pohybové fantazie)
- do výuky pravidelně zařazovat krátké, žákům blízké a srozumitelné poslechové ukázky skladeb
- rozlišování nejčastěji užívaných hudebních nástrojů podle vzhledu, zvuku i způsobu hry
- chování na koncertech, v divadle, při vlastním vystoupení

9.1.5.1 Charakteristika výuky ve 2. vzděl. období:

Ve vyučovacím předmětu hudební výchova se utváří estetické vztahy žáků k hudbě a umění, formují se mezilidské vztahy. Posiluje se aktivita a tvořivost žáků, navozuje se optimistický vztah ke skutečnosti.

Jestliže výuku hudební výchovy v 1. období charakterizujeme jako období hudebních her, tak výuka ve 4. ročníku je obdobím manipulace s hudebním materiálem.

Hudba a zpěv jsou neodlučitelně spjaty s historií našeho národa. Mají velký význam i v současném životě. Je málo rodin, kde by někdo nehrál na nějaký hudební nástroj, téměř každý má oblíbený nějaký hudební žánr. Hudba doprovází významné životní události v rodinách, děti se s ní setkávají od kolébky. Tento přirozený vztah žáků k hudbě je ve škole rozvíjen a hudební aktivity žáků jsou ve výuce podporovány.

Těžištěm výuky Hv i v tomto období je zpěv žáků, zaměřený na lidové písně i známé a oblíbené písně z mediálních prostředků. Celá výuka by měla být vedena v úsměvné atmosféře zbavené stresů. Základním požadavkem při výuce hudební výchovy je hudební doprovod vyučujícího na jakýkoliv hudební nástroj. Tím se pomáhá udržet melodie i rytmus zpívaných písní.

Na rozpoznání individuálních nedostatků žáků v intonaci či rytmu nereaguje učitel zdůrazněním těchto nedostatků, ale snaží se dát i těmto žákům prostor ke zpěvu ve skupinách, ke zpěvu s doprovodem. Tím umožní také těmto žákům příjemný prožitek ze zpěvu.

Všechny druhy hudebních činností (zpěv, poslech, instrumentální a pohybové aktivity) se ve výuce hudební výchovy navzájem prolínají a posilují ve svých účincích. Nezařazujeme je proto do hodin postupně, ani se nemusí v každé hodině uplatňovat všechny. Učitel vybírá takové činnosti, které odpovídají povaze hudby, se kterou právě pracují. Do činností ve výuce je třeba zapojovat co nejvíce žáků podle jejich individuálních schopností. Učitel vychází vždy

z toho, co již žáci umí, dále rozvíjí jejich hudební dovednosti, podněcuje žáky ke vzájemné spolupráci. Umožňuje, aby se při výuce Hv uplatnili v dostatečné míře ti žáci, kteří se individuálně hudebně vzdělávají. Je to přirozený motivační a inspirační prvek, jak pro žáka samotného, tak pro žáky hudebně nadané, kteří své nadání individuálně nerozvíjejí. Vhodné je zvýrazňovat dovednosti a schopnosti žáků, vést je k sebepoznání a seberealizaci. Každého je třeba podněcovat a vést ho k tomu, aby své nadání a schopnosti v různých oblastech uplatňoval.

Vztah žáků k hudbě je podporován návštěvami koncertů. Při těchto příležitostech se zdokonalují poslechové dovednosti žáků, učí se kulturnímu chování i vystupování. Žáci se o hudbě a svých hudebních zážitcích učí hovořit, navzájem se dělí o své pocity a dojmy a porovnávají své prožitky. Hudební výchova se podílí značnou měrou na celkovém formování žákovy osobnosti.

Hudbu je možno spojovat s poezií, výtvarným dílem nebo vlastním pohybovým projevem žáků i při tělesné výchově. Zpěv může být zařazován do výuky kteréhokoliv předmětu, může výuku motivovat, může ji uvolňovat, zpestřovat, přinášet pocity uspokojení a dobrou náladu, může ale také žáky povzbuzovat, posilovat je ve snaze dosáhnout dobrých výsledků. Hudební výchova se dá dobře propojovat i s výukou vlastivědy (poznávání lidových písní z určité oblasti, poslechy ukázek hudby, které se vztahují k místu narození významného hudebního skladatele, k historickým událostem aj.), můžeme ji propojit i s výukou přírodovědy (je např. mnoho písní o květinách, zvířatech, o vodě, o lese aj.)

9.1.5.2 Obsah učiva předmětu hudební výchova ve 2.vzděl. období:

1. Přehled tematických okruhů pro 4. ročník

- a) *Vokální činnosti - práce s hlasem* - vytváření a upevňování správných pěveckých návyků, zdokonalování pěveckého i mluvního projevu
- b) *Instrumentální činnosti - hra na hudební nástroje* - využití melodických a rytmických nástrojů při doprovodu sólového hudebního vystoupení nebo sborového zpěvu
- c) *Hudebně pohybové činnosti* - vyjádření hudby pohybem, gesty, tancem, taktování (dvoudobý, třídobý takt)
- d) *Poslechové činnosti* - aktivní vnímání hudby a poznávání hudby v některých žánrových podobách

2. Učivo

K dosažení cílů hudební výchovy je třeba, aby si žáci při vhodně volených hudebních činnostech osvojili některé z doporučených lidových a umělých písní, vhodné jednoduché instrumentální dovednosti, aby jim byla dána možnost vyjadřovat hudbu pohybem, aby byli seznamováni s doporučenými skladbami nejznámějších našich hudebních skladatelů.

4. ročník

- upevňujeme pěvecké návyky vytvářené v 1. období
- písně zpíváme v rozsahu c1 - d2 a s dynamickým rozlišením *p* - *mf* - *f*
- dále vedeme žáky také k rozlišování tempa písně a nálady např.: mírně, rychle, vesele aj.
- žáky seznamujeme s některými hudebními výrazovými prostředky, jako je rytmus, melodie

- vzestupná a sestupná, gradace
- poznávání a rozlišování sborů (dětský, ženský, mužský, smíšený)
- rozlišování úkolu dirigenta a sbormistra, taktování v taktech 2/4 a 3/4
- rozlišování hudebních nástrojů
- nota s tečkou, pokračování ve psaní not, noty h1, c2, d2, posuvky (křížek, bé)
- procvičování pojmů: nota, pomlka, houslový klíč, takt, pouze při nácviku písně na jejím
- notovém záznamu, pozorování, poznávání a rozlišování hudebních značek v notovém zápisu
- kánon a lidový dvojhlas
- seznámení žáků se stupnicí C dur ve zvukové i napsané podobě
- pravidelné zařazování hlasových a dechových cvičení
- využití jednoduchých hudebních nástrojů (Orffův instrumentář)
- příprava vlastních rytmických doprovodných nástrojů
- hudební hry např.: ozvěna, otázka - odpověď apod.
- opakování naučených tanečních her se zpěvem
- poslech: taneční hudba, pochodová hudba, ukolébavka
- poslech vážné hudby a základní seznámení s hudebními skladateli (B. Smetana, A. Dvořák)

5. ročník

- upevňování a uplatňování pěveckých dovedností (dýchání, výslovnost, nasazení a tvorba tónů, rozšíření hlasového rozsahu)
- dvojhlas v lidové písni
- čtení rytmického schématu písně, orientace v notovém záznamu
- hudební doprovod různými nástroji
- seznámení s jednoduchou písňovou formou
- taktování, čtyřdobý takt
- pohybové vyjádření hudby – improvizace, pantomima
- poslech taneční hudby, taneční kroky – polka, valčík, mazurka
- vztahy mezi tóny – souzvuk, akord
- seznámení s hudbou vokální a instrumentální
- slovní vyjádření dojmů z koncertu, poslechu hudby
- symfonický orchestr – seznámení s jeho složením, pojem dirigent
- rozlišování hudebních nástrojů
- poslech a naučení české hymny
- poslech vážné hudby – opakování některých poslechových skladeb a poznatků o hudebních skladatelích ze 4. ročníku
- poslech skladeb hudebních skladatelů: Fr. Škroupa, J. S. Bacha, K. Hašlera, J. J. Ryby, V. Nováka
- poslech jazzové hudby, rock and rollu

9.1.5.3 Očekávané výstupy na konci 2. období:

Žák:

- zpívá podle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase a pokud je to v jeho možnostech, i ve dvojhlase, při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti
- orientuje se v zápisu jednoduché písničky či skladby a podle svých individuálních schopností a dovedností je realizuje
- využívá na základě svých hudebních schopností a dovedností jednoduché, popřípadě složitější hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní
- rozpozná hudební formu jednoduché písničky či skladby
- vytváří v rámci svých individuálních dispozic jednoduché rytmické přehledy, mezihry a dohry
- rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních výrazových prostředků, rozpozná změnu v tempu a rytmu
- ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace

9.2 Učební osnovy - Výtvarná výchova

9.2.1 Časové vymezení

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.
Časová dotace	1	2	2	2	2

9.2.2 Organizační vymezení

Předmět výtvarná výchova je vyučován v kmenových učebnách, nejčastěji v 45 minutových vyučovacích hodinách, vycházky do okolí, do přírody, muzea, historické památky

9.2.3 Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí

Klíčové kompetence	
1.Kompetence k učení - vést žáky k zodpovědnosti za své vzdělávání, umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení	učitel: - motivuje k učení – snaží se cíleně vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení - při hodnocení používá ve zřetelné převaze prvky pozitivní motivace - učí trpělivosti, povzbuzuje - učí žáky chápat umění a kulturu v jejich vzájemné provázanosti jako neoddělitelné součásti lidské existence; k učení se prostřednictvím vlastní tvorby opírající se o subjektivně jedinečné vnímání, cítění, prožívání a představy; k rozvíjení tvůrčího potenciálu, kultivování projevů a potřeb a k utváření hierarchie hodnot

	- podporuje samostatnost a tvořivost žáci: - jsou trpěliví a důslední - podle individuálních schopností a dovedností, se výtvarně projevuje - používají obecně užívané termíny
2.Kompetencek řešení problémů - vést žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů	učitel: - společně s žáky vytváří pravidla a kritéria hodnocení a tím umožňuje žákovi sledovat vlastní pokrok při zdolávání problémů - žáky učí se nebát problémů („problémy byly, jsou a budou - problém není hrozba, ale výzva“). - pomáhá žákům, aby došli k samostatným objevům, řešením a závěrům - podporuje netradiční (originální) způsoby řešení ve výtvarném vyjadřování. žáci: - samostatně a kriticky přemýšlejí - na základě námětů a pokynů, které jsou jim předkládány, samostatně zpracují a řeší problémy - vzájemně si radí a pomáhají
3. Kompetence komunikativní - vést žáky k otevřené, všestranné a účinné komunikaci	učitel: - vede žáky k používání správné terminologie - vede žáky k pozitivní prezentaci a reprezentaci svojí osoby a svojí školy na veřejnosti - vede žáky k pozitivnímu vnímání své školy, své obce, sebe a ostatních lidí - učí žáky naslouchat druhým a vnímat výtvarné projevy druhých, jako nezbytný prvek účinné mezilidské komunikace. žáci: - dokáže být taktní a ohleduplný - snaží se prezentovat sami sebe - při práci dokáže vyjádřit svůj názor a vhodnou formou ho obhájit - dokáže tolerovat názor jiných
4. Kompetence sociální a personální - rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat, pracovat v týmu,	učitel: - učí žáky pracovat v týmech, učíme je vnímat vzájemné odlišnosti jako podmínku efektivní spolupráce

respektovat a hodnotit práci vlastní i druhých	- rozvíjí schopnost žáků zastávat v týmu různé role - učí žáky kriticky hodnotit práci svou i ostatních. - organizuje práci ve skupinách - vede žáky ke vzájemnému respektu žáci: - kriticky hodnotí týmovou práci a práci svoji a svých spolužáků - vytváří si pozitivní vztah k výtvarnému umění - dokáží přijmout rady a názory ostatních - respektují pokyny učitele
5. Kompetence občanské vychovávat žáky -jako svobodné občany plnící si své povinnosti, uplatňující svá práva a respektující práva druhých - jako osobnosti zodpovědné za svůj život, své zdraví a své životní prostředí - jako ohleduplné bytosti, schopné a ochotné účinně pomoci v různých situacích	učitel - učí žáky vnímat uměleckou tvorbu jako jedinečný způsob nalézání a vyjadřování osobních prožitků i postojů k jevům a vztahům ve společnosti a v mnohotvárném světě - netoleruje agresivní, hrubé, vulgární a nezdvořilé projevy chování žáků - kázeňské přestupky řeší individuálně, princip kolektivní viny a kolektivního potrestání nepřipouští - utváří u žáků ohleduplný vztah ke kulturním výtvorům a památkám - vede žáky k respektování pravidel žáci - dokáží rozlišit vhodné a nevhodné chování - zapojují se do diskuze o prevenci negativních projevů chování - chovají se zodpovědně - přijímají důsledky svého chování - respektují výtvarné projevy ostatních - pro žáky se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo se sociálním znevýhodněním jsou k dispozici vhodně uzpůsobené pracovní materiály
6. Kompetence pracovní - vést žáky k pozitivnímu vztahu k práci, naučit žáky používat při práci vhodné materiály, nástroje a technologie, naučit žáky chránit své zdraví při práci	učitel - vede žáky k plánování úkolů a postupů - učí žáky používat při jejich výtvarném projevu různé vhodné materiály, nástroje a techniky. - učí žáky chránit své zdraví při práci s různými materiály a nástroji - vede žáky k pozitivnímu vztahu k práci, žádnou práci netrestáme, kvalitně odvedenou práci vždy pochválíme

	- při výuce vytváří podnětné a tvořivé pracovní prostředí, měníme pracovní podmínky, žáky vede k adaptaci na nové pracovní podmínky - důsledně žáky vede k dodržování vymezených pravidel, ochraně zdraví a k plnění svých povinností a závazků. - poskytuje žákům různé nástroje a pomůcky a tím vede žáka k používání materiálů, nástrojů a vybavení a dodržování vymezených pravidel - předkládá různá rizika a následky nejen ve vztahu k lidem, ale i k přírodě a tím vede žáka k zodpovědnému přístupu k výsledkům pracovní činnosti i z hlediska ochrany svého zdraví a zdraví druhých, i z hlediska ochrany životního prostředí žáci - dokáží se koncentrovat na pracovní výkon a jeho dokončení - vytváří si pozitivní vztah k práci - využívá daných pracovních podmínek
--	--

9.2.4 Výchovně vzdělávací cíle hudební výchovy v 1. vzdělávacím období:

9.2.4.1 Výchovně vzdělávací cíle 1. vzdělávacího období:

- probouzet a rozvíjet schopnosti výtvarného vyjadřování žáků
- rozvíjet tvořivé schopnosti žáků, pěstovat jejich estetické cítění a vkus
- vytvářet základní pracovní návyky pro výtvarnou činnost žáků
- vytvářet kladný citový vztah k výtvarnému umění
- seznamovat žáky s výtvarnými nástroji, materiály a technikami
- učit žáky pozorovat a vnímat krásu přírody, hovořit o svých pocitech a dojmech, pokusit se je výtvarně vyjadřovat
- dát dítěti možnost osobitého výtvarného vyjádření určitého prožitku nebo představy neovlivněného vnuceným výtvarným vzorem
- četbou, vyprávěním příběhem, hudbou, dramatickým dílem podněcovat a rozvíjet výtvarné představy žáků, dát možnost výtvarným projevům v různých technikách
- výtvarně experimentovat, objevovat tvary věcí kolem nás, hra s linií s využitím různých plastických materiálů
- výtvarně zobrazovat tvary předmětů na základě her s nimi
- kreslením, malováním a modelováním rozvíjet tvarovou, barevnou i prostorovou představivost a jemnou motoriku
- pozorovat a porovnávat jednoduché předměty, hledat jejich jednotlivé kvality – barevnost, pojmenovávat vlastnosti, tvary, hledat a odlišovat struktury

- dbát na rovnoměrnost a vyváženost smyslových, citových a rozumových přístupů a jejich propojování s důrazem na rozvoj fantazie a svobodného subjektivního vyjadřování
- učit se prezentovat svůj výtvarný projev a naslouchat sdělení druhých
- využívat zkušeností žáků, učit je respektovat vzájemné odlišnosti ve výtvarném vyjadřování
- dovedností získaných při výtvarných činnostech využívat při výuce prvouky, matematiky, českého jazyka i psaní a naopak
- seznamovat žáky s ilustracemi v dětských knihách, poznávat nejznámější malíře – ilustrátory, mezipředmětové vztahy se čtením a literární výchovou
- podílet se na výzdobě třídy, školy; učit se prezentovat své práce
- příležitostně navštěvovat výstavy dětských výtvarných prací a výstavy výtvarných umělců v regionu

9.2.4.2 Charakteristika výuky v 1. vzdělávacím období:

Výtvarná výchova jako předmět je součástí procesu rozvoje estetických vztahů žáků ke skutečnosti i k umění. Výuka výtvarné výchovy vychází především z citového vztahu žáků k zobrazované skutečnosti. Výtvarné činnosti rozvíjejí tvořivost, fantazii, estetické cítění, podněcují a uspokojují potřeby žáků vyjadřovat se k různým tématům, situacím, prožitkům. Pro výtvarnou činnost v tomto období je nepostradatelné příznivé a klidné prostředí zbavené strachu ze známky nebo výsměchu druhých.

Děti se snaží výtvarně vyjadřovat své představy výtvarnými prostředky již od útlého věku. Výtvarný projev předškolního věku je především rázu schematického. Děti svým kresbám rozumí, dospělí většinou nedovedou do jejich světa vstupovat. Není však vhodné myšlenkový svět dětí narušovat předkreslováním a vedením k napodobování. Je naopak potřebné dát dítěti svobodu a do jeho kreseb nezasahovat.

V 1. – 3. ročníku převládá **spontánnost, bezprostřednost výtvarného projevu** dítěte. Dítě kreslí rádo z paměti, předloham se vyhýbá. Jeho představy ho těší a snaží se je ztvárnit. Vhodná motivace, která předchází výtvarné tvorbě, podněcuje uvolnění dětské fantazie. Děti potom často tvoří s velkým zaujetím a prožívají velkou radost z toho, co vytvořily. Jejich práce jsou plné volnosti, naivnosti a psychologických záhad.

Úlohou učitele je **posilovat sebevědomí žáků, využívat jejich fantazii, rozvíjet ji, podporovat jejich vlastní výtvarné vyjadřování, podněcovat zájem o výtvarnou práci** vhodnou motivací. V tomto období je vhodné, když mezi metody a formy práce zařazuje učitel co nejvíce různé **hravé činnosti a experimentování**. Výtvarná výchova dává žákům možnost se individuálně svou výtvarnou činností projevit, sami mohou různými výtvarnými prostředky ztvárnit své vidění světa. Je dobře, když svůj výtvarný projev mají žáci možnost obhájit, vysvětlit spolužákům a vyslechnout jejich názory.

Tato výchova prolíná celým obdobím. Jeví se jako vedení žáka:

- k svobodnému výtvarnému vyjádření
- k uvědomování si krásy tvarů, barev a barevných kombinací, struktur
- k postupné schopnosti samostatné volby výtvarné techniky (technologie), ke správnému zacházení s výtvarnými nástroji, barvami apod.
- k účasti na utváření prostředí, ve kterém žijeme, učíme se

Ve všech formách výtvarného projevu (v kresbě, malbě, grafice, modelování, prostorovém vytváření, v kombinovaných technikách ...) se projevuje dětská osobnost dítěte, jeho citění a chápání světa kolem sebe. **Téměř všechny námětové okruhy výtvarné výchovy obsahují základní vztahy k životu, prostředí a lidem, a proto souvisí blízce s výukou prvouky a vztahem žáků k životnímu prostředí.** Velmi vhodné je uplatňovat ve výuce **náměty z žákova okolí, z dětského života z prostředí obce i školy.**

Při výtvarné tvorbě plné her, fantazie, spontánnosti, experimentů s technikami i materiály by nemělo v tomto období chybět ani **výtvarné zpracování k určitému konkrétnímu tématu** (kresbou, malbou), které v některých pojetích pohledu na výtvarnou výchovu v tomto školním věku bývá poněkud zatlačováno do pozadí pro svou údajnou nevhodnost, obtížnost či přílišnou konkrétnost. Ale i tato oblast má v tomto období své místo a opodstatnění.

Takové výtvarné práce mohou být dvojího druhu:

- na základě vlastní představy dítěte
- podle skutečnosti

Kresba z představy má zpočátku ilustrativní charakter, vypráví o bezprostředních zážitcích a zkušenostech žáků a o jeho citovém životě. Motivací k těmto kresbám může být prožitek z her, ze čteného textu, z osobního prožitku, z vycházky apod.

Kresba podle skutečnosti vyjadřuje obvykle první dojem žáka z pozorování. Každý sleduje zpočátku něco jiného, někoho zaujme barva, jiného zaujmou detaily, někdo dovede zachytit linie pozorovaných věcí, někdo zase zachytí jejich funkci. Žák se postupně učí výtvarně uvažovat, pozorně vnímat skutečnost a výtvarně vystihnout její podobu. Proto již v tomto období můžeme začít i s kreslením věcí podle skutečnosti. Žáci samozřejmě nedokáží hned dokonale zachytit pozorovanou skutečnost. Spokojujeme se proto zejména s vystižením toho charakteru předmětu, který pozorujeme. Tyto kresby velmi vhodně využíváme nejen při výuce prvouky, ale i v hodinách matematiky, čtení a psaní. Mnohý žák se v mladším školním věku snáze vyjadřuje kresbou než slovy. Kresbou může např. snadno vyjadřovat porozumění čtené větě nebo čtenému příběhu, porozumění funkci pozorované věci (např. mlýnek, struhadlo). Tím výtvarná výchova přesahuje rámec předmětu jako takového.

K vytváření hlubšího vztahu k výtvarnému umění využíváme **návštěvy výstav obrazů, loutek a maňášků, hraček, pohlednic aj., besedujeme nad knihami a jejich ilustrátory.**

K vycházkám v průběhu roku je vhodné **přidávat prvky výtvarné výchovy**, neboť při nich s žáky můžeme pozorovat např. **výstavbu obce, významné stavby obce, stavební sloh, ve kterém jsou domy postaveny, úpravu domů a jejich okolí**, získáváme spoustu námětů, zajímavostí, postřehů, nasbíráme materiály pro další práci.

Na vytváření žákovského výtvarného vkusu a jeho vztahu k výtvarnému umění a výtvarným hodnotám má také **vliv prostředí** (rodina, škola, obec, její okolí), kde děti žijí. **Nemalý vliv má i rozvoj techniky – fotografie, film, televize, video, počítače, tiskoviny, reklama**, které zprostředkovávají dětem spoustu podnětů, zážitků (pozitivních, ale v mnoha případech i negativních). Pak je třeba také taková témata do hodin výtvarné výchovy zařazovat a pomoci tak dětem přemíru podnětů zpracovávat, uvědomovat si jejich hodnotu, zaujímat k nim nějaké postoje, vnímat pozitivní i negativní.

Některé činnosti mohou dětem ukázat, jak lze tuto moderní techniku vhodně využít (počítačová grafika, internet, televizní motivační či vzdělávací pořady, reklama, plakáty, kreslená animace, loutky ...).

Pro výuku výtvarné výchovy je třeba mít dostatečné množství pomůcek a poučit žáky, jak se s nimi zachází. Kromě základních pomůcek pro výtvarné činnosti, které má každý žák svoje vlastní, je třeba mít soubor pomůcek ve třídě pro specifické a složitější výtvarné techniky.

Výtvarná výchova nevede samoučelně jen k osvojování výtvarných technik. Prostřednictvím výtvarných činností pomáhá k výchově citlivého člověka, který si všímá okolního světa a jeho projevů

9.2.4.3 Obsah učiva Výtvarné výchovy v 1. – 3. ročníku:

Přehled tematických okruhů v 1. období:

a) Objevování světa přírody v jednotlivých i v širších souvislostech

- pozorování přírody (přírodniny, rostliny, zvířata)
- chápání přírody ve smyslu prostředí života (krajina jako prostředí pro rostliny, zvířata, lidi);
- tvář krajiny v různých souvislostech (proměny krajiny v průběhu roku, využití žákovských zkušeností)
- vztah k přírodě (estetické oceňování krásy přírody)
- příroda a běh času (roční období, počasí)

b) Poznávání a prožívání světa dítěte

- - pocíťování domova jako životní jistoty (dítě v domácím prostředí, domácí práce, hry)
- poznávání školy – nové životní prostředí (třída, škola, spolužáci)
- styk se světem mimo školu (ulice, cesta do školy, sport, hry, výlety, hřiště, přátelé)

c) Svět, který děti pozorují, který pocíťují a kterému naslouchají

- setkávání s prostými životními zkušenostmi (u lékaře, na poště, na nádraží, v obchodě aj.)
- poslouchání a vyprávění (pohádky, písničky, říkadla, zážitky)
- významná sváteční setkávání (rodinné oslavy, Vánoce, Velikonoce)
- vnímání smyslových vjemů a jejich výtvarný záznam (přepis pocitů z dotýkání, přepis zvuků aj.)

d) Svět dětské fantazie – výtvarná hra a experiment

e) Svět, který dítě obklopuje, ovlivňuje ho (věda a technika, výstavy, architektura, besedy)

9.2.4.4 Očekávané výstupy:

Žáci na konci 1. období:

- umí pracovat s barvou různé konzistence, rozezná studené a teplé barvy, osvojil si schopnost vědomě míchat základní barvy
- rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření – linie, tvary, objemy, barvy, objekty
- poznává různé materiály (přírodní i umělé), seznamuje se s různými způsoby jejich zpracování (různými technikami), osvojuje si dovednosti práce s různými nástroji
- výtvarně vnímá různé věci, užitékové předměty z hlediska funkce, tvaru, dekoru, pohybu apod.
- v tvorbě uplatňuje své vlastní zkušenosti, uplatňuje přitom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace
- komponuje jednoduché tvary, vnímá neuspořádaní či záměrné rozmísťování či řazení
- poznává možnosti námětového plošného i lineárního vyjádření, uplatňuje práci s linkou, tvarem, obrysem

- pokouší se dotvářet výtvarné práce písemným projevem
- experimentuje s různými materiály k vytváření prostorových prací
- interpretuje podle svých schopností různá vizuálně obrazná vyjádření, odlišné interpretace porovnává se svojí dosavadní zkušeností
- poznává prostředí školy, okolí obce, sleduje detaily staveb, předmětů
- osvojuje si schopnost vyjádřit se o své práci, zdůvodnit, hodnotit, vyjádřit se také o práci jiných, vést dialog o výtvarné práci, být tolerantní
- podílí se na dotváření prostředí, ve kterém žije, které ho obklopuje, prezentuje svou práci, účastní se výtvarné výzdoby třídy, školy
- spolupracuje na třídních projektech
- poznává výtvarná vyjádření významných malířů (zejména ilustrátorů dětských knih, regionálních umělců), aj. výtvarných umělců
- poznává různé druhy výtvarného umění – malířství, sochařství, architekturu, grafiku – využití výstav, galerií, pozorování a návštěva významných staveb v okolí
- organizuje si svou vlastní výtvarnou práci

9.2.5 Výchovné vzdělávací cíle ve 2. vzdělávacím období

- rozvíjet schopnosti výtvarného vyjadřování žáků, učit je vyjadřovat myšlenky, představy a pocity výtvarnými prostředky
- rozšiřovat soubor užívaných technik a seznamovat žáky s dalšími výtvarnými nástroji
 - a různými materiály
- rozvíjet schopnost vnímat krásu přírody, vyjadřovat své pocity a dojmy a výtvarně je zpracovávat
- rozvíjet přirozenou potřebu žáků vlastního výtvarného vyjádření
- rozvíjet individuálně tvořivé schopnosti žáků,
- pěstovat estetické cítění a vkus žáků, sebepoznání, sebeuvědomění
- vést žáky ke schopnosti vnímat krásu lidového umění a dostupných uměleckých děl
- vážit si kulturních hodnot a dovedností lidí
- rozvíjet schopnost žáků esteticky ovlivňovat své prostředí
- umožňovat konfrontaci osobních postojů s postoji jiných
- rozvoj tolerance k lidem a duchovním hodnotám

9.2.5.1 Charakteristika výuky předmětu výtvarná výchova ve 2. období základního vzdělávání:

Výtvarná výchova je podstatnou částí základního vzdělávání žáků. Jejím cílem je rozvíjet vkus žáků, jejich cit pro umění, jejich dovednost výtvarně se vyjadřovat, cíl je zaměřen i na objevování talentovaných žáků. Nezaměřujeme ji se speciálním uměleckým vzděláním.

V tomto období se zaměřuje na:

1. vycvičení oka a žákovy ruky
2. rozvíjení schopnosti čistého a jistého zobrazování
3. pěstování správného vnímání krásy formy, linie, barvy i symetrie

Výuka výtvarné výchovy je postavena na tvůrčích činnostech, které umožňují rozvíjet žákově vnímání, výtvarné citění, představivost, fantazii, myšlení, prožitky. Využívá k tomu nejen výtvarné prostředky tradiční a ověřené, ale i nově vznikající.

Ve 2. vzdělávacím období je výuka výtvarné výchovy spojována a propojována často i s výukou jiných předmětů. Kresby se posuzují podle toho, kolik originálního pozorování a myšlenek v nich žák projevil, jak využil plochu výkresu, jak pracoval s barvou.

V předcházejícím vzdělávacím období i v období předškolním byla výtvarná výchova dítěti především prostředkem k vyjadřování myšlenek. Ve 2. období se postupně tříbí smyslová vnímavost, uvědomělé pozorování a výtvarné vidění.

Žáci se naučí citlivěji vnímat tvary, barvy, struktury, vzájemné vztahy částí a celku, a tak se zabezpečuje nenásilný přechod od prvotních grafických forem k formám členitějším. Žáky je třeba postupně vést k větší samostatnosti při rozmístění kresby se zřetelem na námět, velikost a tvar plochy, pěstovat u nich smysl pro prostorovou dispozici.

Žáci zobrazují předměty tak, jak se jeví jejich oku. Pravidla perspektivy žáci vyvozují z pozorování, pod vedením učitele. Primární výuku pravidel perspektivy považujeme spíše za překážku.

Geometrických modelů se užívá jen k objasnění konstrukce skutečných předmětů. Při kreslení listů, ovoce a jiných předmětů žáky upozorňujeme na osovou souměrnost některých přírodnin. K dosažení dovednosti vyjádřit symetrii mohou přispět kresby předmětů prováděné např. pastelkami nebo vodovými barvami bez předběžných obrysů.

Barvu spojujeme s tvarem. Je dobře, aby si v 1. období žáci dostatečně pohráli s barvami a přirozenou cestou se seznámili se změnami, způsobenými jejich kombinacemi. Znovu žákům ukazujeme, od začátku do konce, techniku pokládání barev. Při vystihování určitého tónu např. u zelené barvy necháme žáky určitou dobu objevovat rozmanité zelené tóny vznikající mícháním žluté, modré a zelené barvy z palety, následovat musí hovor o tom, co objevili, co se komu podařilo. Předcházíme tak potížím vznikajícím při současném pozorování tvaru předmětu a jeho barvy. Žáci později snadno kombinují barvy a jejich mícháním tvoří složitější barevné tóny.

Pro vytváření vzorů je prospěšná mezipředmětová vazba s geometrií, využíváme dovednosti provádět náčrty základních geometrických obrazců. Geometrické obrazy mohou být základem mnoha opakujících se vzorků. Geometrické tvary jsou pro děti přístupné a snadno proveditelné. Později může následovat též stylizace a kombinace jednoduchých přírodních tvarů. Kombinací zvolených prvků se vyplňuje určitá plocha nebo se jich používá k dekoraci některého předmětu. Takové kreslení využívá mezipředmětových vztahů s hudební výchovou (rytmy, kontrasty, opakování, střídání).

Kreslení z paměti je cenné jak pro děti nejmladší, tak i pro starší žáky. Je dobře, když žáci 4. a 5. r. nejprve předložený předmět prostudují a nakreslí a potom jej zkusí nakreslit z paměti. Pokud žák ví, že bude kreslit z paměti, snaží se, aby si zapamatoval podobu předmětů. Zvyká si předměty pozorně pozorovat, a tak si postupně vytváří vnitřní zásobu obrazů, které mu poslouží jako předlohy ke kreslení. Žák se tak rovněž učí soustředit svoji pozornost.

Modelování je velmi vhodné pro mladší žáky, ale dobře ho v kombinaci s různými materiály příležitostně využíváme i v tomto vzdělávacím období.

Žáci jsou v rámci výtvarné výchovy také seznamováni s díly předních domácích i evropských umělců. Vhodné jsou návštěvy výstav takových děl, která jsou žáci schopni pochopit, a která je mohou mravně a citově obohatit. Žáky seznamujeme s díly různých oborů umění. Žáci se je učí chápat a rozumět jim. Výstavy prací žáků se dají uspořádat i ve vhodné školní místnosti. Dbáme, aby výtvarná díla žáků nebyla vystavována trvale a výstavy často obměňujeme.

Ve výtvarné výchově v tomto období často využíváme mezipředmětové vztahy ve spojení s literární výchovou, s výukou geometrie, s přírodovědou, vlastivědou.. Jedním

z úkolů výtvarné výchovy je připravovat žáka na praktický život, ve kterém budou v mnoha oborech potřebovat něco skutečného zakreslit nebo načrtnout. K tomu ho vedou reálné kresby.

Žák bude po ukončení 1. stupně schopen výtvarného vyjádření takovým způsobem, který ho uspokojí. Dokáže při práci uplatňovat představivost i fantazii. Při kresbě bude chápat vzájemné souvislosti zobrazovaných předmětů, bude postupovat od celku k detailům. Dokáže se orientovat v malířských a kreslířských potřebách a bude je umět udržovat v pořádku. Po ukončení práce si dokáže uvést své pracovní místo do původního stavu. Výtvarná výchova na 1. stupni je základem k dalšímu rozvíjení estetického cítění žáků na 2. stupni.

9.2.5.2 Obsah učiva výtvarné výchovy ve 2. vzdělávacím období:

I. Přehled tématických okruhů ve 2. období:

a) Rozvíjení smyslové citlivosti - výtvarné osvojování a vyjadřování skutečnosti

Výtvarné náměty v tomto okruhu vycházejí:

- z pozorování lidí a jejich projevů
- z přímých zážitků a zkušeností žáků
- z umělecky zpracovaných popisů skutečností (texty v čítance, dětské literatuře, vyprávění)
- z pozorování věcí (linie, tvar, materiál, povrch, barva, mat a lesk, vnímání světelných odstínů)
- z pozorování přírody (linie, barva, barevná proměnlivost, struktura, růst, překrývání, prolínání)

Rozvíjení smyslové citlivosti se tedy zaměřuje na prvky obrazného vyjádření, na uspořádání objektů do celků, odraz skutečnosti v lidském vědomí, působení uměleckých děl na žáky.

b) Uplatňování subjektivity - výtvarné vyjadřování osobních pocitů

Výtvarné náměty v tomto okruhu vycházejí z:

- nálad, emocí, představ, fantazie
- pozorování pohybů těla
- sledování projevu citových reakcí
- pocitů vyvolaných zrakovým vjemem (hračka, film, ilustrace, obraz, reklama, elektronický obraz aj.)
- pocitů vyvolaných uměleckým zážitkem (balet, hudba, obraz, četba)

V tomto tematickém okruhu se zaměřujeme na prostředky pro vyjádření osobních nálad, zkušeností a představ, různé typy vizuálně obrazných vyjádření a přístupy žáků k nim.

c) Ověřování komunikačních účinků - vysvětlování záměru vlastního výtvarného projevu

V tomto okruhu se zabýváme vysvětlováním výtvarných vyjádření samostatně vytvořených nebo jen pozorovaných. Individuální vysvětlování je třeba nechat probíhat ve skupinách nebo i v kolektivu třídy, aby mohli žáci svou interpretaci výtvarného díla porovnávat s interpretací ostatních členů skupiny.

II. Inspirační aktivity a záznamy:

a) Lidé

Žáci:

- hledají souvislosti, odlišnosti, zajímavosti, uvědomují si jejich výtvarná hlediska a kvality proměn
- slovně charakterizují a hodnotí pohyby, doteky, gesta, oděv, hlasové projevy i projevy citových reakcí, inspiraci hledají v nejbližším okolí, ve výtvarném umění a v médiích

b) Živá a neživá příroda

Žáci:

- hledají podněty pro svou výtvarnou tvorbu v reálném prostředí (domov, třída, zahrada, les atd.)
- pozornost soustřeďují na estetickou dimenzi projevů života organismů - bujení, růst, vrstvení, překrývání, prolínání, rozpad, členění, pohyb, vzájemné vztahy, povrch (lesk, mat), strukturu a barvu
- soustředí se přitom na časovou posloupnost proměn a na jejich jemné, světelné, tvarové, barevné a lineární nuance
- vytváří si představy o pokračování neuzavřených přírodních dějů, porovnávají jejich možné variace a varianty

c) Umění

Žáci:

- vyhledávají a srovnávají různé způsoby uměleckého vyjádření na příkladech konkrétních výtvarných děl současnosti i minulosti
- hledají styčné body výtvarného umění s dalšími druhy a projevy umění - kniha, písmo, literatura, film, hudba, divadlo, architektura
- v okolí školy, v obci nebo v regionu vyhledávají užité umění a architekturu
- učí se hodnotit v prostředí školy např. design (nábytek, osvětlovací tělesa, výzdobu, náradí) nebo architekturu (stavební prvky budovy, detaily technických konstrukcí, materiál aj.)

d) Od inspirace k záznamu

Žáci:

- tvoří záznamy pozorování, vytvářejí sbírky, přehledy, sborníky výtvarného umění
- při využívání technických prostředků (kopírka, fotoaparát, internet aj) se soustředí na výtvarnou kvalitu záznamu
- zaznamenávají a dokumentují své činnosti, třídí si obrazové materiály většinou tak, jak se sami rozhodnou
- učí se pracovat s učebnicemi výtvarné výchovy, encyklopediemi, slovníky, časopisy, katalogy, filmovými dokumenty aj.
- navštěvují sbírky, výstavy, galerie a muzea ve svém okolí
- realizují výtvarné projekty
- připravují výtvarnou výzdobu třídy, školní slavnosti
- podílejí se na zlepšení prostředí školy
- dokumentují život školy

III. Učivo - návrh námětů:

Výtvarné náměty volí učitel tak, aby vycházely z přímých zážitků a zkušeností žáků. Využívá náměty související s učivem přírodovědy a vlastivědy, pozorování na vycházkách, prožitků z výstav, koncertů, četby, ze sportovních akcí aj.

Příklady námětů k výtvarnému zpracování:

- výtvarné vyjádření věcí, pozorování barev, hmatové vnímání tvarů a materiálů, objevování přirozených vlastností a funkcí předmětů, vyjádření základních tvarových znaků, řešení barevných vztahů zobrazeného předmětu a prostředí - to vytváří schopnost žáků výstižněji se výtvarně vyjádřit
- malby vycházející z pozorované skutečnosti i z představ
- objevování a výtvarné sledování barevné proměnlivosti přírody, vystižení barev přírody - podzimu, zimy, jara, léta, rozkvetlých stromů a keřů, zrajícího ovoce, květinových záhonů, kytic aj.
- vyhledávání a objevování tvarově a barevně zajímavých přírodnin žáky, pozorování případných souměrností přírodnin (motýli, brouci, některé listy i plody)
- odlišování výtvarů přírody od lidských výtvarů, žáci jsou přitom vedeni k zaujímání svých vlastních estetických postojů
- sochařství a příroda - rozlišování tvarů přírodních a tvarů opracovaných člověkem, vyhledávání a pozorování soch v okolí (socha, sousoší, busta, reliéf)
- vyjádření linie růstu při kresbě a malbě rostlin
- dotváření přírodnin na základě fantazie
- využívání výtvarného výrazu linie vytvořené různými nástroji v různých materiálech, uplatňování kontrastů tvarů a barev
- proměny a projevy energie v přírodě - zobrazování bouře, mlhy, mraků, blesků, sopek aj.
- rozmanitosti přírody - půda a život v ní, drahokamy, krápníkové jeskyně, zimní útvary aj.
- zpřesňování výtvarného vyjádření proporcí lidské postavy a hlavy
- zobrazování lidské postavy v pohybu
- různé textilní materiály (plátno, vlna, hedvábí), oděvní tvorba, móda současnosti, módní přehlídka pro určité příležitosti a pro všední den
- výtvarné ztvárňování pohádkových bytostí, využívání barevné i tvarové nadsázky
- řešení úkolů dekorativního charakteru v ploše, řazení prvků v tvarové i barevné kompozici, symetrická i asymetrická řešení
- využívání psaných, kreslených, stříhaných a vytrhávaných písmen jako dekorativního prvku, návrhy plakátů na školní akce
- pozorování estetické úrovně předmětů denní potřeby, vlastní návrhy a modely takových věcí
- vyhledávání zajímavých prvků architektury ve svém prostředí a v okolí školy
- zobrazování tvarů různými technikami prostorově, poznávání a vytváření reliéfů
- pozorování a výroba (i ve spojení s pracovními činnostmi) dekorativních věcí ke zkrášlení domácího i školního prostředí
- pozorování výtvarné úpravy dětských knih a učebnic, rozlišování kreseb významných ilustrátorů dětských knih, výstava oblíbených dětských ilustrátorů, žáci se mohou naučit dobře poznávat ilustrátory: J. Ladu, J. Trnku, M. Alše, O. Sekoru, J. Čapka, A. Borna, H. Zmatlíkovou, Z. Buriana, J. Nepraktu aj.
- ilustrace svých prvních knih (listů portfolia), vytvářených při výuce českého jazyka, přírodovědy aj.
- poznávání různých způsobů malířského vyjadřování - figura, portrét, krajina, zátiší na příkladech konkrétních výtvarných děl

- zaměření se na krásy přírody a na vztah k životnímu prostředí (ve spojení s přírodovědou)
- tématické kresby k významným událostem ve školním roce

9.2.5.3 Očekávané výstupy na konci 2. období základního vzdělávání

Žák:

- při vlastních tvůrčích činnostech pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření, porovnává je na základě vztahů (světlostní poměry, barevné kontrasty, proporční vztahy aj.)
- užívá a kombinuje prvky vizuálně obrazného vyjádření ve vztahu k celku: v plošném vyjádření linie a barevné plochy, v objemovém vyjádření modelování a sochařské postupy, v prostorovém vyjádření uspořádání prvků ve vztahu k vlastnímu tělu i jako nezávislý model
- při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se vědomě zaměřuje na projevení vlastních životních zkušeností i na ztvárnění nejbližších sociálních vztahů a rozvoj komunikace.
- nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly, uplatňuje je v plošné, objemové i prostorové tvorbě
- osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření, pro vyjádření nových i neobvyklých pocitů a prožitků svobodně volí a kombinuje prostředky (včetně prostředků a postupů současného výtvarného umění)
- porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace
- nalézá a do komunikace v sociálních vztazích zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil

10 Učební osnovy Člověk a zdraví - Tělesná výchova

Požadavky této vzdělávací oblasti se realizují v 1. – 5. r. předmětu tělesná výchova.

10.1 Časové vymezení

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.
Časová dotace	2	2	2	2	2

10.2 Organizační vymezení

Předmět tělesná výchova je vyučován v sále obecního domu, nejčastěji v 45 minutových vyučovacích hodinách. Může být také vyučován venku na hřišti, některé aktivity jsou realizovány v přírodě (zimní sporty), v plaveckém bazénu.

10.3 Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí

Klíčové kompetence	
1.Kompetence k učení - vést žáky k zodpovědnosti za své vzdělávání, umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení	učitel: - vede žáky k tomu, aby si osvojili nové pohybové dovednosti, kultivovali svůj pohybový projev i správné držení těla a postupně usilovali o optimální rozvoj zdravotně orientované zdatnosti. - uplatňuje individuální přístup k žákovi, výsledky posuzujeme vždy z pohledu „přidané hodnoty“. - při hodnocení používá ve zřetelné převaze prvky pozitivní motivace - učí trpělivosti, povzbuzuje žáci: - jsou trpěliví a důslední - podle individuálních schopností a dovedností - snaží se v rámci svých možností - používají obecně užívané termíny
2.Kompetence řešení problémů - vést žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů	učitel: - společně s žáky vytváří pravidla a kritéria hodnocení a tím umožňuje žákovi sledovat vlastní pokrok při zdolávání problémů - žáky učí se nebát problémů („problémy byly, jsou a budou - problém není hrozba, ale výzva“). - podporuje žáky v tom, aby pozitivně prožívali osvojené pohybové činnosti a využívali je jako prostředek k překonávání aktuálních negativních tělesných či duševních stavů. žáci: - samostatně a kriticky přemýšlejí - dokáže zvolit vhodnou cestu k řešení problému - vzájemně si radí a pomáhají
3. Kompetence komunikativní - vést žáky k otevřené, všestranné a účinné komunikaci	učitel: - vede žáky k používání správné terminologie - vede žáky k pozitivní prezentaci a reprezentaci svojí osoby a svojí školy na veřejnosti - vede žáky k pozitivnímu vnímání své školy, své obce, sebe a ostatních lidí - podporuje přátelskou komunikaci mezi žáky z různých tříd, ročníků, věkových kategorií žáci: - dokáže být taktní a ohleduplný - snaží se prezentovat sami sebe

	- při práci dokáží vyjádřit svůj názor a vhodnou formou ho obhájit - dokáží tolerovat názor jiných
4. Kompetence sociální a personální - rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat, pracovat v týmu, respektovat a hodnotit práci vlastní i druhých	učitel: - učí žáky pracovat v týmech, učíme je vnímat vzájemné odlišnosti jako podmínku efektivní spolupráce - rozvíjí schopnost žáků zastávat v týmu různé role - učí žáky kriticky hodnotit práci (význam) týmu, svoji práci (význam) v týmu i práci (význam) ostatních členů týmu - podporuje vzájemnou pomoc žáků, vytváříme situace, kdy se žáci vzájemně potřebují - učí žáky k tomu, aby si uvědomovali význam sociálních vztahů a rolí ve sportu a v jiných pohybových aktivitách a uměli je využít pro hodnotné pohybové vyžití i přátelské meziosobní vztahy - vede žáky ke vzájemnému respektu žáci: - kriticky hodnotí týmovou práci a práci svoji a svých spolužáků - dokáží zastávat různé role v týmu - kriticky hodnotí týmovou práci a výkon svůj a svých spolužáků - dokáží přijmout rady a názory ostatních - respektují pokyny učitele
5. Kompetence občanské vychovávat žáky -jako svobodné občany plnící si své povinnosti, uplatňující svá práva a respektující práva druhých - jako osobnosti zodpovědné za svůj život, své zdraví a své životní prostředí - jako ohleduplné bytosti, schopné a ochotné účinně pomoci v různých situacích	učitel - v rámci předmětu seznamuje žáky s vhodnými právními normami - nabízí žákům vhodné pozitivní aktivity (kulturní, sportovní, rekreační apod.) - je vždy připraven komukoliv z žáků podat pomocnou ruku - netoleruje agresivní, hrubé, vulgární a nezdvořilé projevy chování žáků - kázeňské přestupky řeší individuálně, princip kolektivní viny a kolektivního potrestání nepřipouští - utváří u žáků ohleduplný vztah ke kulturním výtvorům a památkám - vede žáky k respektování pravidel žáci - dokáží rozlišit vhodné a nevhodné chování - zapojují se do diskuze o prevenci negativních projevů chování - chovají se zodpovědně

	- přijímají důsledky svého chování - zapojuje se do různých sportovních aktivit - pro žáky se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo se sociálním znevýhodněním jsou k dispozici vhodně uzpůsobené pracovní materiály
6. Kompetence pracovní - vést žáky k pozitivnímu vztahu k práci, naučit žáky používat při práci vhodné materiály, nástroje a technologie, naučit žáky chránit své zdraví při práci	učitel - při výuce vytváří podnětné a tvořivé pracovní prostředí, měníme pracovní podmínky, žáky vedeme k adaptaci na nové pracovní podmínky - důsledně učí žáky dodržovat, organizační, hygienické a bezpečnostní zásady pro provádění zdravotně vhodné a bezpečně sportovní či jiné pohybové činnosti ve známém i méně známém prostředí - vede žáky k pozitivnímu vztahu k práci, žádnou práci netrestáme, kvalitně odvedenou práci vždy pochválíme - důsledně žáky vede k dodržování vymezených pravidel, ochraně zdraví a k plnění svých povinností a závazků. - poskytuje žákům různé nástroje a pomůcky a tím vede žáka k používání náradí a vybavení a dodržování vymezených pravidel - předkládá různá rizika a následky nejen ve vztahu k lidem, ale i k přírodě a tím vede žáka k zodpovědnému přístupu k výsledkům pracovní činnosti i z hlediska ochrany svého zdraví a zdraví druhých, i z hlediska ochrany životního prostředí žáci - dokáží se koncentrovat na pracovní výkon a jeho dokončení - vytváří si pozitivní vztah k pohybu - dodržují organizační, bezpečnostní a hygienické zásady

10.4 Výchovně vzdělávací cíle tělesné výchovy pro 1. i 2. vzdělávací období

- rozvoj pohybových schopností a dovedností žáků
- získat návyky správného držení těla, nacvičovat základní cviky k získání těchto návyků
- vést žáky k vědomému zvládnutí pohybu, zařazovat cviky na koordinaci pohybů
- zvyšovat pohybový rozsah a obratnost žáků

- upevňovat charakterové vlastnosti žáků, rozvíjet sociální vztahy
- získávat pocit nutnosti pravidelného cvičení jako součásti správného životního stylu
- vštípit dětem radostný pocit z pohybu
- vědomě ovládat pohyby, zavádět taneční prvky (lidové písničky), umět hudbu vyjádřit pohybem – pohybové ztvárnění hudby.
- pochopit důležitost organizace a spolupráce hlavně formou her (dodržování pravidel, umět se podřídit kolektivu, spolupracovat...)
- neustále seznamovat žáky s důležitostí dodržování bezpečnostních zásad (při hrách v tělocvičně, na hřišti, při cvičeních s náčiním nebo na náradí...)
- umět slyšet, vnímat a reagovat na povely učitele (nejen na píšťalku, ale i na jiné podněty – slovní, gestikulační ...)
- naučit žáky umět se připravit na sportovní výkony – zvolit vhodnou obuv, vhodné oblečení (sepnout vlasy, odložit hodinky a jiné cennosti ...)
- posilovat tělesnou kondici a duševní pohodu dětí správně zvolenými aktivitami, vhodnými a přiměřenými tomuto věku
- z hlediska správné organizace a bezpečnosti je vhodné zvládnout s dětmi základy pořadových cvičení (nástupy, povely pozor, pohov...)
- využívat různá kondiční cvičení k rozvoji a zvýšení pohybových schopností žáků – to je zvyšovat obratnost, vytrvalost, rychlost, pohyblivost (za pomoci různého náčiní, využití různých druhů náradí, přeskoky, odrazy, překonávání překážek, různé druhy běhů...)
- vnímat důležitost průpravných cvičení (rozcvíček), jako prostředku pro zlepšení a odstranění nedostatků, které vznikají z jednostranného zatížení páteře či ze špatného způsobu života, nedostatku sportovních aktivit
- seznamovat žáky s důležitostí správného rozcvíčení, využívat veškeré kompenzační prostředky (protahovací, uvolňovací cvičení, strečink, ...)
- rozvíjet dovednosti žáka zvládnutím základů atletické abecedy (běhy, skoky, hody ...)
- neméně důležité je zvládnutí průpravných cvičení pro míčové hry, správné zvládnutí a ovládání technik házení, chytání, přihrávání
- vkládat dle možností cvičení v různém prostředí, seznamovat žáky s pohybem na hřišti, ve volné přírodě, školy v přírodě v lese
- dle možnosti zařadit zimní sportování (bobování, sáňkování, lyžování, bruslení)
- vštípit základy plaveckých dovedností
- nesoustředit se jen na hodiny Tv, ale začleňovat do vyučování další pohybové aktivity – vycházky, pohybové chvilky, cviky ve třídě na správné držení těla)

10.5 Charakteristika výuky pro 1. i 2. vzdělávací období:

Veškeré tělesné pohybové aktivity vedou k všestrannému rozvoji žáka, nejen ke zvýšení jeho pohybových schopností a dovedností, ale i k posílení jeho charakterových vlastností (zodpovědnost, spolupráce, vytrvalost, odvaha, schopnost respektovat pokyny, umět se podřídit kolektivu ...)

Tělesná výchova pěstuje u žáků kladný vztah ke sportu a pohybu vůbec, aby se sport stal součástí jejich zdravého životního stylu. Systémem jednoduchých pohybových a sportovních aktivit vede ke zvyšování tělesné zdatnosti a k správnému držení těla žáků.

Vštěpováním pohybových návyků a vyvoláním u dětí radostného pocitu z pohybu se podílíme na zvyšování jejich psychické odolnosti vůči negativním vlivům svého okolí a na posilování

jejich charakterových vlastností. Základní a důležitou metodou, která slouží ke splnění všech těchto cílů a úkolů je hra a dodržování herních pravidel.

Osvojením základů herních technik a taktických postupů, zvyšujeme u žáků nejen pohybové schopnosti, ale také podporujeme jejich prostorovou orientaci, schopnost správného a rychlého rozhodování i schopnost pohotově reagovat

Neustále opakujeme a věnujeme patřičnou pozornost bezpečnosti při výuce Tv, upozorňujeme na možnosti úrazů, snažíme se vštípit pocit zodpovědnosti za své chování a svoji bezpečnost, pocit sounáležitosti a ohleduplnosti ke svým spolužákům.

Tělesná výchova je předmět, kde je nutný diferencovaný přístup k žákům podle jejich momentální tělesné zdatnosti. Zde musíme citlivě hodnotit každého žáka, vzhledem k jeho individuálním možnostem a předpokladům pro zvládnutí různých pohybových aktivit.

V hodinách Tv se nezaměříme jen na rozvoj a zdokonalování pohybových schopností, ale také vštěpujeme důležité hygienické zásady s tím spojené.

Pohybové činnosti by měly prolínat a doplňovat i další oblasti výchovy, měly by se objevovat i v dalších předmětech jako např. vhodné rozcvičky, pohybové hry, taneční prvky

Žáci 1. ročníku se účastní plavání společně s ostatními žáky v rozsahu 20 hodin.

Žáci 2. a 3. ročníku mají zařazenou **povinnou** výuku plavání v rozsahu 20 hodin.

Žáci 4. ročníku se účastní plavání společně s ostatními žáky v rozsahu 20 hodin.

Správně řízená výuka tělesné výchovy vyžaduje, aby učitel:

- kladl na žáky tělovýchovné požadavky, které jsou přiměřené jejich tělesné a pohybové vyspělosti
- dbal rozdílu mezi chlapci a děvčaty
- volil program s ohledem na roční období a materiálně technické vybavení školy
- dbal bezpečnosti žáků a vedl žáky k nacvičování vhodné a správné dopomoci a záchrany při cvičení
- účelně zaměstnával co nejvíce žáků vhodnými bezpečnými úkoly ke cvičení ve družstvech

Hlavní organizační formou vyučovacího procesu je vyučovací hodina tělesné výchovy. Vyučovací hodiny tělesné výchovy se nespojují do dvouhodin, rovnoměrně se rozkládají do týdenního rozvrhu.

Tělovýchovné chvílky

Do vyučovacích hodin ostatních předmětů je vhodné vkládat tělovýchovné chvílky. Zařazují se, když se u žáků začne projevovat únava. Jejich programem jsou koordinační, vyrovnávací i kondiční cviky, které žák zná z výuky Tv v daném ročníku.

Cvičební prostory je třeba udržovat v čistotě, náčiní a nářadí kontrolovat vždy před užitím. Teplota vzduchu by měla být přiměřená, neměla by být nižší než 16. st C.

Na vyučovací hodiny Tv se žáci převlékají do cvičebních úborů. Z pedagogických důvodů používá cvičební úbor i učitel.

Pro zvýšení odolnosti organismu se doporučuje, aby výuka Tv probíhala často na hřišti nebo v terénu.

Charakteristika některých cvičení zařazovaných pravidelně do hodin Tv

Vyrovňovací cviky

Jsou to průpravná gymnastická cvičení, která jsou zaměřena na uvolnění a protažení jednotlivých svalových skupin. V tomto období posilovací cviky zařazujeme jen jednoduché a krátce. Pozornost věnujeme cvičením koordinačním cvičením na zvětšování pohybového rozsahu kloubů, také na podporu návyku správného držení těla.

Cvičení mohou být prováděna v rytmických obměnách s možností hudebního doprovodu. Patří sem cvičení prostná, s náčiním i na nářadí, na místě i za pohybu. Dbáme při tom na přiměřený čas pro zařazování těchto cvičení do vyučovacích hodin.

Kondiční cvičení

Cvičení se zaměřením na rychlost, pohyblivost, obratnost, vytrvalost, to jsou: běh, skoky, házení, cvičení rovnováhy, lezení, šplhání, překonávání překážek, gymnastická cvičení s náčiním i bez náčiní (např. s míči, se švihadly, na lavičkách, žebřinách apod.)

Rytmická cvičení a tanec

Rytmická cvičení jsou velmi vhodnou součástí vyučování v 1. – 3. r., zařazujeme je nejen do vyučovacích hodin Tv, ale též do hodin hudební výchovy i českého a anglického jazyka. Podporují značnou měrou dobrý psychický vývoj žáků. Cvičení zařazujeme jako rytmizaci jednoduchých a dětem známých pohybů podle hudebního doprovodu, v 1. a 2. ročníku cvičíme i podle říkanek a písní.

Tanec pomáhá zvládnout základní pohyby paží, nohou a trupu. Učíme žáky základní taneční kroky. Zaměřujeme se na estetický pohybový projev v přiměřeném tempu a dětem srozumitelném rytmu.

10.6 Obsah učiva v jednotlivých ročnících

1. – 2. ročník:

Komunikace, hygiena a bezpečnost v TV

- základní postoje, povely, společný pozdrav
- bezpečnost při pohybových činnostech (bezpečná příprava a ukládání nářadí, náčiní a pomůcek)
- první pomoc v podmínkách TV
- hygiena při TV (vhodné oblečení a obutí pro pohybové aktivity)

Průpravná, kondiční, koordinační, kompenzační, relaxační, vyrovňovací, tvořivá cvičení

- protahovací a napínací cvičení (volená podle pohybové úrovně žáků)
- vytrvalostní cvičení s mírnou intenzitou
- cvičení pro rozvoj kloubní pohyblivosti a pohybové obratnosti
- cvičení pro správné držení těla v různých polohách (stoj, klek, sed, leh)

Gymnastika

- průpravná cvičení
- poučení o bezpečnosti

Akrobacie

- průpravná cvičení pro zvládnutí kotoulu vpřed, vzad
- kotoul vpřed, vzad
- poučení o bezpečnosti

Přeskok

- průpravná cvičení pro nácvik odrazu z trampolínky
- skoky prosté odrazem snožmo z trampolínky
- výskok do vzporu dřepmo na sníženou švédskou bednu odrazem z trampolínky
- poučení o bezpečnosti

Cvičení na nářadí

- chůze po lavičce vpřed, vzad, obraty
- běh po lavičce
- cvičení na žebřinách
- poučení o bezpečnosti

Rytmické a kondiční gymnastické činnosti s hudbou, tanec

- základní estetický pohyb těla a jeho částí (chůze, běh, poskoky, obraty, pohyby různých částí těla)
- rytmizovaný pohyb
- tance založené na taneční chůzi a běhu
- poučení o bezpečnosti

Atletika

- poučení o bezpečnosti

Běh

- zjednodušené startovní povely a signály
- průpravná cvičení pro ovlivňování běžecké rychlosti, vytrvalosti, odrazové síly a obratnosti
- rychlý běh na 20 až 30 metrů
- běh v terénu
- základy nízkého a polovysokého startu

Skok

- skok do dálky
- spojení rozběhu s odrazem

Hod

- hod míčkem

Pohybové hry a netradiční pohybové činnosti

- pohybové hry s různým zaměřením
- netradiční pohybové hry a aktivity
- poučení o bezpečnosti

Sportovní hry

- manipulace s míčem odpovídající velikosti a hmotnosti
- průpravné hry
- herní činnosti jednotlivce
- spolupráce ve hře
- poučení o bezpečnosti

Turistika a pobyt v přírodě

- přesun do terénu
- chůze v terénu
- základy táboření
- ochrana přírody
- poučení o bezpečnosti

Plavání

- poučení o bezpečnosti
- základní plavecké dovednosti

Sáňkování

- poučení o bezpečnosti

3. ročník:

Komunikace, hygiena a bezpečnost v TV

- základní postoje, povely, společný pozdrav
- bezpečnost při pohybových činnostech (bezpečná příprava a ukládání náradí, náčiní a pomůcek)
- první pomoc v podmínkách TV
- hygiena při TV (vhodné oblečení a obutí pro pohybové aktivity)

Průpravná, kondiční, koordinační, kompenzační, relaxační, vyrovnávací, tvořivá cvičení

- protahovací a napínací cvičení (volená podle pohybové úrovně žáků)
- vytrvalostní cvičení s mírnou intenzitou
- cvičení pro rozvoj kloubní pohyblivosti a pohybové obratnosti
- cvičení pro správné držení těla v různých polohách (stoj, klek, sed, leh)

Gymnastika

- poučení o bezpečnosti
- základy záchrany a dopomoci

Akrobacie

- kotoul vpřed, vzad a jeho modifikace
- poučení o bezpečnosti

Přeskok

- průpravná cvičení pro nácvik odrazu z můstku
- skoky prosté odrazem snožmo z trampolínky
- roznožka přes kozu našír
- skrčka přes kozu našír
- poučení o bezpečnosti

Cvičení na náradí

- chůze po lavičce vpřed, vzad, obraty, doprovodné pohyby paží
- běh po lavičce
- cvičení na žebřinách
- poučení o bezpečnosti

Rytmické a kondiční gymnastické činnosti s hudbou, tanec

- základní estetický pohyb těla a jeho částí (chůze, běh, poskoky, obraty, pohyby různých částí těla)
- rytmizovaný pohyb
- lidové tance
- poučení o bezpečnosti

Atletika

- zjednodušené startovní povely a signály
- průpravná cvičení pro ovlivňování běžecké rychlosti, vytrvalosti, odrazové síly a obratnosti
- poučení o bezpečnosti

Běh

- běžecká abeceda
- rychlý běh do 60 metrů
- běh v terénu
- nízký a polovysoký start

Skok

- skok do dálky s rozběhem

Hod

- hod míčkem

Pohybové hry a netradiční pohybové činnosti

- pohybové hry s různým zaměřením
- netradiční pohybové hry a aktivity
- variace her jednoho druhu
- poučení o bezpečnosti

Sportovní hry

- manipulace s míčem odpovídající velikosti a hmotnosti
- přihrávka jednoruč a obouruč (vrchní trčením)
- přihrávka vnitřním nártem (po zemi)
- pohyb s míčem a bez míče, zastavení
- chytání míče jednoruč a obouruč
- vedení míče (driblink)
- herní činnosti jednotlivce
- spolupráce ve hře
- poučení o bezpečnosti

Plavání

- poučení o bezpečnosti
- základní plavecké dovednosti

Turistika a pobyt v přírodě

- přesun do terénu
- chůze v terénu
- základy táboření
- ochrana přírody

- poučení o bezpečnosti

Sáňkování

- poučení o bezpečnosti

4. ročník:

Komunikace, hygiena a bezpečnost v TV

- základní postoje, povely, společný pozdrav
- bezpečnost při pohybových činnostech (bezpečná příprava a ukládání náradí, náčiní a pomůcek)
- první pomoc v podmínkách TV
- hygiena při TV (vhodné oblečení a obutí pro pohybové aktivity)

Průpravná, kondiční, koordinační, kompenzační, relaxační, vyrovňovací, tvořivá cvičení

- protahovací a napínací cvičení (volená podle pohybové úrovně žáků)
- vytrvalostní cvičení s mírnou intenzitou
- cvičení pro rozvoj kloubní pohyblivosti a pohybové obratnosti
- cvičení pro správné držení těla v různých polohách (stoj, klek, sed, leh)

Gymnastika

- poučení o bezpečnosti
- základy záchrany a dopomoci

Akrobacie

- kotoul vpřed, vzad a jeho modifikace
- poučení o bezpečnosti
- průpravná cvičení pro zvládnutí stoje na rukou
- stoj na rukou s dopomocí

Přeskok

- průpravná cvičení pro nácvik odrazu z můstku
- skoky prosté odrazem snožmo z trampolínky
- roznožka přes kozu našír
- skrčka přes kozu našír
- poučení o bezpečnosti

Cvičení na náradí

- chůze po lavičce vpřed, vzad, obraty, doprovodné pohyby paží
- běh po lavičce
- cvičení na žebřinách
- poučení o bezpečnosti

Rytmické a kondiční gymnastické činnosti s hudbou, tanec

- základní estetický pohyb těla a jeho částí (chůze, běh, poskoky, obraty, pohyby různých částí těla)
- rytmizovaný pohyb
- lidové tance
- poučení o bezpečnosti

Atletika

- zjednodušené startovní povely a signály

- průpravná cvičení pro ovlivňování běžecké rychlosti, vytrvalosti, odrazové síly a obratnosti
- poučení o bezpečnosti

Běh

- běžecká abeceda
- rychlý běh do 60 metrů
- běh v terénu
- nízký a polovysoký start

Skok

- skok do dálky s rozběhem

Hod

- hod míčkem

Pohybové hry a netradiční pohybové činnosti

- pohybové hry s různým zaměřením
- netradiční pohybové hry a aktivity
- variace her jednoho druhu
- poučení o bezpečnosti

Sportovní hry

- manipulace s míčem odpovídající velikosti a hmotnosti
- přihrávka jednoruč a obouruč (vrchní trčením)
- přihrávka vnitřním nártem (po zemi)
- pohyb s míčem a bez míče, zastavení
- chytání míče jednoruč a obouruč
- vedení míče (driblink)
- herní činnosti jednotlivce
- spolupráce ve hře
- poučení o bezpečnosti

Plavání

- poučení o bezpečnosti
- základní plavecké dovednosti

Turistika a pobyt v přírodě

- přesun do terénu
- chůze v terénu
- základy táboření
- ochrana přírody
- poučení o bezpečnosti

Sáňkování

- poučení o bezpečnosti

5. ročník:

Komunikace, hygiena a bezpečnost v TV

- základní postoje, povely, společný pozdrav
- bezpečnost při pohybových činnostech (bezpečná příprava a ukládání náradí, náčiní a pomůcek)

- první pomoc v podmínkách TV
- hygiena při TV (vhodné oblečení a obutí pro pohybové aktivity)

Průpravná, kondiční, koordinační, kompenzační, relaxační, vyrovnávací, tvořivá cvičení

- protahovací a napínací cvičení (volená podle pohybové úrovně žáků)
- vytrvalostní cvičení s mírnou intenzitou
- cvičení pro rozvoj kloubní pohyblivosti a pohybové obratnosti
- cvičení pro správné držení těla v různých polohách (stoj, klek, sed, leh)

Gymnastika

- poučení o bezpečnosti
- základy záchrany a dopomoci

Akrobacie

- kotoul vpřed, vzad a jeho modifikace
- poučení o bezpečnosti
- průpravná cvičení pro zvládnutí stoje na rukou
- stoj na rukou s dopomocí

Přeskok

- průpravná cvičení pro nácvik odrazu z můstku
- skoky prosté odrazem snožmo z trampolínky
- roznožka přes kozu našír
- skrčka přes kozu našír
- poučení o bezpečnosti

Cvičení na nářadí

- chůze po lavičce vpřed, vzad, obraty, doprovodné pohyby paží
- běh po lavičce
- cvičení na žebřinách
- poučení o bezpečnosti
-

Rytmické a kondiční gymnastické činnosti s hudbou, tanec

- základní estetický pohyb těla a jeho částí (chůze, běh, poskoky, obraty, pohyby různých částí těla)
- rytmizovaný pohyb
- lidové tance
- poučení o bezpečnosti

Atletika

- zjednodušené startovní povely a signály
- průpravná cvičení pro ovlivňování běžecké rychlosti, vytrvalosti, odrazové síly a obratnosti
- poučení o bezpečnosti

- Běh**
- běžecká abeceda
 - rychlý běh do 60 metrů
 - běh v terénu
 - nízký a polovysoký start

- Skok - skok do dálky s rozběhem
Hod - hod míčkem

Pohybové hry a netradiční pohybové činnosti

- pohybové hry s různým zaměřením
- netradiční pohybové hry a aktivity
- variace her jednoho druhu
- poučení o bezpečnosti

Sportovní hry

- manipulace s míčem odpovídající velikosti a hmotnosti
- přihrávka jednoruč a obouruč (vrchní trčením)
- přihrávka vnitřním nártem (po zemi)
- pohyb s míčem a bez míče, zastavení
- chytání míče jednoruč a obouruč
- vedení míče (driblink)
- herní činnosti jednotlivce
- spolupráce ve hře
- poučení o bezpečnosti

Plavání

- poučení o bezpečnosti
- základní plavecké dovednosti

Turistika a pobyt v přírodě

- přesun do terénu
- chůze v terénu
- základy táboření
- ochrana přírody
- poučení o bezpečnosti

Sáňkování

- poučení o bezpečnosti

10.7 Očekávané výstupy:

Žáci na konci 2. období:

- reaguje na smluvené signály, znamení, pokyny a povely k osvojované činnosti a její organizaci
- rozlišuje základní postoje – pozor, pohov, umí společný pozdrav na začátku a na konci hodiny
- zná základní zásady bezpečného pohybu a chování při TV a sportu
- umí poskytnout první pomoc při drobných poraněních, umí přivolat pomoc
- dovede se samostatně převléci do TV
- chápe, že různá cvičení mají různé účinky
- ví o svých pohybových přednostech a nedostacích a s pomocí učitele a rodičů je ovlivňuje
- zná zásady správného sezení, držení těla ve stoji, dýchání
- ví, jak odstranit cvičením únavu při výuce

- zná základní cvičební polohy, postoje, pohyby paží, nohou, trupu
- zná názvy používaného nářadí a náčiní
- zná základní bezpečnostní pravidla při gymnastickém cvičení, umí poskytnout záchranu a dopomoc
- umí kotoul vpřed, vzad a jeho modifikace
- zná základní bezpečnostní pravidla při akrobacii
- zvládne roznožku přes kozu našší odrazem z můstku, z trampolínky
- zvládne skrčku přes kozu našší odrazem z můstku, z trampolínky
- zná základní bezpečnostní pravidla při přeskoce
- umí přeběhnout lavičku
- umí sjet po lavičce zavěšené na žebřinách
- zná základní bezpečnostní pravidla při cvičení na nářadí
- umí několik lidových tanců, valčíkový, poskočný, přísunný a přeměnný krok
- zná základní bezpečnostní pravidla při rytmické gymnastice a tanci
- reaguje na zjednodušené startovní povely a signály
- zná základy bezpečnosti při atletických činnostech
- ovládá běžeckou abecedu
- zvládne rychlý běh do 60 metrů
- zvládne běh v terénu
- umí nízký a polovysoký start
- umí skok do dálky z rozběhu
- umí hod míčkem z rozběhu
- spojuje pravidelnou pohybovou činnost se zdravím a využívá nabízené příležitosti
- zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině, usiluje o jejich zlepšení
- spolupracuje při jednoduchých týmových pohybových činnostech a soutěžích
- zná základní organizační povely pro realizaci her
- dodržuje základní pravidla osvojovaných her
- využívá předmětů denní potřeby k pohybovým hrám
- dodržuje bezpečnost při různých druzích her a v různých podmínkách
- zvládne manipulaci s míčem (na místě, v pohybu, rukama, nohama)
- umí základní přihrávky rukou a nohou (vyvolenou i opačnou)
- zná základy bezpečnosti při sportovních hrách
- reaguje na smluvené signály
- adaptuje se na vodní prostředí, dodržuje hygienu plavání, zvládá v souladu s individuálními předpoklady základní plavecké dovednosti
- zvládá v souladu s individuálními předpoklady vybranou plaveckou techniku, prvky sebezáchrany a bezpečnosti
- ovládá v souladu s individuálními předpoklady splývání, dýchání do vody, pády a skoky z nízkých poloh
- zvládá jeden plavecký styl, dovede reagovat na překážku
- uplave od 10 m do 100 m
- ví, jak se správně obléci, umí si sbalit batoh
- zvládá základní techniku chůze (i se zátěží)
- ví, jak se chovat v přírodě

- umí poskytnout pomoc při drobných poraněních
- zná základní zásady bezpečnosti hygieny při turistice a pobytu v přírodě
- zná nebezpečí vstupu na zamrzlou přírodní vodní plochu
- zvládá chůzi po ledě, klouzání
- zvládne sjezd na saních z přiměřeného svahu
- zvládne sjezd přímý i se zatáčením

11 Učební osnovy: Člověk a jeho svět

Vzdělávací oblast se realizuje v 1. – 3. ročníku prostřednictvím vzdělávacího předmětu **Prvouka**

Ve 4.- 5. ročníku je tato vzdělávací oblast realizována prostřednictvím vzdělávacích předmětů **Přírodověda a Vlastivěda**.

11.1 Prvouka

11.1.1 Časové vymezení

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.
Časová dotace	2	2+1	2	-	-

11.1.2 Organizační vymezení

Předmět prvouka je vyučován v kmenových učebnách, nejčastěji v 45 minutových vyučovacích hodinách. Může být také realizován na vycházkách, v přírodě, na dopravním hřišti, na exkurzích apod.

11.1.3 Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí

Klíčové kompetence	
1.Kompetence k učení - vést žáky k zodpovědnosti za své vzdělávání, umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení	učitel: - žákům pomáhá řešit a třídit informace podle zvolených nebo zadaných kritérií - učitel motivuje žáky k celoživotnímu učení - ve výuce zřetelně rozlišuje základní (nezbytné, klíčové, kmenové) učivo a učivo rozšiřující (doplňující) - učí trpělivosti, povzbuzuje žáci: - jsou vedeni k objevování a poznávání všeho, co je zajímá a v čem by v budoucnu mohli uspět - učí se orientovat ve světě informací - jsou motivováni k aktivnímu zapojování se do vyučovacího procesu

	- učí se pracovat s encyklopediemi a vyhledávat informace ve slovnících a dalších materiálech
2. Kompetence řešení problémů - vést žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů	učitel: - pomáhá žákům, aby došli k samostatným objevům, řešením a závěrům - učí žáky nebát se problémů, hovořit o nich a přijímat odpovědnost za své chování žáci: - učí se rozhodovat a jednat v různých životních situacích a v situacích ohrožení zdraví a bezpečnosti sebe i druhých - navrhuje různá řešení problémů, dokončují úkoly a zdůvodňují své závěry - vzájemně si radí a pomáhají - využívá znalosti a dovednosti z praktického života
3. Kompetence komunikativní - vést žáky k otevřené, všestranné a účinné komunikaci	učitel: - vede žáky k výstižnému a kultivovanému projevu přiměřenému jejich věku - vede žáky k pozitivnímu vnímání své školy, své obce, sebe a ostatních lidí - důsledně vyžaduje dodržování pravidel stanovených ve školním řádu jako přípravu na dodržování zákonných norem a morálky společnosti - jde příkladem – „profesionálním“ přístupem ke komunikaci s žáky, rodiči, zaměstnanci školy a širší veřejností žáci: - rozšiřují si slovní zásobu v osvojovaných tématech - při řešení úkolů a práci ve skupinách se učí prezentovat vlastní myšlenky a názory a naslouchat druhým - přirozeně vyjadřují city ve vztahu k sobě a k okolnímu prostředí
4. Kompetence sociální a personální - rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat, pracovat v týmu, respektovat a hodnotit práci vlastní i druhých	učitel: - organizuje práci ve skupinách, učí žáky spolupracovat při řešení problémů - vede žáky k oceňování svých názorů a vlastních přínosů, i k oceňování názorů a přínosů druhých - vede žáky ke vzájemnému respektu - učí žáky toleranci a uznání přirozené autority svých spolužáků žáci: - respektují pokyny učitele - žáci se učí pomáhat a radit slabším a požádat o pomoc zkušenějšího - uvědomují si důležitost vzájemné podpory a pomoci

5. Kompetence občanské vychovávat žáky -jako svobodné občany plnící si své povinnosti, uplatňující svá práva a respektující práva druhých - jako osobnosti zodpovědné za svůj život, své zdraví a své životní prostředí - jako ohleduplné bytosti, schopné a ochotné účinně pomoci v různých situacích	učitel: - utváří u žáků ohleduplný vztah k přírodě a ke kulturním výtvorům - motivuje žáky k ochraně přírody a životního prostředí - vede žáky k respektování pravidel žáci: - učí se znát své povinnosti a svá práva - pro žáky se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo se sociálním znevýhodněním jsou k dispozici vhodně uzpůsobené pracovní materiály
6. Kompetence pracovní - vést žáky k pozitivnímu vztahu k práci, naučit žáky používat při práci vhodné materiály, nástroje a technologie, naučit žáky chránit své zdraví při práci	učitel: - vede žáky k utváření pracovních návyků v jednoduché samostatné a týmové práci - učí žáky používat různé materiály, nástroje a vybavení - zajímá se, jaký způsob výuky vyhovuje jeho žákům - požaduje dodržování dohodnuté kvality, postupů a termínů žákovských prací - vede žáky k pozitivnímu vztahu k práci, žádnou práci netrestáme, kvalitně odvedenou práci vždy pochválíme - zohledňuje soudobý stav poznání a technického rozvoje žáci: - dokáží se koncentrovat na pracovní výkon a jeho dokončení - vytváří si pozitivní vztah k práci - seznamuje se s různými profesemi

11.1.4 Výchovně vzdělávací cíle

- učit žáky pozorovat přírodní jevy a orientovat se v prostoru a čase
- na základě činností a pozorování vytvářet nové představy o jednoduchých, chápání žáků dostupných ale podstatných věcech a jevech, které je obklopují doma, ve škole, v obci
- vést žáky k tomu, aby předměty a jevy pojmenovávali a vyjadřovali o nich své myšlenky, soudy, názory
- učit žáky, aby na základě svých vlastních zkušeností docházeli k jednoduchým pojmům a objevování souvislostí
- vytvářet u žáků pozitivní vztah k rodině, spolužákům, škole, domovu i k přírodě a rozvíjet pozitivní vlastnosti žáků
- dát žákům základní poučení o lidském těle a ochraně vlastního zdraví a bezpečnosti druhých
- naučit žáky cílevědomému osvojování základních hygienických návyků a návyků kulturních

11.1.5 Charakteristika výuky

Cíle jsou naplňovány prostřednictvím vlastních zkušeností žáků. Učitel řídí vyučování tak, aby žáci docházeli k novým poznatkům zejména na základě vlastních činností a přímého pozorování. Žáci mohou různé věci a jevy pozorovat např. při řízených činnostech, na vycházkách, při pokusování, při zacházení s různými nástroji a předměty. Činností vyučování prvouce podněcuje aktivitu všech žáků. Průběžně a v souvislosti s různými vyučovacími předměty vedeme žáky k tomu, aby výsledky svých pozorování, zjištění a objevování zaznamenávali různými způsoby, to je výtvarně i písemně.

V tomto období využíváme co nejvíce regionálních přírodních i společenských jevů.

Charakteristické pro výuku prvouky v 1. období základního vzdělávání je její prolínání s učivem ostatních předmětů. Právě toto prolínání témat dává možnost vytváření mnoha malých projektů, které výuku obohatí a učivo spojí se životem kolem dětí. Výuku prvouky vhodně doplňují obrazy, videozáznamy, filmy, vycházky i exkurse.

V prvouce se věnujeme:

- poznávání věcí – jejich vlastností a zařazujeme je do přírodního a společenského dění
- výchově smyslového vnímání a způsobům pozorování určitých předmětů a jevů
- základům jazykového vyjadřování – využíváme českého jazyka (výslovnost, vyprávění, říkadla, básně, písně, pohádky,...)
- procvičování pozornosti, paměti, představivosti, obrazotvornosti,...
- ochraně přírody, kulturních památek a výsledků lidské práce
- technické výchově (spojení s výtvarnou výchovou a praktickými činnostmi)
- pohybové výchově (ve spojení s tělesnou výchovou a hudební výchovou)
- zdravotní výchově a znalosti lidského těla, režim dne
- mravní výchově (vytváření správných návyků a vztahů k lidem)

11.1.6 Obsah učiva v jednotlivých ročnících

1. ročník

- Jsem školák - škola, prostředí školy, činnosti ve škole (v hodině, o přestávce), okolí školy, bezpečná cesta do školy, riziková místa a situace
- Příroda na podzim – v parku, v lese, v sadu, na zahradě, na poli
- Moje rodina – svátek v rodině, život v rodině
- Přichází zima – zimní počasí, přiměřený oděv
- živočichové v zimě
- rostliny v zimě
- příprava a oslava Vánoc
- zimní sporty
- Člověk – části těla, osobní hygiena, péče o zdraví, výživa
- jarní počasí, oblékání lidí vzhledem k roční době
- svátky jara: Velikonoce, lidové zvyky
- Příroda na jaře – stavba těla rostlin, jarní květiny, přilet ptáků, domácí a hospodářská zvířata
- práce na zahradě

- Lidé a čas – dny v týdnu, kalendář, roční období, měsíce, rok, hodiny, měření času
- Povolání – zaměstnání dospělých lidí
- V obchodě – nakupování, základní seznámení s hodnotou peněz
- Dopravní prostředky
- Příroda v létě – proměny, počasí, oblékání
- rostliny v lese, na louce, na poli, na zahradě
- lesní plody, nebezpečí sběru jedovatých rostlin a hub
- ekologické chování – ochrana zeleně, chování v přírodě, péče o les

V 1. ročníku se žáci učí pozorovat rostliny, zvířata a věci, které je obklopují ve škole, doma, venku. Učí se všimnout si změn v přírodě, které mohou během roku pozorovat a všimají si, jak tyto změny zasahují do života lidí i zvířat.

Učivo je využíváno v průběhu celého roku v matematice, často je propojováno i s ostatními vyučovacími předměty. Jednotlivé činnosti mohou být vhodně různě kombinovány a propojovány i v jiných časových celcích než je jedna vyučovací hodina.

2. ročník

- Jsem školák - škola, prostředí školy, činnosti ve škole (v hodině, o přestávce)
- Cesta do školy – dopravní značky, dopravní situace, dopravní prostředky
- Proměny přírody na podzim – počasí, oblékání, tradiční činnosti dětí, sklizeň na polích, práce na zahradách, výlovy rybníků, hony
- příprava zvířete na zimu
- Živočichové ve volné přírodě – savci, ptáci, hmyz
- Zelenina a její druhy, zemědělské plodiny a luštěniny
- Ovocné stromy a ovoce, druhy ovocných stromů a jejich plody
- Pokojové rostliny
- Moje rodina – svátek v rodině, život v rodině
- Péče o živočichy v zajetí
- Náš domov – obec, vlast
- Proměny v přírodě v zimě – počasí, oblékání (viditelné oblečení),
- Vánoce
- živočichové v zimě
- rostliny v zimě
- zimní sporty
- Člověk – naše tělo, vnitřní orgány, smysly, kostra
- nemoc, příznaky nemoci a chování při nemoci, ochrana proti nemocem
- úraz, předcházení úrazům, základy první pomoci
- lékárnička – vybavení
- Hygiena a čistota
- Potraviny a výživa
- Lidé a čas – orientace v čase podle hodin
- Lidé a čas – kalendářní rok
- Minulost, současnost, budoucnost
- Práce a volný čas

- Suroviny a výrobky
- Proměny přírody na jaře – počasí, jarní činnosti dětí, práce na zahradách
- svátky jara: Velikonoce, lidové zvyky
- Stromy na jaře
- Ptáci tažní a jejich hnízda
- Ptáci stálí a jejich hnízda
- Domácí ptáci
- Hospodářská zvířata
- Na louce
- Na poli
- V lese a u lesa
- U vody a ve vodě
- Proměny přírody v létě – počasí, oblékání, práce na zahradách, na polích
- rostliny v lese, na louce, na poli, na zahradě
- lesní plody, nebezpečí sběru jedovatých rostlin a hub
- ekologické chování – ochrana zeleně, chování v přírodě, péče o les

Ve všech okruzích učiva prvouky 2. ročníku využíváme zkušenosti žáků a učivo probrané v 1. r., které dále rozšiřujeme. Ve výuce se žáci seznamují s věcmi a jevy blízkého okolí, získávají přehled o průběhu změn ročních dob a jejich vlivu na život rostlin, zvířat i lidí.

I v tomto ročníku je vhodné spojovat učivo prvouky s učivem ostatních předmětů. Realizaci krátkodobých projektů můžeme koncem 2. ročníku spojovat s jednoduchými záznamy. Formu záznamu (kreslená, psaná, kombinovaná, výrobek) necháváme na rozhodnutí žákům, které vhodně usměrníme.

3. ročník

- Domov – popis domova a jeho okolí (slovem, kresbou),
- Rodina – postavení jedince v rodině, role členů rodiny, příbuzenské a mezigenerační vztahy, život a funkce rodiny, práce duševní a fyzická, zaměstnání
- Cesta do školy – dopravní značky, dopravní situace (z pohledu chodce, cyklisty)
- Naše obec – minulost (pověsti, historické budovy, významné osobnosti), město – venkov, mapa - plán
- Krajina v okolí domova – světové strany (směrová růžice, orientace v přírodě), popis krajiny (povrch), využití krajiny
- Naše vlast – zeměpisná poloha ČR, hranice, historická hranice, sousední státy, armáda ČR
- Orientace v čase a časový řád – určování času, čas jako fyzikální veličina, dějiny jako časový sled událostí, kalendáře, roční období, denní režim
- Současnost a minulost v našem životě – proměny způsobu života, bydlení, předměty denní potřeby
- Látky a jejich vlastnosti – třídění látek, změny látek a skupenství, vlastnosti, porovnávání látek a měření veličin s praktickým užíváním základních jednotek
- Voda a vzduch – výskyt, vlastnosti a formy vody, oběh vody v přírodě, vlastnosti, složení, proudění vzduchu, význam pro život

- Nerosty a horniny, půda – některé hospodářsky významné horniny a nerosty, zvětrávání, vznik půdy a její význam, ochrana půdy
- Slunce a Země – sluneční soustava, den a noc, roční období
- Rostliny, houby živočichové – znaky života, životní potřeby a projevy, průběh a způsob života, výživa, stavba těla u některých nejznámějších druhů, význam v přírodě a pro člověka
- Rovnováha v přírodě – význam, vzájemné vztahy mezi organismy, základní společenstva
- Ohleduplné chování k přírodě a ochrana přírody- odpovědnost lidí, ochrana a tvorba životního prostředí, ochrana rostlin a živočichů, likvidace odpadů, živelné pohromy a ekologické katastrofy
- Lidské tělo – stavba těla, základní funkce a projevy životní potřeby člověka, pohlavní rozdíly mezi mužem a ženou, základy lidské reprodukce, vývoj jedince
- Péče o zdraví- zdravý životní styl, denní režim, správná výživa, výběr a způsoby uchovávání potravin, vhodná skladba stravy, pitný režim, nemoci přenosné a nepřenositelné, ochrana před infekcemi přenosnými krví (hepatitida, HIV/AIDS) drobné úrazy a poranění, první pomoc při drobných poraněních; osobní, intimní a duševní hygiena
- Osobní bezpečí – bezpečné chování v rizikovém prostředí, bezpečné chování v silničním provozu v roli chodce a cyklisty, krizové situace (šikana, týrání, sexuální zneužívání atd.), brutalita a jiné formy násilí v médiích, služby odborné pomoci
- Situace hromadného ohrožení

Ve vyučování prvouce ve 3. ročníku navazujeme na poznatky o přírodě a životě lidí, které žáci získali v 1. a 2. r. a prohlubujeme je. Zaměřujeme se především na poznávání místní krajiny, života lidí v obci, povolání lidí, zajímáme se o vyráběné věci, kulturu v obci, pověsti, které se váží ke kraji, upozorňujeme na významné stavby, události a osobnosti.

Charakter učiva 3. ročníku umožňuje snadné využívání mezipředmětových vztahů.

11.1.7 Očekávané výstupy

Žáci na konci 1. období:

- orientují se v místě svého bydliště a školy
- orientují se ve své obci (městě), znají význačné objekty
- dovedou vyjádřit v jaké krajině žijí
- ví, co dělají jejich rodiče a lidé z nejbližšího okolí
- rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům
- znají okolní krajinu svého bydliště a názvy nejbližších obcí
- orientují se v síti obchodů v nejbližším okolí bydliště, ví, jak se mají chovat v obchodě, umí porovnávat ceny výrobků
- užívají základní pravidla slušného chování vůči dospělým i dětem
- dovedou vyjádřit různým způsobem charakteristické rysy jednotlivých ročních období
- určí přírodniny, které se často vyskytují v okolí školy
- poznají nejznámější rostliny a živočichy, kteří se vyskytují v obci a v okolí

- dovedou pojmenovat a poznají některé okrasné a užitkové rostliny, volně žijící, hospodářská a domácí zvířata
- znají pravidla chování v přírodě
- ví, jaké jsou jejich možnosti v ochraně životního prostředí
- znají základní pravidla bezpečného chování
- chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné děti; ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek
- znají základní pravidla pro bezpečné chování chodců v dopravním provozu
- znají dopravní značení, která se týkají chodců
- rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času; uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu, jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných
- umí pojmenovat části lidského těla
- znají a dodržují základní hygienické návyky

Výuka prvouky v 1. období ve spojení s ostatními předměty uplatňuje v rozsahu přiměřeném chápání žáků tohoto věku prvky environmentální výchovy. Žáky učíme citlivému přístupu k přírodě, lásce k okolní krajině, k obci, její minulosti a přítomnosti.

Žákům dáváme příležitost k tomu, aby si uvědomili propojenost vztahů mezi člověkem a přírodou a možnost člověka přírodu ovlivňovat. Učíme je rozlišovat pozitivní způsoby ovlivňování přírody člověkem od způsobů negativních. Poznávají také význam a úkol jednotlivých profesí ve vztahu k životnímu prostředí. Necháme je objevovat možnosti ke zlepšování okolního prostředí a péči o něj. Dáváme jim prostor pro nápady co dělat teď, aby i v budoucnosti bylo na Zemi zdravé životní prostředí. Vytváříme první předpoklady k tomu, aby žáci získávali dobrou hodnotovou orientaci v zájmu udržitelnosti rozvoje lidské civilizace.

11.2 Přírodověda

11.2.1 Časové vymezení

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.
Časová dotace	-	-	-	2	2

11.2.2 Organizační vymezení

Předmět přírodověda je vyučován v kmenových učebnách, nejčastěji v 45 minutových vyučovacích hodinách. Může být také realizován na vycházkách, v přírodě, na exkurzích apod.

11.2.3 Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí

Klíčové kompetence	
1.Kompetence k učení - vést žáky k zodpovědnosti za své vzdělávání, umožnit žákům osvojit	učitel: - motivuje žáky k celoživotnímu učení

si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení	- vede žáky k zakládání pokusů a tím žák pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti. žáci: - jsou vedeni k objevování a poznávání všeho, co je zajímavá a v čem by v budoucnu mohli uspět - učí se orientovat ve světě informací a třídit informace podle zvolených nebo zadaných kritérií - učí se zaznamenávat a hodnotit výsledky svého pozorování - jsou motivováni k aktivnímu zapojování se do vyučovacího procesu
2.Kompetence řešení problémů - vést žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů	Učitel: - pomáhá žákům, aby došli k samostatným objevům, řešením a závěrům - společně s žáky vytváří pravidla a kritéria hodnocení a tím umožňuje žákovi sledovat vlastní pokrok při zdolávání problémů žáci: - učí se rozhodovat a jednat v různých životních situacích a v situacích ohrožení zdraví a bezpečnosti sebe i druhých - navrhuji různá řešení problémů, dokončují úkoly a zdůvodňují své závěry - vzájemně si radí a pomáhají si
3. Kompetence komunikativní - vést žáky k otevřené, všestranné a účinné komunikaci	učitel: - vede žáky k používání správné terminologie - připravujeme žáky na zvládnutí komunikace s jinými lidmi v obtížných a ohrožujících situacích žáci: - přirozeně vyjadřují city ve vztahu k sobě a k okolnímu prostředí - při řešení úkolů a práci ve skupinách se učí prezentovat vlastní myšlenky a názory a naslouchat druhým
4. Kompetence sociální a personální - rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat, pracovat v týmu, respektovat a hodnotit práci vlastní i druhých	učitel: - organizuje práci ve skupinách, učí žáky spolupracovat při řešení problémů - vede žáky k oceňování svých názorů a vlastních přínosů, i k oceňování názorů a přínosů druhých - vede žáky ke vzájemnému respektu žáci: - respektují pokyny učitele - učí se pomáhat a radit slabším a požádat o pomoc zkušenějšího - pracují v týmech
5. Kompetence občanské vychovávat žáky	učitel:

-jako svobodné občany plnící si své povinnosti, uplatňující svá práva a respektující práva druhých - jako osobnosti zodpovědné za svůj život, své zdraví a své životní prostředí - jako ohleduplné bytosti, schopné a ochotné účinně pomoci v různých situacích	- utváří u žáků ohleduplný vztah k přírodě a ke kulturním výtvorům - motivuje žáky k ochraně přírody a životního prostředí - vede žáky k respektování pravidel žáci: - učí se znát své povinnosti a svá práva - učí se poznávat a chápat rozdíly mezi lidmi - pro žáky se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo se sociálním znevýhodněním jsou k dispozici vhodně uzpůsobené pracovní materiály
6. Kompetence pracovní - vést žáky k pozitivnímu vztahu k práci, naučit žáky používat při práci vhodné materiály, nástroje a technologie, naučit žáky chránit své zdraví při práci	Učitel - umožňuje žákům pozorovat skutečné jevy, manipulovat s materiálem a experimentovat - vede žáky ke správnému užití pomůcek, vybavení a techniky - požaduje dodržování dohodnuté kvality, postupů a termínů žákovských prací - zohledňuje soudobý stav poznání a technického rozvoje žáci: - učí se dodržovat obecná pravidla bezpečnosti - vytváří si pozitivní vztah k práci - využívá daných pracovních podmínek - seznamuje se s různými profesemi

11.2.4 Výchovně vzdělávací cíle ve 2. vzdělávacím období

- poznávat přírodní zákonitosti při aktivních a tvůrčích činnostech, jednak samostatně, jednak při práci ve skupinách
- získávat jasné a konkrétní představy o přírodninách živých i neživých a přírodních jevech na základě pozorování, je to dobrý předpoklad pro vytváření přesných pojmů
- konkrétní představy o přírodninách a přírodních jevech doplňovat nejen četbou textů naučných, ale i uměleckých
- učit žáky zjišťovat základní vlastnosti zkoumaných přírodnin, nacházet souvislosti mezi jevy a ději v přírodě
- nechat žáky provádět pokusy, čímž jim umožníme poznat a pochopit přírodní děje, které nelze snadno pozorovat v přírodních podmínkách
- na vycházkách zaměřovat pozornost žáků na sledování určitých jevů
- zaznamenávat výsledky pozorování a pokusů, diskutovat o nich se spolužáky, vyvozovat závěry a za učitelova vedení je upřesňovat, popřípadě zobecňovat
- uvědomovat si sebe jako člověka - živou bytost, která má své fyziologické a biologické funkce a potřeby, poznávat, co je pro člověka užitečné a naopak škodlivé z hlediska hygieny, výživy aj.
- žákům předávat základní poučení o bezpečném chování v různých životních situacích i při mimořádných událostech, které ohrožují nejen zdraví jednotlivců, ale i celých skupin obyvatel

- vést žáky k tomu, aby si na základě svých zkušeností a sledování konkrétních situací postupně uvědomovali odpovědnost každého (i nedospělého) člověka, za své zdraví a bezpečnost
- upozorňovat žáky na situace, při kterých by nevhodným chováním mohli ohrozit zdraví spolužáků nebo zavinit úraz jiných lidí
- postupně si osvojovat a upevňovat zásady slušného chování mezi lidmi, učit se vzájemné toleranci, snášenlivosti a úctě k lidem, se kterými se setkávají
- sledovat střídání ročních období, vést si záznamy ze svých pozorování, umět pozorované změny v přírodě zdůvodnit

11.2.5 Charakteristika výuky předmětu Přírodověda ve 2. vzdělávacím období

Výuka přírodovědy ve 2. vzdělávacím období navazuje na učivo prvouky, v mnohém ho prohlubuje a rozšiřuje. Charakter výuky je činnostní, to předpokládá provádění žákovských pokusů, hovor o pozorovaných pokusech i jiných sledovaných přírodních úkazech. Žáci mají možnost v přírodovědném vyučování využívat vědomosti z prvouky i své zkušenosti z vlastních pozorování přírody. Tím, že žákům umožňujeme, aby své vlastní zkušenosti a poznatky spojovali s novým učivem, snadno dosahujeme toho, že se učí se zájmem a mají dobré znalosti z přírodovědy.

Při činnostech se žáci učí spolupracovat, organizovat práci ve skupině i přijímat individuální odpovědnost za splnění určitého úkolu.

Při poznávání přírody a jejich zákonitostí dochází žáci k poznání, že Země a život na ní tvoří celek, ve kterém jsou všechny hlavní děje v rovnováze. Je třeba, aby si žáci uvědomili, že tuto rovnováhu může člověk svou činností snadno narušit, ale obvykle jen velmi obtížně obnovit. Učí se využívat svých poznatků, hodnotit svá pozorování a záznamy, hledat možnosti, jak i oni mohou přispět k zlepšení životního prostředí a k ochraně přírody.

Významnou roli při činnostní výuce přírodovědy mají žákovské pokusy. S přírodninami, jejich vlastnostmi, se zákonitostmi přírody se žáci neseznamují jen při vyprávění nebo čtení, ale mají možnost je zkoumat více smysly a mnohé poznatky sami objevovat. Značný význam přitom má, když si žáci vedou o svých pozorováních a pokusech jednoduché záznamy, tj. nákresy, zápisy do tabulek, krátké popisy provedení, zápisy závěru, popřípadě i grafické záznamy. Důležité je, aby pokud možno všechny pokusy byly prováděny žáky buď individuálně nebo ve dvojicích. Záznamy si však provádí každý žák individuálně, po vzájemné konzultaci o možnostech provedení.

11.2.6 Obsah učiva ve 2. vzdělávacím období - přírodověda

Učivo přírodovědy ve 4. ročníku

Základní společenstva živých organismů:

- životní podmínky živých organismů, rozmanitost podmínek života na Zemi
- společenstva okolí lidských obydlí, společenstva polí, vod a lesů
- poznávání nejznámějších druhů rostlin, hub a živočichů, jejich význam v přírodě a pro člověka
- přizpůsobení organismů prostředí
- rostlinstvo a živočišstvo na Zemi v různých ročních obdobích
- rovnováha v přírodě, vzájemné vztahy mezi organismy

Nerosty a horniny:

- nejznámější nerosty a horniny, jejich využití

Měření:

- měření délky, teploty, hmotnosti a času
- poznávání a praktické užívání různých měřidel poznaných fyzikálních veličin
- užívání základních jednotek délky, teploty, hmotnosti a času a běžně užívaných odvozených jednotek

Člověk a příroda:

- ohleduplné chování k přírodě
- ochrana rostlin a živočichů
- ochrana životního prostředí
- rizika v přírodě

Přírodověda je ve 4. ročníku vyučována ve dvou tematických okruzích:

Rozmanitost přírody, Člověk a jeho zdraví

Ve 4. ročníku obě témata prolínají, hlavně ve spojení s ochranou životního prostředí. Pozornost je věnována rovněž vybraným základním veličinám.

Učivo přírodovědy v 5. ročníku***Člověk a neživá příroda:***

- podmínky života na Zemi
- pozorování neživé přírody

Nerosty, horniny a půda:

- nejběžnější a hospodářsky nejčastěji využívané horniny a nerosty
- využití sestavených souborů nerostů a hornin k pozorování, poznávání, třídění
- energetické suroviny, člověk a energie
- sestavování jednoduchých elektrických obvodů
- obnovitelné a neobnovitelné přírodní zdroje
- vznik, složení a význam půdy, praktické pozorování půdy v okolí školy

Člověk a vesmír:

- od neživé přírody do vesmíru
- vesmír a Země, sluneční soustava
- střídání dne a noci, střídání ročních období

Člověk a živá příroda:

- rozmanité podmínky života na Zemi, podnebné pásy
- život v různých podnebných pásech
- přizpůsobení organismů životnímu prostředí
- život v oceánech a mořích
- ochrana živočichů a rostlin, význam botanických a zoologických zahrad
- společenstva živých organismů na území naší vlasti
- třídění živých organismů do známých skupin
- poznávání běžných druhů rostlin, hub a živočichů podle skutečnosti i obrázků

Člověk:

- lidské tělo, základní stavba a funkce
- člověk se rozmnožuje, roste a vyvíjí se
- seznámení s vývojem dítěte před i po narození
- ochrana zdraví člověka, hygienické návyky
- první pomoc při poranění, přivolání lékařské pomoci
- péče o zdraví, zdravá strava, denní režim
- nutnost zdrženlivosti a opatrnosti při setkání s neznámými lidmi

Člověk a lidské výtvary:

- zpracovávání výrobků, jejich využívání, likvidace odpadů
- informační technika a její rozumné užívání
- jednoduché stroje a zařízení, seznámení se s nimi při jednoduchých pokusech
- ochrana přírody
- vztah k životnímu prostředí

11.2.7 Očekávané výstupy na konci 2. období - přírodověda

Rozmanitost přírody

Žák:

- objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi vzhledem přírody a činností člověka
- zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy a nachází shody a rozdíly v přizpůsobení organismů v prostředí
- porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu i jednoduché klíče a atlasy
- hodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka prospívat nebo škodit
 - stručně charakterizuje specifické přírodní jevy a z nich vyplývající rizika vzniku mimořádných událostí; v modelové situaci prokáže schopnost se účinně chránit
- založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu

Člověk a jeho zdraví

Žák:

- uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události
- uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou
- vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako chodec a cyklista
- ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc, rozpozná život ohrožující zranění
- uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví
- využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení základních funkcí jednotlivých orgánových soustav a k podpoře vlastního zdravého způsobu života
- rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození
- účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb a s ohledem na oprávněné nároky okolí

- předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek

Lidé kolem nás

Žák:

- vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci
- rozlišuje základní rozdíly mezi jednotlivci, obhájí při konkrétních činnostech své názory, popřípadě připustí svůj omyl, dohodne se na společném postupu a řešení se spolužáky
- učí se rozpoznávat ve svém okolí nevhodné jednání a chování, které nelze tolerovat a které porušuje základní lidská práva nebo demokratické principy
- poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na dobré nebo špatné změny, popřípadě problémy
- zkusí navrhnout nebo i uplatnit možnosti zlepšení životního prostředí ve svém okolí

11.3 Vlastivěda

11.3.1 Časové vymezení

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.
Časová dotace	-	-	-	1+1	1+1

11.3.2 Organizační vymezení

Předmět vlastivěda je vyučován v kmenových učebnách, nejčastěji v 45 minutových vyučovacích hodinách. Může být také realizován na vycházkách, v přírodě, na exkurzích apod.

11.3.3 Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí

Klíčové kompetence	
1.Kompetence k učení - vést žáky k zodpovědnosti za své vzdělávání, umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení	učitel: - motivuje žáky k celoživotnímu učení - vede žáky k zakládání pokusů a tím žák pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti. žáci:

	- jsou vedeni k objevování a poznávání všeho, co je zajímavé a v čem by v budoucnu mohli uspět - učí se orientovat ve světě informací a třídit informace podle zvolených nebo zadaných kritérií - učí se zaznamenávat a hodnotit výsledky svého pozorování - jsou motivováni k aktivnímu zapojování se do vyučovacího procesu
2. Kompetence řešení problémů - vést žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů	Učitel: - pomáhá žákům, aby došli k samostatným objevům, řešením a závěrům - společně s žáky vytváří pravidla a kritéria hodnocení a tím umožňuje žákovi sledovat vlastní pokrok při zdolávání problémů Žáci: - učí se rozhodovat a jednat v různých životních situacích a v situacích ohrožení zdraví a bezpečnosti sebe i druhých - navrhuji různá řešení problémů, dokončují úkoly a zdůvodňují své závěry - vzájemně si radí a pomáhají si
3. Kompetence komunikativní - vést žáky k otevřené, všestranné a účinné komunikaci	učitel: - vede žáky k používání správné terminologie - připravujeme žáky na zvládnutí komunikace s jinými lidmi v obtížných a ohrožujících situacích žáci: - přirozeně vyjadřují city ve vztahu k sobě a k okolnímu prostředí - při řešení úkolů a práci ve skupinách se učí prezentovat vlastní myšlenky a názory a naslouchat druhým
4. Kompetence sociální a personální - rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat, pracovat v týmu, respektovat a hodnotit práci vlastní i druhých	Kompetence sociální a personální učitel: - organizuje práci ve skupinách, učí žáky spolupracovat při řešení problémů - vede žáky k oceňování svých názorů a vlastních přínosů, i k oceňování názorů a přínosů druhých - vede žáky ke vzájemnému respektu žáci: - respektují pokyny učitele - učí se pomáhat a radit slabším a požádat o pomoc zkušenějšího - pracují v týmech
5. Kompetence občanské vychovávat žáky	učitel: - utváří u žáků ohleduplný vztah k přírodě a ke kulturním výtvarům

-jako svobodné občany plnící si své povinnosti, uplatňující svá práva a respektující práva druhých - jako osobnosti zodpovědné za svůj život, své zdraví a své životní prostředí - jako ohleduplné bytosti, schopné a ochotné účinně pomoci v různých situacích	- motivuje žáky k ochraně přírody a životního prostředí - vede žáky k respektování pravidel žáci: - učí se znát své povinnosti a svá práva - učí se poznávat a chápat rozdíly mezi lidmi - pro žáky se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo se sociálním znevýhodněním jsou k dispozici vhodně uzpůsobené pracovní materiály
6. Kompetence pracovní - vést žáky k pozitivnímu vztahu k práci, naučit žáky používat při práci vhodné materiály, nástroje a technologie, naučit žáky chránit své zdraví při práci	Učitel - umožňuje žákům pozorovat skutečné jevy, manipulovat s materiálem a experimentovat - vede žáky ke správnému užití pomůcek, vybavení a techniky - požaduje dodržování dohodnuté kvality, postupů a termínů žakovských prací - zohledňuje soudobý stav poznání a technického rozvoje žáci: - učí se dodržovat obecná pravidla bezpečnosti - vytváří si pozitivní vztah k práci - využívá daných pracovních podmínek - seznamuje se s různými profesemi

11.3.4 Výchovně vzdělávací cíle ve 2. vzdělávacím období

- dát žákům přehled o jejich regionu - kraji
- získávat postupně základní zeměpisný přehled o České republice a Evropě
- učit žáky číst a vyhledávat základní údaje v mapě České republiky a Evropy
- osvojovat si nové pojmy v souvislosti s orientací na mapě
- seznamovat žáky s významnými etapami našich národních dějin
- vyvolat u žáků zájem o minulost a o kulturní bohatství regionu i celé země
- učit žáky zařazovat hlavní události časově do staletí
- poznávat, jak se život lidí vyvíjí a mění, jakým změnám podléhají věci kolem nás
- sledovat změnu staveb a způsobu života v průběhu staletí
- osvojovat si základní dějepisné pojmy související s uspořádáním společnosti
- probouzet u žáků pěkný vztah k místu bydliště
- postupně rozvíjet vědomí sounáležitosti se svou zemí, světem
- upevňovat základy správného chování mezi lidmi bez ohledu na barvu pleti
- učit žáky vzájemné účte, pomoci a snášenlivosti mezi sebou
- utvářet pracovní návyky při individuálních činnostech i práci ve skupinách
- vést žáky k propojování místních historických, zeměpisných a kulturních informací
- poznávat historii místa a kraje z dostupných zdrojů (členové rodiny, muzea, památky, knihovny)
- k poznávání charakteristiky určitého regionu i událostí využívat informační techniku

11.3.5 Charakteristika výuky předmětu Vlastivěda ve 2. vzdělávacím období

Vyučovací předmět vlastivěda zahrnuje ve 4. ročníku učivo zeměpisné a historické.

Žáci v tomto věku se dívají na dějiny očima současnosti. Je třeba proto stále dbát na rozvíjení jejich jasných představ o minulosti. Aby počáteční dějepisné vyučování tento základní úkol plnilo a minulost se zobrazovala v myslích žáků živě, je vhodné historická schémata a popisované děje provázet různým znázorněním minulosti. K tomu velmi pomohou další mezipředmětové vazby spojené s vlastivědnou výukou. Jsou to např. vazby se čtením, výtvarnou výchovou, matematikou, praktickými činnostmi i hudební výchovou. Dějinné události se žákům velmi dobře přiblíží a stanou se pro ně zajímavějšími, pokud mají příležitost své představy individuálně výtvarně i literárně ztvárňovat. Používané učebnice a pracovní sešity vlastivědy (Nová škola) dávají k takové výuce dostatek námětů. Charakter výuky se tak v celém rozsahu stává činnostním.

K pochopení časových souvislostí napomohou časové přímky rozdělené na stoleté úseky. Délku století je třeba dětem objasnit např. pomocí věku rodičů a prarodičů.

Zeměpisné učivo navazuje na poznatky z prvouky. Od pozorování nejbližšího okolí bydliště a školy žáci přecházejí k zeměpisnému pozorování svého kraje a republiky až po její začlenění do Evropy. Přímé a názorné vyučování se doplňuje čtením zeměpisných článků, žáci se učí pozorovat a číst z plánů a map. Zařazovány jsou praktická cvičení jako např.: rozlišování zeměpisných značek, práce s kompasem, měřítkem mapy apod.

Výuku vlastivědy vhodně doplňují návštěvy muzeí, výstav, významných historických míst a památek. Také vhodné zeměpisné nebo historické filmy a videoukázky výuku vlastivědy doplní a zpestří.

Nezapomínáme ani na využívání zkušeností žáků z výletů po vlasti, žákům dáváme prostor, aby mohli o svých zážitcích vyprávět a svá vyprávění doplnit fotografiemi, videonahrávkami, ukázkami pohlednic a suvenýrů.

Hlavní pomůckou při vyučování zeměpisného učiva však zůstává mapa. Využíváme každé příležitosti k tomu, abychom žáky postupně učili s mapou pracovat a orientovat se v ní. Žáci se učí rozlišovat na mapě nížiny, vysočiny, pohoří, vodstvo. Určují světové strany, vyhledávají řeky, města, určují vzájemnou polohu měst i jejich velikost, nadmořskou výšku hor. Popisují, kudy určitá řeka protéká, která města na řece leží, kam se řeka vlévá apod.

Učivo týkající se podnebí propojujeme s výukou přírodovědy. Je přitom třeba provádět měření teploty a zapisovat výsledky. Žáci zapisují rovněž dobu slunečního svitu, druh vodních srážek, sílu větru (vánek, vítr, vichřice), charakter počasí (polojasno, jasno, oblačno, zataženo). Tím se pro ně stane učivo jasným a srozumitelným. Také další vlastivědná témata, např.: Půda a zemědělství, Nerostné bohatství, Ochrana přírody, je nutné stále propojovat s učivem přírodovědy.

11.3.6 Obsah učiva ve 2. vzdělávacím období - vlastivěda

Učivo vlastivědy ve 4. ročníku

Učivo – dějepisná část

- časová osa, období před naším letopočtem, období našeho letopočtu
- české země v pravěku, doba kamenná, bronzová, železná
- příchod Slovanů
- Sámův kmenový svaz,
- naše nejstarší minulost v pověstech
- Velkomoravská říše, příchod Cyrila a Metoděje
- vznik českého státu, vláda přemyslovských knížat

- život prostých lidí za vlády prvních Přemyslovců, Kosmas
- vznik Českého království, vláda přemyslovských králů
- český stát za vlády Lucemburků, Jan Lucemburský
- období vlády krále Karla IV., rozkvět země, rozvoj vzdělanosti
- život ve středověku, šlechta, církev, život ve vesnici, ve městě,
- období vlády krále Václava IV.
- mistr Jan Hus a jeho učení
- husitské války, Jan Žižka, Prokop Holý
- české země po husitských válkách, král Jiří z Poděbrad
- první Habsburkové na českém trůně, císař Rudolf II.

Učivo – zeměpisná část

- naše vlast Česká republika, poloha, obyvatelé, členění území ČR na kraje
- kraje a krajská města
- Česká republika - demokratický stát, státní symboly, státní svátky
- mapy a plány
- orientace v krajině, světové strany a jejich určování
- povrch České republiky
- vodstvo České republiky
- počasí a podnebí
- půda a zemědělství
- nerostné bohatství, těžba a zpracování nerostných surovin
- průmysl, výroba, průmyslový závod
- ochrana přírody, chráněná území
- cestujeme po naší vlasti, přírodní zajímavosti a národní kulturní památky
- cestujeme naším krajem

Vlastivěda je ve 4. ročníku vyučována ve třech tematických okruzích:

Místo, kde žijeme, Lidé kolem nás, Lidé a čas

Učivo vlastivědy 5. ročník: 2 hodiny týdně

Dějepisná část

Učivo:

- bitva na Bílé hoře, porážka české šlechty
- doba pobělohorská, život na zámku, ve městě, život poddaných
- život v době barokní, stavitelství, hudba
- ve školních lavicích, Jan Amos Komenský
- světlo rozumu, doba osvícenská, vláda Marie Terezie a Josefa II.
- život na vesnici, bydlení, oblékání, venkovské zvyky
- manufaktury a první stroje, parní stroj, čeští vynálezci
- obrození měšťanské společnosti, nástup kapitalismu, nadvláda němčiny
- počátky národního obrození, F. Palacký, J. K. Tyl
- z poddaného člověka občan, rok 1848, K. H. Borovský
- stroje ovládly život, růst tovární výroby, nástup elektřiny
- vznik Rakousko-Uherska, profesor T. G. Masaryk na české univerzitě
- Národ sobě, rozvoj kultury a umění
- Češi a Němci, historie vztahů obou národů
- směřujeme k samostatnosti, 1. světová válka, odpor proti Rakousko-Uhersku

- vznik Československé republiky, T. G. Masaryk, život v ČSR
- 2. světová válka, válečná a poválečná léta
- od totalitní moci k demokracii

Zeměpisná část

Česká republika:

- kde jsme byli o prázdninách
- kraj, v němž žijeme - opakování ze 4. ročníku
- kraje České republiky - základní poznatky o krajích ze 4. ročníku

Kraj, ve kterém žijeme:

Do tohoto tématu je zahrnuto všech 14 krajů (v učebnici jsou stejným způsobem zpracovány údaje o jednotlivých krajích, jsou stejně obsáhlým souborem fotografií nejvýznamnějších míst). Se žáky se však v 5. ročníku probírá podrobně kraj, ve kterém žijí. Toto učivo se doplňuje o další informace, které žáci vyhledávají na základě doplňujících otázek v učebnici. Využívá se dostupných informačních materiálů z krajských informačních center. Vhodné jsou informace z různých míst kraje, které mohou žáci získat při hodinách informatiky, na výletech, exkurzích apod. V případě zájmu žáků si můžete vybrat další kraj, ke kterému mají žáci nějakou vazbu, s krajem se pak seznamujete informativně, podrobnosti z dalších krajů se nehodnotí známkou. K seznamování žáků s dalšími kraji můžete vhodně využít skupinovou práci. Skupina si vybere některý kraj, společně o něm shromáždí informace a potom ho představí zvolenou formou spolužákům. Při výuce je třeba pravidelně pracovat s mapou. Je součástí učebnice pro 5. ročník.

Česká republika - demokratický stát

- poloha České republiky, vznik, obyvatelstvo
- Praha hlavní město ČR, prezident, vláda, parlament
- státní svátky a významné dny
- historie města, Pražský hrad a Hradčany, plán města
- historická místa Prahy

Česká republika - součást společenství hospodářsky vyspělých států

- Evropská unie
- mezinárodní organizace, jejich zkratky a význam

Evropa - sjednocující se světadíl

- sousední státy České republiky, Slovensko, Polsko, Německo, Rakousko
- seznámení žáků se základními údaji o sousedních státech

Evropa - jeden ze světadílů

- poloha a povrch Evropy, vodstvo a podnebí Evropy
- rostliny a živočichové
- hospodářství a obyvatelstvo Evropy

11.3.7 Očekávané výstupy na konci 2. období - vlastivěda

Místo, kde žijeme

Žák:

- určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu
- určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich, respektuje zásady bezpečného pohybu a pobytu v přírodě
- rozlišuje mezi náčrtý, plány a základními typy map
- vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury
- jednoduchým způsobem posoudí význam vyhledaných informací z různých hledisek
- zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest
- rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce
- zná symboly našeho státu

Lidé kolem nás

Žák:

- obhájí při konkrétních činnostech a vyprávěních své názory
 - rozlišuje základní rozdíly mezi lidmi, obhájí a odůvodní své názory, připustí svůj omyl a dohodne se na společném postupu a řešení
- rozpozná ve svém okolí jednání a chování, které se už nemohou tolerovat a která porušují základní lidská práva nebo nedemokratické principy
 - orientuje se v základních formách vlastnictví, používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčovat a jak vracet dluhy
- vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci

Lidé a čas

Žák:

- pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy
- využívá knihoven, sbírek, muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti
- zdůvodní základní význam chráněných částí přírody a kulturních památek
- srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti i současnosti
- objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů do kalendáře

12 Učební osnovy Člověk a svět práce – Pracovní činnosti

Vzdělávací oblast je realizována prostřednictvím předmětu Pracovní činnosti

12.1 Časové vymezení

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.
Časová dotace	1	1	1	1	1

12.2 Organizační vymezení

Předmět Pracovní činnosti je vyučován v kmenových učebnách, nejčastěji v 45 minutových vyučovacích hodinách. Může být také realizován na vycházkách, na školním pozemku v přírodě, na exkurzích apod.

12.3 Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí

Klíčové kompetence	
1.Kompetence k učení - vést žáky k zodpovědnosti za své vzdělávání, umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení	učitel: - motivuje k učení – snaží se cíleně vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení - při hodnocení používá ve zřetelné převaze prvky pozitivní motivace - učí trpělivosti, povzbuzuje - podporujeme samostatnost a tvořivost žáci: - jsou trpěliví a důslední - podle individuálních schopností a dovedností, se projevuje - používají obecně užívané termíny
2.Kompetence řešení problémů - vést žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů	učitel: - společně s žáky vytváří pravidla a kritéria hodnocení a tím umožňuje žákovi sledovat vlastní pokrok při zdolávání problémů - žáky učí se nebát problémů („problémy byly, jsou a budou - problém není hrozba, ale výzva“). - pomáhá žákům, aby došli k samostatným objevům, řešením a závěrům - podporuje netradiční (originální) způsoby řešení - podporuje využívání moderní techniky při řešení problémů žáci: - samostatně a kriticky přemýšlejí - na základě námětů a pokynů, které jsou jim předkládány, samostatně zpracují a řeší problémy - vzájemně si rádi a pomáhají
3. Kompetence komunikativní - vést žáky k otevřené, všestranné a účinné komunikaci	Kompetence komunikativní učitel: - vede žáky k používání správné terminologie - vede žáky k pozitivní prezentaci a reprezentaci svojí osoby a svojí školy na veřejnosti - vede žáky k pozitivnímu vnímání své školy, své obce, sebe a ostatních lidí - důsledně vyžaduje dodržování pravidel stanovených ve školním řádu, v řádech odborných pracoven, řádu akcí mimo školu apod. - Jdeme příkladem – „profesionálním“ přístupem ke komunikaci s žáky.

	žáci: - dokáže být taktní a ohleduplný - snaží se prezentovat sami sebe - při práci dokáží vyjádřit svůj názor a vhodnou formou ho obhájit - dokáží tolerovat názor jiných
4. Kompetence sociální a personální - rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat, pracovat v týmu, respektovat a hodnotit práci vlastní i druhých	učitel: - učí žáky pracovat v týmech, učíme je vnímat vzájemné odlišnosti jako podmínku efektivní spolupráce - rozvíjí schopnost žáků zastávat v týmu různé role - učí žáky kriticky hodnotit práci svou i ostatních. - organizuje práci ve skupinách - vede žáky ke vzájemnému respektu žáci: - kriticky hodnotí týmovou práci a práci svoji a svých spolužáků - vytváří si pozitivní vztah k pracovním činnostem - dokáží přijmout rady a názory ostatních - respektují pokyny učitele
5. Kompetence občanské vychovávat žáky -jako svobodné občany plnící si své povinnosti, uplatňující svá práva a respektující práva druhých - jako osobnosti zodpovědné za svůj život, své zdraví a své životní prostředí - jako ohleduplné bytosti, schopné a ochotné účinně pomoci v různých situacích	učitel - netoleruje agresivní, hrubé, vulgární a nezdvořilé projevy chování žáků - kázeňské přestupky řeší individuálně, princip kolektivní viny a kolektivního potrestání nepřipouští - utváří u žáků ohleduplný vztah ke kulturním výtvorům a památkám - vede žáky k respektování pravidel - neustále monitoruje chování žáků, včas přijímá účinná opatření - dodržuje zásadu, „že tu není špatný žák, jsou tu jen špatné projevy jeho chování“. - vede žáky k aktivní ochraně jejich zdraví, a k ochraně životního prostředí. žáci - dokáží rozlišit vhodné a nevhodné chování - zapojují se do diskuze o prevenci negativních projevů chování - chovají se zodpovědně - přijímají důsledky svého chování - respektují výtvarné projevy ostatních - pro žáky se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo se sociálním znevýhodněním jsou k dispozici vhodně uzpůsobené pracovní materiály
6. Kompetence pracovní - vést žáky k pozitivnímu vztahu k práci, naučit žáky používat při práci	učitel - vede žáky k plánování úkolů a postupů

vhodné materiály, nástroje a technologie, naučit žáky chránit své zdraví při práci	- učí žáky používat různé vhodné materiály, nástroje a techniky. - učí žáky chránit své zdraví při práci s různými materiály a nástroji - vede žáky k pozitivnímu vztahu k práci, žádnou práci netrestáme, kvalitně odvedenou práci vždy pochválíme - při výuce vytváří podnětné a tvořivé pracovní prostředí, měníme pracovní podmínky, žáky vede k adaptaci na nové pracovní podmínky - důsledně žáky vede k dodržování vymezených pravidel, ochraně zdraví a k plnění svých povinností a závazků. - poskytuje žákům různé nástroje a pomůcky a tím vede žáka k používání materiálů, nástrojů a vybavení a dodržování vymezených pravidel - předkládá různá rizika a následky nejen ve vztahu k lidem, ale i k přírodě a tím vede žáka k zodpovědnému přístupu k výsledkům pracovní činnosti i z hlediska ochrany svého zdraví a zdraví druhých, i z hlediska ochrany životního prostředí žáci - dokáží se koncentrovat na pracovní výkon a jeho dokončení - vytváří si pozitivní vztah k práci - využívá daných pracovních podmínek
--	--

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Člověk a svět práce je rozdělen na 1. stupni na čtyři tematické okruhy: Práce s drobným materiálem, Konstrukční činnosti, Pěstitelské práce, Příprava pokrmů.

12.4 Výchovně vzdělávací cíle pracovních činností v 1. vzdělávacím období

- rozvíjet jemnou motoriku žáků a jejich manuální zručnost
- vytvářet při praktických činnostech s různými materiály základní pracovní dovednosti a návyky
- všechny pracovní praktické činnosti žáků pomáhají rozvoji jejich rozumové činnosti, rozšiřují jejich obzor
- vést žáky k dovednosti rozlišovat materiály, uvažovat o různých možnostech opracovávání materiálů a všimnout si jejich vlastností
- umět rozlišovat jednoduché pracovní nástroje, poznat k čemu slouží a naučit se s nimi bezpečně zacházet a volit pro určitou pracovní činnost vhodný pracovní nástroj
- postupně vytvářet pozitivní vztah žáků k práci

- praktické činnosti s různým materiálem a nástroji pomáhají zpřesňovat představy dětí o věcech a jevech okolního světa
- učit žáky, aby při práci uvažovali, aby věděli, co chtějí dělat a připravili si všechno, co budou k práci potřebovat, učit žáky individuálně zodpovídat za kvalitu své práce
- získávat aktivní vztah k ochraně životního prostředí a utvářet počáteční vědomí o individuálních možnostech každého člověka při řešení ekologických problémů
- dát prostor žakovským nápadům pro praktické práce a tvůrčí činnosti

12.4.1 Charakteristika výuky v 1. vzdělávacím období

Ve vzdělávacím oboru Člověk a svět práce není v tomto období vhodné dělit děti na děvčata a chlapce. Vhodné je práci individualizovat nebo pracovat ve skupinách a přitom dbát důsledně na bezpečnost žáků. Vzdělávací obor Člověk a svět práce má v 1. období základního vzdělávání úzké vazby na ostatní předměty. Výuka komplexním způsobem přispívá k rozvoji žáků. Rozvíjí jejich motorické schopnosti, manuální dovednosti a pracovní návyky. Žáci se učí spolupracovat, organizovat svou práci i práci spolužáků, pracovat v týmu. Žák se učí základům technologické kázně, bezpečnosti práce, organizaci práce a prostředí.

Při výuce jsou upřesňovány představy žáků o věcech a jevech, o kterých hovoří při vyučování českému jazyku, matematice a prvouce. Učí se poznatky o nich prakticky využívat. Obohacuje se řeč dětí a začínají se vytvářet základy technického myšlení.

Při práci s drobným materiálem učíme žáky stříhat, ohýbat, spojovat, výtvarně ztvárňovat - dávat výrobkům pěkný vzhled. To podporuje dětskou představivost a obrazotvornost.

Při práci s papírem učíme žáky poznávat vlastnosti a druhy papíru, naučíme je správně držet nůžky, stříhat celou délkou ostří nůžek i části ostří. Učíme je poznávat z čeho nůžky jsou a jaké mají vlastnosti a jak se s nimi bezpečně zachází.

Při modelování žáci poznávají vlastnosti modelovací hmoty, vytvářejí z ní jednoduché předměty, zvířata i postavy a to většinou podle jejich vlastních představ. Modelování lze vhodně využívat při skupinové práci na určité téma, často ve spojení s ostatními vyučovacími předměty. Žáci se pak musí mezi sebou dohodnout na společném řešení a práci si mezi sebou rozdělit. Uplatňuje se zde spolupráce a komunikace.

Nezanedbatelný je přínos vyučovacího oboru pro uplatňování výchovy žáků ke zdraví a jejich bezpečnosti. Charakter oboru umožňuje nenásilné zařazování výchovy k ochraně přírody a vytváření základů pro ekologické cítění žáků.

Ve vzdělávacím oboru Člověk a jeho svět se žáci učí:

- a) organizaci pracovního prostředí a vlastní činnosti – rozdávat, uspořádat své pracovní místo, sbírat, ukládat, udržovat své náčiní i místo v pořádku
- b) pracovní kázi – být pozorný a opatrný, vědět co dělat, aby byla určitá pracovní činnost dostatečně bezpečná pro žáka samotného i pro spolužáky, dodržovat též hygienická pravidla, dbát na správné držení těla při činnostech a správné uchopení pracovního náčiní, při jeho správném výběru
- c) uvědomovat si, význam vlastní činnosti, práce jako takové, umět o své činnosti povědět druhým

Dbáme na to, aby byly činnosti spojovány s rozvojem poznání a řeči.

Žák u každé práce dostává poučení o bezpečnosti při zacházení s náradím a ochraně zdraví při určité pracovní činnosti.

12.4.2 Obsah učiva v 1. – 3. ročníku

1. ročník:

Práce s drobným materiálem

a) práce s papírem a kartonem

- základní vlastnosti papíru (barva, tvrdost), lepidla
- techniky: překládání, skládání, rýhování, utržení pruhu papíru, vytrhávání, stříhání, vystřihování, nalepování
- držení nůžek, z čeho jsou nůžky vyrobeny, jaké nůžky jsou pro děti bezpečné

Materiál, nástroje a pomůcky:

- papír různých vlastností a kvality, karton
- nůžky, tužka, pravítko, lepidlo, nůž

b) práce s modelovací hmotou

- seznámení s vlastnostmi plastelíny, moduritu, modelovací hlíny, těsta
- techniky: válení v dlaních, v prstech, na podložce, roztlačování v dlaních a na podložce, hnětení, ohýbání, přidávání a ubírání hmoty, vytahování, dělení na části

Materiál, nástroje a pomůcky:

- plastelína, modurit, modelovací hlína, těsto
- podložka, špejle, nůž, nůžky

c) práce s přírodninami

- vlastnosti materiálu (přírodniny): tvrdost, tvar, barva, povrch
- techniky: propichování, navlékání, spojování, svazování, stříhání, slepování, lisování, nalepování

Materiál, nástroje a pomůcky:

- šípky, jeřabiny, žaludy, kaštiny, listy, koření, dřívka, špejle, korek, šišky, větvičky, plody a semena rostlin
- nůžky, nůž, tupá jehla, lepidlo, nit,
-

Práce s drobným materiálem:

Tento tematický okruh by měl být průběžně spojován s ostatními vyučovacími oblastmi. Měl by učivo ostatních oblastí ztvárňovat, pomáhat k pochopení probíraných pojmů.

Děti si mohou připravit celou řadu dobrých pomůcek pro činnostní výuku ostatních oblastí. Práce s pomůckou, kterou si žák vyrobí ho uspokojuje. Při výrobě dalších věcí je třeba vždy pamatovat na jejich použitelnost. Výroba předmětů a ozdob pro někoho má význam při vytváření vzájemných mezilidských vztahů i ve vytváření dobrého vztahu k práci – upotřebitelnost výrobku, udělení radosti druhým.

Žáci se učí být ukázněni, dbát na bezpečnost, soustředit se na práci, zbytečně mezi sebou nepovídat. Při činnostech se ale učí navzájem si povědět, co dělají, s čím pracují, jak určitou činnost provádějí.

Konstrukční činnosti

- stavebnice (plošné, prostorové, konstrukční)
- práce s předlohou

Materiál, nástroje a pomůcky:

- jednoduché stavebnice z plastů, stavebnice z kartónových prvků, konstrukční stavebnice se spojovacími prvky a díly
- karton, špejle, odřezky dřeva, lepidlo
- nůžky, nůž

Pěstitelské práce

- pěstování rostlin ze semen v místnosti, na zahradě (okrasné rostliny, léčivky, koření, zelenina)
- úprava půdy, setí, sázení, ošetřování během vegetace, zalévání, kypření, sklizení

Materiál, nástroje a pomůcky:

- květináč, truhlík, koněvka, hrábě, motyčka, lopatka, nůžky, váza

Příprava pokrmů

- připraví tabuli pro jednoduché stolování
- chová se vhodně při stolování

2. a 3. ročník:

Práce s drobným materiálem

a) práce s papírem a kartonem

- základní vlastnosti papíru (barva, tvrdost), lepidla
- techniky: překládání, skládání, rýhování, utržení pruhu papíru, vytrhávání, stříhání, vystřihování, nalepování, sešívání, odměřování
- držení nůžek, z čeho jsou nůžky vyrobeny, jaké nůžky jsou pro děti bezpečné

Materiál, nástroje a pomůcky:

- papír různých vlastností a kvality, karton
- nůžky, tužka, pravítko, lepidlo, nůž

b) práce s modelovací hmotou

- seznámení s vlastnostmi plastelíny, moduritu, modelovací hlíny, těsta
- techniky: válení v dlaních, v prstech, na podložce, roztlačování v dlaních a na podložce, hnětení, ohýbání, přidávání a ubírání hmoty, vytahování, dělení na části

Materiál, nástroje a pomůcky:

- plastelína, modurit, modelovací hlína, těsto
- podložka, špejle, nůž, nůž

c) práce s přírodninami

- vlastnosti materiálu (přírodniny): tvrdost, tvar, barva, povrch
- techniky: propichování, navlékání, spojování, svazování, stříhání, slepování, lisování, nalepování

Materiál, nástroje a pomůcky:

- šípky, jeřabiny, žaludy, kaštiny, listy, koření, dřívka, špejle, korek, šišky, větvičky, plody a semena rostlin
- nůžky, nůž, tupá jehla, lepidlo, nit,

d) práce s textilem:

- obkreslení stříhu, stříhání textilu
- přišívání knoflíku se dvěma, čtyřmi dírkami
- druhy stehů

Materiál, nástroje a pomůcky:

- textilie různého druhu, šňůrky, stužky, plst', knoflíky, nitě, vyšívací bavlnky, pletací příze
- nůžky, jehla, špendlíky, náprstek, křída,

Konstrukční činnosti

- stavebnice (plošné, prostorové, konstrukční)
- práce s předlohou, jednoduchým náčrtem

Materiál, nástroje a pomůcky:

- jednoduché stavebnice z plastů, stavebnice z kartónových prvků, konstrukční stavebnice se spojovacími prvky a díly
- karton, špejle, odřezky dřeva, lepidlo
- nůžky, nůž

Pěstitelské práce

- pěstování rostlin ze semen v místnosti, na zahradě (okrasné rostliny, léčivky, koření, zelenina)
- úprava půdy, setí, sázení, ošetřování během vegetace, zalévání, kypření, sklízění

Materiál, nástroje a pomůcky:

- květináč, truhlík, konévka, hrábě, motyčka, lopatka, nůžky, váza

Příprava pokrmů

- základní vybavení kuchyně
- skladování potravin
- jednoduchá úprava stolu, pravidla správného stolování

12.4.3 Očekávané výstupy na konci 1. období

Žák na konci 1. období:

- rozlišuje běžně užívané druhy papíru, dovede papír přeložit, vyrobit skládáním jednoduchý výrobek, odtrhnout naznačenou část, vystříhnout nakreslený tvar, čistě slepit (použít vhodné lepidlo), nalepit vystřižené tvary
- dovede z drobného materiálu vyrobit jednoduchý praktický výrobek, k práci volí vhodné nástroje a bezpečně s nimi zachází
- rozlišuje běžné pracovní nástroje (nůžky, nůž, jehla, kleště, šroubovák, kladívko) a bezpečně s nimi zachází
- dovede pracovat s některou ze stavebnic a vytvořit několik výrobků podle předlohy i podle své představy
- při práci s modelovací hmotou dokáže vytvořit několik výrobků a dovede o nich hovořit, získá základní hygienické návyky při práci s těmito materiály
- umí navléknout nit, přišít knoflík, dovede sešít dva kusy látky k sobě

- při praktických činnostech si dovede věci urovnat, udržuje pořádek na svém místě, stará se o své pomůcky, má je připravené na vyučování

Vzdělávací oblast je ve 4. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu Praktické činnosti.

12.5 Výchovně vzdělávací cíle ve 2. vzdělávacím období

- rozvíjet manuální dovednosti žáků
- vytvářet správné pracovní návyky při práci s nástroji
- umět rozlišovat jednoduché pracovní nástroje, poznat, k čemu slouží a uvědomovat si, jak je třeba s nimi správně a bezpečně zacházet
- vést žáky k dovednosti rozlišovat materiály, uvažovat o různých možnostech opracování materiálu, uvažovat o vlastnostech materiálu, zkusit vybrat vhodný materiál pro daný výrobek
- učit žáky při práci uvažovat o tom, co je třeba si k práci připravit, co dělat a jak postupovat
- mít vytrvalost při dokončení práce a snažit se, aby byl výsledek práce co nejlepší
- vytvářet pozitivní vztah žáků k práci
- vést žáky k tomu, aby si všímali práce jiných lidí a snažili se poučit z toho, co vidí
- seznámit žáky se základním vybavením kuchyně, pamatovat na bezpečnost a hygienu práce při přípravě jednoduchého jídla
- naučit žáky zásadám správného stolování

12.5.1 Charakteristika výuky předmětu Praktické činnosti ve 2. vzdělávacím období

Praktické činnosti patří svou podstatou k činnostnímu učení, žáci při nich uplatňují zručnost, své individuální dovednosti získané v rodině, mohou realizovat své nápady. Při výuce pracovních činností se zaměřujeme na získávání praktických pracovních dovedností a návyků. Úkolem vyučovacího předmětu je vytvářet u žáků kladný vztah k práci. V rámci vyučování praktickým činnostem budou mít žáci možnost poznávat různé materiály, opracovávat je, vyrábět určené předměty a připravovat pomůcky pro individuální činnosti potřebné při výuce jiných předmětů. Při praktických činnostech bude průběžně zohledňována účelnost i prospěšnost prováděných činností a to s ohledem na aktuální potřeby žáků, podmínky školy i na jejich další vzdělávání.

Pracovní činnosti systematicky ovlivňují rozvoj motoriky a vytváření pracovních dovedností žáků. Dobrá výuka pracovních činností vede žáky k dobrému osvojování pracovních dovedností a návyků. Žáci při praktických činnostech postupně získávají dobré předpoklady ke správné volbě povolání a také k pozdějšímu společenskému uplatnění. Učí se také vytrvalosti, tvořivosti, je jim dána možnost realizovat vlastní nápady. Při pracovních činnostech získávají žáci základní vědomosti o materiálech, se kterými pracují, o nástrojích, které k práci používají, i o dalších nástrojích vhodných k opracovávání daného materiálu. Seznamují se také s mnohými pracovními postupy, předlohami, návody, jednoduchými náčrtů a učí se podle nich pracovat. Osvojují si rovněž základní zásady hygieny a bezpečnosti při práci se zvoleným materiálem a nástroji, jsou vedeni k jejich respektování. Dále se žáci učí dodržovat pracovní postup, organizovat svou práci a udržovat pořádek na pracovním místě, po skončení práce si své místo uklidit.

Vzdělávání v této oblasti také směřuje k postupnému poznání žáků, že technika je součástí lidské kultury a je spojena s pracovní činností lidí. Učí je chápat pracovní činnost jako příležitost k sebeuplatnění.

12.5.2 Obsah učiva ve 2.vzdělávacím období - pracovní činnosti

Práce s drobným materiálem

a) práce s papírem a kartonem

- rozměrování, stříhání, vyřezávání a rozřezávání papíru nebo kartonu, polepování
- výroba pomůcek k výuce
- zhotovování složitějších skládanek a modelů
- sešívání listů, příprava přehledů učiva a obalů na pomůcky a sbírky
- rozřezávání papírů a lepenek, ořezávání okrajů papíru
- zhotovování výrobků kašírováním

Materiál, nástroje a pomůcky:

- papír různých vlastností a kvality, karton
- nůžky, tužka, pravítko, lepidlo, nůž, děrovačka, sešíváčka, zalamovací nůž, šablony

Doplňující informace: z čeho se vyrábí papír, kde se u nás vyrábí, různé druhy papíru, sběr starého papíru, jak dlouho znají lidé papír a jiné zajímavosti.

b) práce s modelovací hmotou

- modelování doplňující výuku
- modelování ve spojení s výtvarnou výchovou
- zhotovování různých předmětů, jejich barvení a lakování - příprava odlitků ze sádry, odlévání do formy, vyškrabávání předkresleného vzoru
- práce v keramické dílně - podle podmínek školy výroba drobných předmětů z keramiky
- využívání prvků lidového umění při zdobení keramických nádob

Materiál, nástroje a pomůcky:

- plastelína, modurit, modelovací hlína, těsto
- podložka, špejle, nůž, nůžky, špachtle, modelovací očko, rydla, barvy ředěné vodou

Doplňující informace: ve spojení s výtvarnou výchovou žáci poznávají výsledky práce výtvarníků-sochařů, umělecké plastiky a sochy, vyhledávají díla sochařů v blízkosti školy nebo svého bydliště.

c) práce s přírodninami

- rozlišování přírodních a technických materiálů
- techniky: propichování, navlékání, spojování, svazování, stříhání, slepování, lisování, nalepování

Materiál, nástroje a pomůcky:

- šípky, jeřabiny, žaludy, kaštiny, listy, koření, dřívka, špejle, korek, šišky, větvičky, plody a semena rostlin
- nůžky, nůž, tupá jehla, lepidlo, nit,

d) práce s textilem

- sešívání předním a zadním stehem v jednoduchý šev
- rozlišování rubu a líce tkaniny
- práce s jednoduchým stříhem

- jednoduchý výrobek z textilu

Materiál, nástroje a pomůcky:

- textilie různého druhu, šňůrky, stužky, plst', knoflíky, nitě, vyšívací bavlnky, pletací příze
- nůžky, jehla, špendlíky, náprstek, křída,

Konstrukční činnosti

- sestavování obtížnějších modelů (nejlépe pohyblivých) z plastových nebo kovových konstrukčních stavebnic (podle podmínek třídy nebo školy)
- spojování součástí pomocí maticových šroubů, různých pásků, spojovacích desek apod.
- práce podle předlohy, podle jednoduchého náčrtu i podle slovního návodu
- práce podle vlastní představy spojená s provedením jednoduchého náčrtu
- správné názvy nástrojů i součástí stavebnice
- sestavování prostorových modelů z kartónových vystřihovánek

Materiál, nástroje a pomůcky:

- jednoduché stavebnice z plastů, stavebnice z kartónových prvků, konstrukční stavebnice se spojovacími prvky a díly, konstrukční stavebnice umožňující uplatnit pohyblivé prvky
- karton, špejle, odřezky dřeva, lepidlo, spojovací prvky
- nůžky, nůž, pravítko, lepidlo, šroubovák

Pěstitelské práce

- pěstování rostlin ze semen v místnosti, na zahradě (okrasné rostliny, léčivky, koření, zelenina)
- úprava půdy, setí, sázení, ošetřování během vegetace, zalévání, kypření, sklizení
- pokusy a pozorování – růst rostlin, rozmnožování

Materiál, nástroje a pomůcky:

- květináč, truhlík, konévka, hrábě, motyčka, lopatka, nůžky, váza, hlína

Příprava pokrmů

- základní vybavení kuchyně
- výběr a nákup potravin pro přípravu jednoduchého jídla
- zásady skladování potravin
- jednoduchá úprava stolu, pravidla správného stolování
- samostatná příprava jednoduchého jídla
- udržování pořádku v kuchyni a úklid pracovního místa po vaření

12.5.3 Očekávané výstupy na konci 2. období – praktické činnosti

- vytváří přiměřenými pracovními postupy různé výrobky z daného materiálu
- využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem prvky lidových tradic

- volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu
- udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu
- při práci s modelovací hmotou dokáže vytvořit několik výrobků, dovede o nich hovořit
- provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž
- pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu
- provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování
- ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny
- volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní
- orientuje se v základním vybavení kuchyně
- připraví samostatně jednoduchý pokrm
- dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování

13 Učební osnovy Informační a komunikační technologie

Vzdělávací oblast je realizována prostřednictvím předmětu ICT. Výuka probíhá ve 4. a 5. ročníku – 1hodina za týden. Oborové zaměření předmětu je zaměřeno na informatiku, práci s informacemi a jejich vyhodnocování a prezentace.

13.1 Časové vymezení

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.
Časová dotace	-	-	-	1	1

13.2 Organizační vymezení

Předmět ICT je vyučován v kmenových učebnách, nejčastěji v 45 minutových vyučovacích hodinách.

13.3 Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových

Klíčové kompetence	
1.Kompetence k učení - vést žáky k zodpovědnosti za své vzdělávání, umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení	učitel: - učí dovednostem pracovat s informačními a komunikačními technologiemi, využívá je v ostatních vzdělávacích oblastech - umožňuje nalézat spolehlivé aktuální informace z většího množství zdrojů, informační a komunikační - zadávanými úkoly vede žáky k samostatnému objevování možností využití informačních a komunikačních technologií v praktickém životě - jasně, stručně, srozumitelně a v souvislostech provádí výklad a tím vede žáka k užívání obecně platných termínů, znaků a symbolů, uvádí

	věci do souvislostí - učí vyhledávat a třídit informace, interpretovat je na základě pochopení jejich obsahu a významu - učí ovládat základní funkce některých programů, získané poznatky pak aplikuje při řešení praktických problémů v různých předmětech žáci: - používají obecně užívané termíny - získané znalosti propojují do souvislosti - podle individuálních schopností a dovedností vyhledávají a třídí informace - vyhledávají informace podle pokynů vyučujícího, dané informace zpracovávají v konkrétních pracích - učí se dovednostem pracovat s informačními a komunikačními technologiemi, využívá je v ostatních vzdělávacích oblastech. - tištěné i digitální dokumenty používají jako zdroje informací
2.Kompetence řešení problémů - vést žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů	učitel: - vede žáky k nalézání řešení, ale také k jeho praktickému provedení a dotažení do konce žáci: - jsou vedeni zadáváním úloh a projektů k tvořivému přístupu při jejich řešení - učí se chápat, že v životě se při práci s informačními a komunikačními technologiemi budou často setkávat s problémy, které nemají jen jedno správné řešení, ale že způsobů řešení je více
3. Kompetence komunikativní - vést žáky k otevřené, všestranné a účinné komunikaci	Kompetence komunikativní učitel: - nabízí různé texty a záznamy, audio i videotechniku a tím umožňuje žákovi porozumět různým typům textů a záznamů, obrazového materiálu - poskytuje žákovi informační a komunikační prostředky a technologie a tím vede žáka k efektivnímu využívání těchto prostředků pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem - klade důraz na „kulturní úroveň“ komunikace žáci: - učí se pro komunikaci na dálku využívat vhodné technologie – některé práce odevzdávají prostřednictvím elektronické pošty - při komunikaci se učí dodržovat vžitá konvence a pravidla (forma vhodná pro danou technologii, náležitosti apod.)

4. Kompetence sociální a personální - rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat, pracovat v týmu, respektovat a hodnotit práci vlastní i druhých	učitel: - vede žáka ke kolegiální radě či pomoci, při projektech se učí pracovat v týmu, rozdělit a naplánovat si práci, hlídat časový harmonogram apod. - učitel je žákům rádcem a tím vede žáka k tomu, že žák umí v případě potřeby poskytnout pomoc nebo o ni požádat - učitel umožňuje žákům klást otázky a tím žák přispívá k diskusi v malé skupině, cítí potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení problémů žáci: - učí se chápat efektivitu spolupráce - dokáží přijmout rady a názory ostatních - volí odpovídající technologie - učí se chápat, že každý člověk je různě chápavý a zručný
5. Kompetence občanské vychovávat žáky -jako svobodné občany plnící si své povinnosti, uplatňující svá práva a respektující práva druhých - jako osobnosti zodpovědné za svůj život, své zdraví a své životní prostředí - jako ohleduplné bytosti, schopné a ochotné účinně pomoci v různých situacích	učitel - seznamuje žáky s vazbami na legislativu a obecné morální zákony (SW pirátství, ochrana osobních údajů, bezpečnost, hesla ...) tím, že je musí dodržovat (citace použitého pramene, ve škole není žádný nelegální SW, žáci si chrání své heslo ...) - vede žáky ke kritickému myšlení nad obsahy sdělení, ke kterým se mohou dostat prostřednictvím Internetu i jinými cestami žáci - dodržují informační etiku
6. Kompetence pracovní vést žáky k pozitivnímu vztahu k práci, naučit žáky používat při práci vhodné materiály, nástroje a technologie, naučit žáky chránit své zdraví při práci	učitel - při výuce vytváří podnětné a tvořivé pracovní prostředí, měníme pracovní podmínky, žáky vede k adaptaci na nové pracovní podmínky - důsledně žáky vede k dodržování vymezených pravidel, ochraně zdraví a k plnění svých povinností a závazků. žáci - dodržují bezpečnostní a hygienická pravidla pro práci s výpočetní technikou - využívají ICT pro hledání informací důležitých pro svůj další profesní růst

13.4 ICT ve druhém vzdělávacím období

13.4.1 Výchovně vzdělávací cíle ICT ve 4. a 5. roč.

- seznamovat žáky se základními funkcemi počítače
- uvědomovat si úlohu rychlých informací v dnešním moderním světě
- umět správně komunikovat telefonem (pevná linka, mobil)
- ukázat, jak se dají v současnosti využívat informační a komunikační technologie
- naučit se svoje soubory informací vytvářet, ukládat a opět vyhledávat
- seznámit se s tím, jak přijímat a odesílat zprávy e-mailem
- učit žáky pracovat s textem a obrázkem v textovém editoru
- poznat možnost získávání a předávání informací pomocí internetu
- dodržovat pravidla bezpečnosti a zásady hygieny při práci s počítačem

13.4.2 Charakteristika vyučovacího předmětu

Vzdělávací oblast umožňuje žákům dosáhnout základní úrovně informační gramotnosti, základní dovednosti při získávání, vyhledávání a zpracování informací pomocí výpočetní techniky. Oblast zahrnuje postupy vedoucí k ovládnutí výpočetní techniky za určitým cílem nejenom v oboru informatiky, ale i ostatních oborech a v aplikacích praktického života; začleňuje výpočetní techniku do běžného používání žáka jako pomůcky. Vede k využívání výpočetní techniky, aplikačního i výukového softwaru ke zvýšení efektivnosti učení a racionálnější organizaci práce a k tvořivému využívání softwarových a hardwarových prostředků při prezentaci výsledků své práce. Vede k použití výpočetní techniky jako prostředku prezentace, sdělení.

Předmět je realizován ve vzdělávací oblasti **Informační a komunikační technologie**. Výuka probíhá pouze ve 4. a 5. ročníku – 1 hodina za týden. Charakter výuky informatiky je činnostní. Oborové zaměření předmětu je zaměřeno na informatiku, práci s informacemi a jejich vyhodnocování a prezentace. Výchovně a vzdělávací aspekty jsou vyučujícím voleny tak, aby u žáků zdůraznily přípravu na systematickou, zodpovědnou a ukázněnou praktickou činnost s jednoduchým, ale srozumitelným produktem. Žáci provádějí takové činnosti, které vedou k získání základních znalostí a dovedností z oblasti práce s ICT technologiemi výhradně uživatelského charakteru, ale tak, aby je mohli dále rozvíjet na druhém stupni základního vzdělávání. Získané dovednosti jsou v informační společnosti nezbytným předpokladem pro uplatnění na trhu práce i podmínkou k efektivnímu rozvíjení profesní a zájmové činnosti.

13.4.3 Obsah učiva

Výstup	Učivo
- respektuje pravidla bezpečné práce s hardware i software a postupuje poučeně v případě jejich závady;	Zásady bezpečnosti práce s hardware i software
- využívá základní standardní funkce počítače a jeho nejběžnější periferie;	Jednoduchá údržba počítače Základní pojmy informační činnosti
- využívá základní standardní funkce počítače a jeho nejběžnější periferie;	Struktura, funkce a popis počítače a přídatných zařízení

Výstup	Učivo
- používá myš a klávesnici. - využívá základní standardní funkce počítače a jeho nejběžnější periferie	Myš a klávesnice - myš a její ovládání; - rozložení klávesnice; - ovládání klávesnice; - psaní pomocí klávesnice. Základní ovládání - ovládání okna a dialogového panelu; - nabídka start
- využívá základní standardní funkce počítače a jeho nejběžnější periferie; chrání data před poškozením, ztrátou a zneužitím; - pracuje na základní úrovni s aplikací Kalkulačka, Mapa znaků, Poznámkový blok.	Jednoduché aplikace - základy - základní práce s aplikacemi; - kalkulačka; - poznámkový blok; - mapa znaků
- využívá základní standardní funkce počítače a jeho nejběžnější periferie - při vyhledávání informací na internetu používá jednoduché a vhodné cesty; - vyhledá informace na www stránkách; - vyhledává informace na portálech, v knihovnách a databázích; - používá funkce: soubor, úpravy, zobrazit, oblíbené.	Společenský tok informací Metody a nástroje vyhledávání informací Jednoduché aplikace - internet - základní práce s prohlížečem Formulace požadavku při vyhledávání na internetu, vyhledávací atributy
- využívá základní standardní funkce počítače a jeho nejběžnější periferie; - komunikuje pomocí internetu či jiných běžných komunikačních zařízení; - ovládá základní práci s poštovním klientem.	Základní způsoby komunikace Jednoduché aplikace - internet - pokračování - základní práce s poštovním klientem
- ovládá práci s textovým editorem a využívá vhodných aplikací - používá nástroje textového editoru.	Operační systémy a jejich základní funkce Základní funkce textového editoru Seznámení s formáty souborů (doc.)
- využívá základní standardní funkce počítače a jeho nejběžnější periferie; - ovládá práci s grafickým editorem a využívá vhodných aplikací; - používá funkce a nástroje grafického editoru.	Multimediální využití počítače Základní funkce grafického editoru Seznámení s formáty souborů (gif.)
- využívá základní standardní funkce počítače a jeho nejběžnější periferie; - chápe principy používání schránky; - využívá schránku.	Schránka

13. 4. 4 Očekávané výstupy na konci 2. vzdělávacího období

- chápe společenský tok informací - vznik-přenos-transformace-zpracování - distribuce
- informací
- využívá základní standardní funkce počítače a jeho nejběžnější periferie
- respektuje pravidla bezpečné práce s HW i SW a postupuje poučeně i v případě jejich
- závad
- chrání data před poškozením, ztrátou a zneužitím
- při vyhledávání informací na internetu používá jednoduché a vhodné cesty
- vyhledává informace na portálech, v knihovnách a databázích
- komunikuje pomocí internetu či jiných běžných komunikačních zařízení
- pracuje s textem a obrázkem v textovém a grafickém editoru
- ověřuje věrohodnost informací a informačních zdrojů, posuzuje jejich závažnost a
- vzájemnou návaznost

14 Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků

14.1 Zásady hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání a chování ve škole a na akcích pořádaných školou

14.1.1 Zásady hodnocení průběhu a výsledku vzdělávání

1. Hodnocení žáka je organickou součástí výchovně vzdělávacího procesu a jeho řízení.
2. Za první pololetí a za druhé pololetí vydá škola žákovi vysvědčení.
3. Hodnocení výsledků vzdělávání žáka na vysvědčení je vyjádřeno klasifikačním stupněm, slovně nebo kombinací obou způsobů.
4. Je-li žák hodnocen slovně, převede třídní učitel po projednání s vyučujícími ostatních předmětů slovní hodnocení do klasifikace pro účely přijímacího řízení ke střednímu vzdělávání.
5. Klasifikace je jednou z forem hodnocení, její výsledky se vyjadřují stanovenou stupnicí.
6. Ve výchovně vzdělávacím procesu se uskutečňuje klasifikace průběžná a celková.
7. Průběžná klasifikace se uplatňuje při hodnocení dílčích výsledků a projevů žáka.
8. Klasifikace souhrnného prospěchu se provádí na konci každého pololetí a není aritmetickým průměrem běžné klasifikace.
9. Při hodnocení žáka klasifikací jsou výsledky vzdělávání žáka a chování žáka ve škole a na akcích pořádaných školou hodnoceny tak, aby byla zřejmá úroveň vzdělání žáka, které dosáhl zejména vzhledem k očekávaným výstupům formulovaným v učebních osnovách jednotlivých předmětů školního vzdělávacího programu, k jeho vzdělávacím a osobnostním předpokladům a k věku žáka. Klasifikace zahrnuje ohodnocení píle žáka a jeho přístupu ke vzdělávání i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon.
10. Chování neovlivňuje klasifikaci výsledků ve vyučovacích předmětech.
11. Při hodnocení a při průběžné i celkové klasifikaci pedagogický pracovník uplatňuje přiměřenou náročnost a pedagogický takt vůči žákovi.
12. Klasifikační stupeň určí učitel, který vyučuje příslušnému předmětu.
13. V předmětu, ve kterém vyučuje více učitelů, určí výsledný klasifikační stupeň za klasifikační období příslušní učitelé po vzájemné dohodě.
14. Ohodnocením výkonu žáka klasifikačním stupněm posuzuje učitel výsledky práce objektivně a přiměřeně náročně.
15. Pro určování stupně prospěchu v jednotlivých předmětech na konci klasifikačního období se hodnotí učební výsledky, jichž žák dosáhl za celé klasifikační období. Při celkové

klasifikaci přihlíží učitel k věkovým zvláštnostem žáka i k tomu, že žák mohl v průběhu klasifikačního období zakolísat v učebních výkonech pro určitou indispozici. Přihlíží se i ke snaživosti a pečlivosti žáka, k jeho individuálním schopnostem a zájmům. Stupeň prospěchu se neurčuje na základě průměru a klasifikace za příslušné období.

16. Ředitel školy je povinen působit na sjednocování klasifikačních měřítek všech učitelů.

17. Zákonní zástupci žáka jsou o prospěchu žáka informováni třídním učitelem a učiteli jednotlivých předmětů:

- průběžně prostřednictvím žákovské knížky,
- před koncem každého čtvrtletí (klasifikační období),
- případně kdykoliv na požádání zákonných zástupců žáka.

V případě mimořádného zhoršení prospěchu informuje učitel zákonné zástupce žáka bezprostředně a prokazatelným způsobem. Případy zaostávání žáků v učení se projednají v pedagogické radě.

18. Žáci školy, kteří po dobu nemoci nejméně tři měsíce před koncem klasifikačního období navštěvovali školu při zdravotnickém zařízení a byli tam klasifikováni za pololetí ze všech, popřípadě jen z některých předmětů, se po návratu do kmenové školy znovu nezkoušejí a neklasifikují. Jejich klasifikace ze školy při zdravotnickém zařízení v předmětech, ve kterých byli klasifikováni, je závazná. V předmětech, ve kterých nebyli vyučováni, se neklasifikují.

19. Do vyššího ročníku postoupí žák, který na konci druhého pololetí prospěl ze všech povinných předmětů stanovených školním vzdělávacím programem s výjimkou předmětů výchovného zaměření stanovených rámcovým vzdělávacím programem a předmětů, z nichž byl uvolněn, pokud mu nebylo povoleno opakování ročníku podle § 52 odst. 6 věty třetí školského zákona. Do vyššího ročníku postoupí i žák prvního stupně základní školy, který již v rámci prvního stupně opakoval ročník, a žák druhého stupně základní školy, který již v rámci druhého stupně opakoval ročník, a to bez ohledu na prospěch tohoto žáka.

20. Nelze-li žáka hodnotit na konci prvního pololetí, určí ředitel školy pro jeho hodnocení náhradní termín, a to tak, aby hodnocení za první pololetí bylo provedeno nejpozději do konce června. Není-li možné hodnotit ani v náhradním termínu, žák se za první pololetí nehodnotí. Není-li žák hodnocen z povinného předmětu vyučovaného pouze v prvním pololetí ani v náhradním termínu, neprospěl.

21. Nelze-li žáka hodnotit na konci druhého pololetí, určí ředitel školy pro jeho hodnocení náhradní termín, a to tak, aby hodnocení za druhé pololetí bylo provedeno nejpozději do konce září následujícího školního roku. V období měsíce září do doby hodnocení navštěvuje žák nejbližší vyšší ročník, popřípadě znovu devátý ročník.

22. Má-li zákonný zástupce žáka pochybnosti o správnosti hodnocení na konci prvního nebo druhého pololetí, může do 3 pracovních dnů ode dne, kdy se o hodnocení prokazatelně dozvěděl, nejpozději však do 3 pracovních dnů od vydání vysvědčení, požádat ředitele školy o komisionální přezkoušení žáka; je-li vyučujícím žáka v daném předmětu ředitel školy, krajský úřad. Komisionální přezkoušení se koná nejpozději do 14 dnů od doručení žádosti nebo v termínu dohodnutém se zákonným zástupcem žáka.

V případě, že se žádost o přezkoušení výsledků hodnocení žáka týká hodnocení chování nebo předmětů výchovného zaměření, posoudí ředitel školy, je-li vyučujícím žáka v daném předmětu ředitel školy, krajský úřad, dodržení pravidel pro hodnocení výsledků vzdělávání žáka

stanovených podle § 30 odst. 2. V případě zjištění porušení těchto pravidel ředitel školy nebo krajský úřad výsledek hodnocení změní; nebyla-li pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků porušena, výsledek hodnocení potvrdí, a to nejpozději do 14 dnů ode dne doručení žádosti. Česká školní inspekce poskytne součinnost na žádost ředitele školy nebo krajského úřadu. Ředitel školy může povolit žákovi na žádost jeho zákonného zástupce a na základě doporučení vyjádření odborného lékaře opakování ročníku z vážných zdravotních důvodů, a to bez ohledu na to, zda žák na daném stupni již opakoval ročník.

23. Žák, který plní povinnou školní docházku, opakuje ročník, pokud na konci druhého pololetí neprospěl nebo nemohl být hodnocen. To neplatí o žákovi, který na daném stupni základní školy již jednou ročník opakoval; tomuto žákovi může ředitel školy na žádost jeho zákonného zástupce povolit opakování ročníku pouze z vážných zdravotních důvodů.

24. Ředitel školy může žákovi, který splnil povinnou školní docházku a na konci druhého pololetí neprospěl nebo nemohl být hodnocen, povolit na žádost jeho zákonného zástupce opakování ročníku po posouzení jeho dosavadních studijních výsledků a důvodů uvedených v žádosti.

14.1.2 Zásady pro hodnocení chování ve škole

1. Klasifikaci chování žáků navrhuje třídní učitel po projednání s učiteli, kteří ve třídě vyučují, a s ostatními učiteli a rozhoduje o ní ředitel po projednání v pedagogické radě.
2. Kritériem pro klasifikaci chování je dodržování pravidel slušného chování a dodržování pravidel stanovených školním řádem během klasifikačního období
3. Při klasifikaci chování se přihlíží k věku, morální a rozumové vyspělosti žáka; k uděleným opatřením k posílení kázně se přihlíží pouze tehdy, jestliže tato opatření byla neúčinná.
4. Škola hodnotí a klasifikuje žáky za jejich chování ve škole a při akcích organizovaných školou.
5. Nedostatky v chování žáků se projednávají v pedagogické radě.
6. Zákonní zástupci žáka jsou o chování žáka informováni třídním učitelem a učiteli jednotlivých předmětů:
 - průběžně prostřednictvím žákovské knížky,
 - před koncem každého čtvrtletí (klasifikační období),
 - okamžitě v případě mimořádného porušení školního řádu.

14.1.3 Výchovná opatření

Ředitel školy může na základě vlastního rozhodnutí nebo na základě podnětu jiné právnické či fyzické osoby žákovi po projednání v pedagogické radě udělit pochvalu nebo jiné ocenění za mimořádný projev lidskosti, občanské nebo školní iniciativy, záslužný nebo statečný čin nebo za dlouhodobou úspěšnou práci.

Třídní učitel může na základě vlastního rozhodnutí nebo na základě podnětu ostatních vyučujících žákovi po projednání s ředitelem školy udělit pochvalu nebo jiné ocenění za výrazný projev školní iniciativy nebo za déletrvající úspěšnou práci.

Při porušení povinností stanovených školním řádem lze podle závažnosti tohoto porušení žákovi uložit:

- napomenutí třídního učitele

- důtku třídního učitele
- důtku ředitele školy

Třídní učitel neprodleně oznámí řediteli školy uložení důtky třídního učitele.

Důtku ředitele školy lze žákovi uložit pouze po projednání v pedagogické radě.

Ředitel školy nebo třídní učitel neprodleně oznámí udělení pochvaly a jiného ocenění nebo uložení napomenutí nebo důtky a jeho důvody prokazatelným způsobem žákovi a jeho zákonnému zástupci.

Zvláště hrubé opakované slovní a úmyslné fyzické útoky žáka vůči zaměstnancům školy nebo školského zařízení nebo vůči ostatním žákům se považují za zvláště závažné zaviněné porušení povinností stanovených školským zákonem (§31 odst. 3).

Dopustí-li se žák jednání podle § 31 odst. 3, oznámí ředitel školy nebo školského zařízení tuto skutečnost orgánu sociálně právní ochrany dětí, jde-li o nezletilého, a státnímu zastupitelství do následujícího pracovního dne poté, co se o tom dozvěděl.

Udělení pochvaly a jiného ocenění a uložení napomenutí nebo důtky se zaznamenává do dokumentace školy. Udělení pochvaly a jiného ocenění se zaznamenává na vysvědčení za pololetí, v němž bylo uděleno.

Za vzorné plnění pravidel chování a školního řádu, za vynikající píli, prospěch a chování je možno udělovat tyto odměny:

- ústní pochvala učitelem
- ústní pochvala učitelem před kolektivem třídy
- písemná pochvala udělená učitelem a sdělená rodičům v ŽK
- ústní pochvala ředitele školy v ředitelně za přítomnosti TU
- písemná pochvala ŘŠ před kolektivem třídy a sdělena rodičům
- písemná pochvala TU sdělená rodičům dopisem prostřednictvím vedení školy
- písemná pochvala ŘŠ sdělená dopisem rodičům
- pochvala uvedená na vysvědčení

Za porušování a opakované neplnění povinností a řádu školy bude užíváno těchto opatření:

- vysvětlování nesprávného chování žákovi učitelem
- pohovor třídního učitele se žákem
- ústní pokárání žáka TU
- ústní napomenutí žáka před kolektivem třídy
- písemné napomenutí žáka TU - rodičům sdělení prostřednictvím ŽK
- pohovor ředitele školy s žákem v ředitelně za přítomnosti TU
- ústní napomenutí žáka ŘŠ v tř. kolektivu za přítomnosti TU
- písemné napomenutí žáka ŘŠ a sdělení rodičům
- další opatření v souladu s klasifikačním řádem

14.1.4 Kázeňské přestupky

Méně závažná porušení školního řádu:

nepřezouvání, pozdní příchod do hodiny, zapomínání pomůcek, úkolů, vykřikování a rušení ve vyučovacích hodinách, zapnutý mobil, omezování okolí (křik, běhání, apod.), drzost (dle posouzení učitelem), lež (dle posouzení učitelem)

Závažná porušení školního řádu:

podnapilost, kouření, jiná intoxikace, šikana, podvod (falšování podpisu, prepisování známky v ŽK, apod.), neomluvené hodiny, úmyslné ničení majetku, úmyslné ublížení na zdraví, krádež, recidiva, vulgarita, drzost (dle posouzení učitelem), lež (dle posouzení učitelem)

14.1.5 Zásady a pravidla pro sebehodnocení žáků

1. Sebehodnocení je důležitou součástí hodnocení žáků.
2. Sebehodnocením se posiluje sebeúcta a sebevědomí žáků.
3. Chybu je potřeba chápat jako přirozenou věc v procesu učení. Pedagogičtí pracovníci se o chybě se žáky baví, žáci mohou některé práce sami opravovat. Chyba je důležitý prostředek učení.
4. Při sebehodnocení se žák snaží popsat:
 - co se mu daří,
 - co mu ještě nejde.
 - jak bude pokračovat dál.
5. Při školní práci vedeme žáka, aby komentoval svoje výkony a výsledky.
6. Znamky nejsou jediným zdrojem motivace.

14.2 Stupně hodnocení prospěchu a chování v případě použití klasifikace

14.2.1 Stupně hodnocení prospěchu

1. Výsledky vzdělávání žáka v jednotlivých povinných a nepovinných předmětech stanovených školním vzdělávacím programem se v případě použití klasifikace hodnotí na vysvědčení stupni prospěchu:

- 1 – výborný,
- 2 – chvalitebný,
- 3 – dobrý,
- 4 – dostatečný,
- 5 – nedostatečný.

2. Celkové hodnocení žáka na vysvědčení

- a) prospěl (a) s vyznamenáním,
- b) prospěl (a),
- c) neprospěl (a)
- d) nehodnocen (a).

Žák je hodnocen stupněm

a) prospěl(a) s vyznamenáním, není-li v žádném z povinných předmětů stanovených školním vzdělávacím programem hodnocen na vysvědčení stupněm prospěchu horším než 2 - chvalitebný, průměr stupňů prospěchu ze všech povinných předmětů stanovených školním vzdělávacím programem není vyšší než 1,5 a jeho chování je hodnoceno stupněm velmi dobré, v případě použití slovního hodnocení nebo kombinace slovního hodnocení a klasifikace postupuje škola podle pravidel hodnocení žáků podle § 14 odst. 2 vyhlášky,

b) prospěl(a), není-li v žádném z povinných předmětů stanovených školním vzdělávacím programem hodnocen na vysvědčení stupněm prospěchu 5 - nedostatečný nebo odpovídajícím slovním hodnocením,

c) neprospěl(a), je-li v některém z povinných předmětů stanovených školním vzdělávacím programem hodnocen na vysvědčení stupněm prospěchu 5 - nedostatečný nebo odpovídajícím slovním hodnocením nebo není-li z něho hodnocen na konci druhého pololetí,

d) nehodnocen(a), není-li možné žáka hodnotit z některého z povinných předmětů stanovených školním vzdělávacím programem na konci prvního pololetí.

3. Pro potřeby klasifikace se předměty dělí do tří skupin:

- předměty s převahou teoretického zaměření,
- předměty s převahou praktických činností a
- předměty s převahou výchovného a uměleckého odborného zaměření.

Kritéria pro jednotlivé klasifikační stupně jsou formulována především pro celkovou klasifikaci. Učitel však nepřeceňuje žádné z uvedených kritérií, posuzuje žákovy výkony komplexně, v souladu se specifikou předmětu.

14.2.1.1 Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou teoretického zaměření

Převahu teoretického zaměření mají jazykové, společenskovední, přírodovědné předměty a matematika.

Při klasifikaci výsledků ve vyučovacích předmětech s převahou teoretického zaměření se v souladu s požadavky učebních osnov hodnotí:

- ucelenost, přesnost a trvalost osvojení požadovaných poznatků, faktů, pojmů, definic, zákonitostí a vztahů, kvalita a rozsah získaných dovedností vykonávat požadované intelektuální a motorické činnosti,
- schopnost uplatňovat osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení společenských a přírodních jevů a zákonitostí,
- kvalita myšlení, především jeho logika, samostatnost a tvořivost,
- aktivita v přístupu k činnostem, zájem o ně a vztah k nim,
- přesnost, výstižnost a odborná i jazyková správnost ústního a písemného projevu,
- kvalita výsledků činností,
- osvojení účinných metod samostatného studia.

Výchovně vzdělávací výsledky se klasifikují podle těchto kritérií:

Stupeň 1 (výborný)

Žák ovládá požadované poznatky, fakta, pojmy, definice a zákonitosti uceleně, přesně a úplně a chápe vztahy mezi nimi. Pohotově vykonává požadované intelektuální a motorické činnosti. Samostatně a tvořivě uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí. Myslí logicky správně, zřetelně se u něho projevuje samostatnost a tvořivost. Jeho ústní a písemný projev je správný, přesný a výstižný. Grafický projev je přesný a estetický. Výsledky jeho činnosti jsou kvalitní, pouze s menšími nedostatky. Je schopen samostatně studovat vhodné texty.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák ovládá požadované poznatky, fakta, pojmy, definice a zákonitosti v podstatě uceleně, přesně a úplně. Pohotově vykonává požadované intelektuální a motorické činnosti.

Samostatně a produktivně nebo podle menších podnětů učitele uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí. Myslí správně, v jeho myšlení se projevuje logika a tvořivost. Ústní a písemný projev má menší nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. Kvalita výsledků činnosti je zpravidla bez podstatných nedostatků. Grafický projev je estetický, bez větších nepřesností. Je schopen samostatně nebo s menší pomocí studovat vhodné texty.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení si požadovaných poznatků, faktů, pojmů, definic a zákonitostí nepodstatné mezery. Při vykonávání požadovaných intelektuálních a motorických činností projevuje nedostatky. Podstatnější nepřesnosti a chyby dovede za pomoci učitele korigovat. V uplatňování osvojených poznatků a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se dopouští chyb. Uplatňuje poznatky a provádí hodnocení jevů a zákonitostí podle podnětů učitele. Jeho myšlení je vcelku správné, ale málo tvořivé, v jeho logice se vyskytují chyby. V ústním a písemném projevu má nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. V kvalitě výsledků jeho činnosti se projevují častější nedostatky, grafický projev je méně estetický a má menší nedostatky. Je schopen samostatně studovat podle návodu učitele.

Stupeň 4 (dostatečný)

Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení si požadovaných poznatků závažné mezery. Při provádění požadovaných intelektuálních a motorických činností je málo pohotový a má větší nedostatky. V uplatňování osvojených poznatků a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se vyskytují závažné chyby. Při využívání poznatků pro výklad a hodnocení jevů je nesamostatný. V logice myšlení se vyskytují závažné chyby, myšlení není tvořivé. Jeho ústní a písemný projev má vážné nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. V kvalitě výsledků jeho činnosti a v grafickém projevu se projevují nedostatky, grafický projev je málo estetický. Závažné nedostatky a chyby dovede žák s pomocí učitele opravit. Při samostatném studiu má velké těžkosti.

Stupeň 5 (nedostatečný)

Žák si požadované poznatky neosvojil uceleně, přesně a úplně, má v nich závažné a značné mezery. Jeho dovednost vykonávat požadované intelektuální a motorické činnosti má velmi podstatné nedostatky. V uplatňování osvojených vědomostí a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se vyskytují velmi závažné chyby. Při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí nedovede své vědomosti uplatnit ani s podněty učitele. Neprojevuje samostatnost v myšlení, vyskytují se u něho časté logické nedostatky. V ústním a písemném projevu má závažné nedostatky ve správnosti, přesnosti i výstižnosti. Kvalita výsledků jeho činnosti a grafický projev mají vážné nedostatky. Závažné nedostatky a chyby nedovede opravit ani s pomocí učitele. Nedovede samostatně studovat.

14.2.1.2 Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou praktického zaměření

Převahu praktické činnosti mají v základní škole pracovní vyučování, praktika, základy techniky, domácí nauky.

Při klasifikaci v předmětech uvedených s převahou praktického zaměření v souladu s požadavky učebních osnov se hodnotí:

- vztah k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem,
- osvojení praktických dovedností a návyků, zvládnutí účelných způsobů práce,
- využití získaných teoretických vědomostí v praktických činnostech,
- aktivita, samostatnost, tvořivost, iniciativa v praktických činnostech,
- kvalita výsledků činností,
- organizace vlastní práce a pracoviště, udržování pořádku na pracovišti,
- dodržování předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a péče o životní prostředí,
- hospodárné využívání surovin, materiálů, energie, překonávání překážek v práci,
- obsluha a údržba laboratorních zařízení a pomůcek, nástrojů, nářadí a měřidel.

Výchovně vzdělávací výsledky se klasifikují podle těchto kritérií:

Stupeň 1 (výborný)

Žák soustavně projevuje kladný vztah k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem. Pohotově, samostatně a tvořivě využívá získané teoretické poznatky při praktické činnosti. Praktické činnosti vykonává pohotově, samostatně uplatňuje získané dovednosti a návyky. Bezpečně ovládá postupy a způsoby práce; dopouští se jen menších chyb, výsledky jeho práce jsou bez závažnějších nedostatků. Účelně si organizuje vlastní práci, udržuje pracoviště v pořádku. Uvědoměle dodržuje předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a aktivně se stará o životní prostředí. Hospodárně využívá suroviny, materiál, energii. Vzorně obsluhuje a udržuje pomůcky, nástroje, nářadí a měřidla. Aktivně překonává vyskytující se překážky.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák projevuje kladný vztah k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem. Samostatně, ale méně tvořivě a s menší jistotou využívá získané teoretické poznatky při praktické činnosti. Praktické činnosti vykonává samostatně, v postupech a způsobech práce se nevyskytují podstatné chyby. Výsledky jeho práce mají drobné nedostatky. Účelně si organizuje vlastní práci, pracoviště udržuje v pořádku. Uvědoměle udržuje předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a stará se o životní prostředí. Při hospodárném využívání surovin, materiálů a energie se dopouští malých chyb. Pomůcky, nástroje, nářadí a měřidla obsluhuje a udržuje s drobnými nedostatky. Překážky v práci překonává s občasnou pomocí učitele.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák projevuje vztah k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem s menšími výkyvy. Za pomoci učitele uplatňuje získané teoretické poznatky při praktické činnosti. V praktických činnostech se dopouští chyb a při postupech a způsobech práce potřebuje občasnou pomoc učitele. Výsledky práce mají nedostatky. Vlastní práci organizuje méně účelně, udržuje pracoviště v pořádku. Dodržuje předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a v malé míře přispívá k tvorbě a ochraně životního prostředí. Na podněty učitele je schopen hospodárně využívat suroviny, materiály a energii. K údržbě přístrojů, nářadí a měřidel musí být částečně podněcován. Překážky v práci překonává jen s častou pomocí učitele.

Stupeň 4 (dostatečný)

Žák pracuje bez zájmu a vztahu k práci, k pracovnímu kolektivu a praktickým činnostem. Získané teoretické poznatky dovede využít při praktické činnosti jen za soustavné pomoci učitele. V praktických činnostech, dovednostech a návycích se dopouští větších chyb. Při volbě postupů a způsobů práce potřebuje soustavnou pomoc učitele. Ve výsledcích práce má závažné

nedostatky. Práci dovede organizovat za soustavné pomoci učitele, méně dbá o pořádek na pracovišti. Méně dbá na dodržování předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a o životní prostředí. Porušuje zásady hospodárnosti využívání surovin, materiálů a energie. V obsluze a údržbě pomůcek, přístrojů, náradí a měřidel se dopouští závažných nedostatků. Překážky v práci překonává jen s pomocí učitele.

Stupeň 5 (nedostatečný)

Žák neprojevuje zájem o práci a vztah k ní, ani k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem. Nedokáže ani s pomocí učitele uplatnit získané teoretické poznatky při praktické činnosti. V praktických činnostech, dovednostech a návycích má podstatné nedostatky. Nedokáže postupovat při práci ani s pomocí učitele. Výsledky jeho práce jsou nedokončené, neúplné, nepřesné, nedosahují předepsané ukazatele. Práci na pracovišti si nedokáže zorganizovat, nedbá na pořádek na pracovišti. Neovládá předpisy o ochraně zdraví při práci a nedbá na ochranu životního prostředí. Nevyužívá hospodárně surovin, materiálů a energie. V obsluze a pomůcek, přístrojů a náradí, nástrojů a měřidel se dopouští závažných nedostatků.

14.2.1.3 Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou výchovného zaměření

Převahu výchovného zaměření mají: výtvarná výchova, hudební výchova a zpěv, tělesná a sportovní výchova.

Žák zařazený do zvláštní tělesné výchovy se při částečném uvolnění nebo úlevách doporučených lékařem klasifikuje s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu.

Při klasifikaci v předmětech s převahou výchovného zaměření se v souladu s požadavky učebních osnov hodnotí:

- stupeň tvořivosti a samostatnosti projevu,
- osvojení potřebných vědomostí, zkušeností, činností a jejich tvořivá aplikace,
- poznání zákonitostí daných činností a jejich uplatňování ve vlastní činnosti,
- kvalita projevu,
- vztah žáka k činnostem a zájem o ně,
- estetické vnímání, přístup k uměleckému dílu a k estetice ostatní společnosti,
- v tělesné výchově s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu žáka všeobecná, tělesná zdatnost, výkonnost a jeho péče o vlastní zdraví.

Výchovně vzdělávací výsledky se klasifikují podle těchto kritérií:

Stupeň 1 (výborný)

Žák je v činnostech velmi aktivní. Pracuje tvořivě, samostatně, plně využívá své osobní předpoklady a velmi úspěšně podle požadavků osnov je rozvíjí v individuálních a kolektivních projevech. Jeho projev je esteticky působivý, originální, procítěný, v hudební a tělesné výchově přesný. Osvojené vědomosti, dovednosti a návyky aplikuje tvořivě. Má výrazně aktivní zájem o umění, estetiku, brannost a tělesnou kulturu a projevuje k nim aktivní vztah. Úspěšně rozvíjí svůj estetický vkus a tělesnou zdatnost.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák je v činnostech aktivní, tvořivý, převážně samostatný na základě využívání svých osobních předpokladů, které úspěšně rozvíjí v individuálním a kolektivním projevu. Jeho projev je esteticky působivý a má jen menší nedostatky z hlediska požadavků osnov. Žák tvořivě aplikuje osvojené vědomosti, dovednosti a návyky v nových úkolech. Má aktivní

zájem o umění, o estetiku a tělesnou zdatnost. Rozvíjí si v požadované míře estetický vkus, brannost a tělesnou zdatnost.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák je v činnostech méně aktivní, tvořivý, samostatný a pohotový. Nevyužívá dostatečně své schopnosti v individuální a kolektivním projevu. Jeho projev je málo působivý, dopouští se v něm chyb. Jeho vědomosti a dovednosti mají četnější mezery a při jejich aplikaci potřebuje pomoc učitele. Nemá dostatečný aktivní zájem o umění, estetiku a tělesnou kulturu. Nerozvíjí v požadované míře svůj estetický vkus a tělesnou zdatnost.

Stupeň 4 (dostatečný)

Žák je v činnostech málo aktivní a tvořivý. Rozvoj jeho schopností a jeho projev jsou málo uspokojivé. Úkoly řeší s častými chybami. Vědomosti a dovednosti aplikuje jen se značnou pomocí učitele. Projevuje velmi malou snahu a zájem o činnosti, nerozvíjí dostatečně svůj estetický vkus a tělesnou zdatnost.

Stupeň 5 (nedostatečný)

Žák je v činnostech převážně pasivní. Rozvoj jeho schopností je neuspokojivý. Jeho projev je povětšinou chybný a nemá estetickou hodnotu. Minimální osvojené vědomosti a dovednosti nedovede aplikovat. Neprojevuje zájem o práci a nevyvíjí úsilí rozvíjet svůj estetický vkus a tělesnou zdatnost.

14.2.2 Stupně hodnocení chování

(1) Chování žáka ve škole a na akcích pořádaných školou se v případě použití klasifikace hodnotí na vysvědčení stupni:

- a) 1 – velmi dobré,
- b) 2 – uspokojivé,
- c) 3 – neuspokojivé.

Kritéria pro jednotlivé stupně klasifikace chování jsou následující:

Stupeň 1 (velmi dobré)

Žák uvědoměle dodržuje pravidla chování a ustanovení vnitřního řádu školy. Méně závažných přestupků se dopouští ojediněle. Žák je však přístupný výchovnému působení a snaží se své chyby napravit.

Stupeň 2 (uspokojivé)

Chování žáka je v rozporu s pravidly chování a s ustanoveními vnitřního řádu školy. Žák se dopustí závažného přestupku proti pravidlům slušného chování nebo vnitřnímu řádu školy; nebo se opakovaně dopustí méně závažných přestupků. Zpravidla se přes důtku třídního učitele školy dopouští dalších přestupků, narušuje výchovně vzdělávací činnost školy. Ohrožuje bezpečnost a zdraví svoje nebo jiných osob.

Stupeň 3 (neuspokojivé)

Chování žáka ve škole je v příkrém rozporu s pravidly slušného chování. Dopustí se takových závažných přestupků proti školnímu řádu nebo provinění, že je jimi vážně ohrožena výchova

nebo bezpečnost a zdraví jiných osob. Záměrně narušuje hrubým způsobem výchovně vzdělávací činnost školy. Zpravidla se přes důtku ředitele školy dopouští dalších přestupků.

14.3 Slovní hodnocení

14.3.1 Zásady pro používání slovního hodnocení

1. O slovním hodnocení výsledků vzdělávání žáka na vysvědčení rozhoduje ředitel školy se souhlasem školské rady a po projednání v pedagogické radě.
2. Třídní učitel po projednání s vyučujícími ostatních předmětů převede slovní hodnocení do klasifikace nebo klasifikaci do slovního hodnocení v případě přestupu žáka na školu, která hodnotí odlišným způsobem, a to na žádost této školy nebo zákonného zástupce žáka.
3. Je-li žák hodnocen slovně, převede třídní učitel po projednání s vyučujícími ostatních předmětů slovní hodnocení do klasifikace pro účely přijímacího řízení ke střednímu vzdělávání.
4. U žáka s vývojovou poruchou učení rozhodne ředitel školy o použití slovního hodnocení na základě žádosti zákonného zástupce žáka.
5. Výsledky vzdělávání žáka v jednotlivých povinných a nepovinných předmětech stanovených školním vzdělávacím programem a chování žáka ve škole a na akcích pořádaných školou jsou v případě použití slovního hodnocení popsány tak, aby byla zřejmá úroveň vzdělání žáka, které dosáhl zejména ve vztahu k očekávaným výstupům formulovaným v učebních osnovách jednotlivých předmětů školního vzdělávacího programu, k jeho vzdělávacím a osobnostním předpokladům a k věku žáka. Slovní hodnocení zahrnuje posouzení výsledků vzdělávání žáka v jejich vývoji, ohodnocení píle žáka a jeho přístupu ke vzdělávání i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon, a naznačení dalšího rozvoje žáka. Obsahuje také zdůvodnění hodnocení a doporučení, jak předcházet případným neúspěchům žáka a jak je překonávat.

14.3.2 Zásady pro stanovení celkového hodnocení žáka na vysvědčení v případě použití slovního hodnocení nebo kombinace slovního hodnocení a klasifikace

Zásady pro převedení slovního hodnocení do klasifikace nebo klasifikace do slovního hodnocení pro stanovení celkového hodnocení žáka na vysvědčení

Prospěch

Ovládnutí učiva předepsaného osnovami	
1 – výborný	ovládá bezpečně
2 – chvalitebný	ovládá
3 – dobrý	v podstatě ovládá
4 – dostatečný	ovládá se značnými mezerami
5 - nedostatečný	neovládá
Úroveň myšlení	
1 – výborný	pohotový, bystrý, dobře chápe souvislosti
2 – chvalitebný	uvažuje celkem samostatně
3 – dobrý	menší samostatnost v myšlení
4 – dostatečný	nesamostatné myšlení
5 - nedostatečný	odpovídá nesprávně i na návodné otázky

Úroveň vyjadřování	
1 – výborný	výstižné a poměrně přesné
2 – chvalitebný	celkem výstižné
3 – dobrý	myšlenky vyjadřuje ne dost přesně
4 – dostatečný	myšlenky vyjadřuje se značnými obtížemi
5 - nedostatečný	i na návodné otázky odpovídá nesprávně
Celková aplikace vědomostí, řešení úkolů, chyby, jichž se žák dopouští	
1 – výborný	užívá vědomostí a spolehlivě a uvědoměle dovedností ,pracuje samostatně, přesně a s jistotou
2 – chvalitebný	dovede používat vědomosti a dovednosti při řešení úkolů, dopouští se jen menších chyb
3 – dobrý	řeší úkoly s pomocí učitele a s touto pomocí snadno překonává potíže a odstraňuje chyby
4 – dostatečný	dělá podstatné chyby, nesnadno je překonává
5 - nedostatečný	praktické úkoly nedokáže splnit ani s pomocí
Píle a zájem o učení	
1 – výborný	aktivní, učí se svědomitě a se zájmem
2 – chvalitebný	učí se svědomitě
3 – dobrý	k učení a práci nepotřebuje větších podnětů
4 – dostatečný	malý zájem o učení, potřebuje stálé podněty
5 - nedostatečný	pomoc a pobízení k učení jsou zatím neúčinné

Chování

1 – velmi dobré	Žák uvědoměle dodržuje pravidla chování a ustanovení vnitřního řádu školy. Méně závažných přestupků se dopouští ojediněle. Žák je však přístupný výchovnému působení a snaží se své chyby napravit.
2 - uspokojivé	Chování žáka je v rozporu s pravidly chování a s ustanoveními vnitřního řádu školy. Žák se dopustí závažného přestupku proti pravidlům slušného chování nebo vnitřnímu řádu školy; nebo se opakovaně dopustí méně závažných přestupků. Zpravidla se přes důtku třídního učitele školy dopouští dalších přestupků, narušuje výchovně vzdělávací činnost školy. Ohrožuje bezpečnost a zdraví svoje nebo jiných osob.
3 - neuspokojivé	Chování žáka ve škole je v příkrém rozporu s pravidly slušného chování. Dopustí se takových závažných přestupků proti školnímu řádu nebo provinění, že je jimi vážně ohrožena výchova nebo bezpečnost a zdraví jiných osob. Záměrně narušuje hrubým způsobem výchovně vzdělávací činnost školy. Zpravidla se přes důtku ředitele školy dopouští dalších přestupků.

14.4 Způsob získávání podkladů pro hodnocení

1. Podklady pro hodnocení a klasifikaci výchovně vzdělávacích výsledků a chování žáka získává učitel zejména těmito metodami, formami a prostředky :

- soustavným diagnostickým pozorováním žáka,
- soustavným sledováním výkonů žáka a jeho připravenosti na vyučování,
- různými druhy zkoušek (písemné, ústní, grafické, praktické, pohybové), didaktickými testy,

- kontrolními písemnými pracemi a praktickými zkouškami předepsanými učebními osnovami,
- analýzou různých činností žáka,
- konzultacemi s ostatními učiteli a podle potřeby s dalšími odborníky (PPP),
- rozhovory se žákem a zákonnými zástupci žáka.

2. Žák 2. až 5. roč. základní školy musí mít z každého předmětu, alespoň čtyři známky za každé pololetí. Znamky získávají vyučující průběžně během celého klasifikačního období. Není přípustné ústně přezkušovat žáky koncem klasifikačního období z látky celého tohoto období. Výjimku tvoří vědomosti nutné k zvládnutí zkoušené látky. Zkoušení je prováděno zásadně před kolektivem třídy, nepřípustné je individuální přezkušování po vyučování v kabinetech. Výjimka je možná jen při diagnostikované vývojové poruše, kdy je tento způsob doporučen ve zprávě psychologa.

3. Učitel oznamuje žákovi výsledek každé klasifikace, klasifikaci zdůvodňuje a poukazuje na klady a nedostatky hodnocených projevů, výkonů, výtvorů. Po ústním vyzkoušení oznámí učitel žákovi výsledek hodnocení okamžitě. Výsledky hodnocení písemných zkoušek a prací a praktických činností oznámí žákovi nejpozději do 7 dnů. Učitel sděluje všechny známky, které bere v úvahu při celkové klasifikaci, zástupcům žáka a to zejména prostřednictvím zápisů do žákovské knížky - současně se sdělováním známek žákům. Při hodnocení využívá i sebehodnocení žáka.

4. Kontrolní písemné práce a další druhy zkoušek rozvrhne učitel rovnoměrně na celý školní rok, aby se nadměrně nenahromadily v určitých obdobích.

5. O termínu písemné zkoušky, která má trvat více než 25 minut, informuje vyučující žáky dostatečně dlouhou dobu předem. V jednom dni mohou žáci konat jen jednu zkoušku uvedeného charakteru.

6. Učitel je povinen vést soustavnou evidenci o každé klasifikaci žáka průkazným způsobem tak, aby mohl vždy doložit správnost celkové klasifikace žáka i způsob získání známek (ústní zkoušení, písemné,...). V případě dlouhodobé nepřítomnosti nebo rozvázání pracovního poměru v průběhu klasifikačního období předá tento klasifikační přehled zastupujícímu učiteli nebo vedení školy.

7. Vyučující zajistí zapsání známek také do třídního katalogu a dbá o jejich úplnost. Do katalogu jsou zapisovány známky z jednotlivých předmětů, udělená výchovná opatření a další údaje o chování žáka, jeho pracovní aktivitě a činnosti ve škole.

8. Pokud je klasifikace žáka stanovena na základě písemných nebo grafických prací, vyučující tyto práce uschovávají po dobu, během které se klasifikace žáka určuje nebo ve které se k ní mohou zákonní zástupci žáka odvolat - tzn. celý školní rok včetně hlavních prázdnin, v případě žáků s odloženou klasifikací nebo opravnými zkouškami až do 30.10. dalšího školního roku. Opravené písemné práce musí být předloženy všem žákům a na požádání ve škole také zákonným zástupcům.

9. Vyučující dodržují zásady pedagogického taktu, zejména:

- neklasifikují žáky ihned po jejich návratu do školy po nepřítomnosti delší než jeden týden,

- žáci nemusí dopisovat do sešitů látku za dobu nepřítomnosti, pokud to není jediný zdroj informací,
- učitel klasifikuje jen probrané učivo, zadávání nové látky k samostatnému nastudování celé třídy není přípustné,
- před prověřováním znalostí musí mít žáci dostatek času k naučení, procvičení a zažití učiva.

10. Třídní učitelé (případně výchovný poradce) jsou povinni seznamovat ostatní vyučující s doporučením psychologických vyšetření, které mají vztah ke způsobu hodnocení a klasifikace žáka a způsobu získávání podkladů. Údaje o nových vyšetřeních jsou součástí zpráv učitelů (nebo výchovného poradce) na pedagogické radě.

14.5 Podrobnosti o komisionálních a opravných zkouškách

14.5.1 Komisionální zkouška

1. Komisionální zkouška se koná v těchto případech:

- má-li zákonný zástupce žáka pochybnosti o správnosti hodnocení na konci prvního nebo druhého pololetí,
- při konání opravné zkoušky.

2. Komise pro komisionální přezkoušení jmenuje ředitel školy; v případě, že je vyučujícím daného předmětu ředitel školy, jmenuje komisi krajský úřad.

3. Komise je tříčlenná a tvoří ji:

- a) předseda, kterým je ředitel školy, popřípadě jím pověřený učitel, nebo v případě, že vyučujícím daného předmětu je ředitel školy, krajským úřadem jmenovaný jiný pedagogický pracovník školy,
- b) zkoušející učitel, jímž je vyučující daného předmětu ve třídě, v níž je žák zařazen, popřípadě jiný vyučující daného předmětu,
- c) přísedící, kterým je jiný vyučující daného předmětu nebo předmětu stejné vzdělávací oblasti stanovené Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání.

4. Výsledek přezkoušení již nelze napadnout novou žádostí o přezkoušení. Výsledek přezkoušení stanoví komise hlasováním. Výsledek přezkoušení se vyjádří slovním hodnocením nebo stupněm prospěchu. Ředitel školy sdělí výsledek přezkoušení prokazatelným způsobem žákovi a zákonnému zástupci žáka. V případě změny hodnocení na konci prvního nebo druhého pololetí se žákovi vydá nové vysvědčení.

5. O přezkoušení se pořizuje protokol, který se stává součástí dokumentace školy. Za řádné vyplnění protokolu odpovídá předseda komise, protokol podepíší všichni členové komise.

6. Žák může v jednom dni vykonat přezkoušení pouze z jednoho předmětu. Není-li možné žáka ze závažných důvodů ve stanoveném termínu přezkoušet, stanoví orgán jmenující komisi náhradní termín přezkoušení.

7. Konkrétní obsah a rozsah přezkoušení stanoví ředitel školy v souladu se školním vzdělávacím programem.

8. Vykonáním přezkoušení není dotčena možnost vykonat opravnou zkoušku.

9. Třídní učitel zapíše do třídního výkazu poznámku o vykonaných zkouškách, doplní celkový prospěch a vydá žákovi vysvědčení s datem poslední zkoušky.

14.5.2 Opravná zkouška

1. Opravné zkoušky konají:

- žáci, kteří mají nejvýše dvě nedostatečné z povinných předmětů a zároveň dosud neopakovali ročník na daném stupni základní školy,
- žáci devátého ročníku, kteří na konci druhého pololetí neprospěli nejvýše ze dvou povinných předmětů.

Žáci nekonají opravné zkoušky, jestliže neprospěli z předmětu s výchovným zaměřením.

2. Opravné zkoušky se konají nejpozději do konce příslušného školního roku, tj. do 31. srpna. Termín opravných zkoušek a konzultací žáků s příslušnými pedagogickými pracovníky stanoví ředitel školy na červnové pedagogické radě. Žák může v jednom dni skládat pouze jednu opravnou zkoušku. Opravné zkoušky jsou komisionální.

3. Žák, který nevykoná opravnou zkoušku úspěšně nebo se k jejímu konání nedostaví, neprospěl. Ze závažných důvodů může ředitel školy žákovi stanovit náhradní termín opravné zkoušky nejpozději do 15. září následujícího školního roku. Do té doby je žák zařazen do nejbližšího vyššího ročníku, popřípadě znovu do devátého ročníku.

4. Žákovi, který konal opravnou zkoušku, se na vysvědčení uvede datum poslední opravné zkoušky v daném pololetí.

5. Třídní učitel zapíše do třídního výkazu žákovi, který konal opravnou zkoušku:

Vykonání opravné zkoušky (třídní výkaz – poznámka)

Žák vykonal dne opravnou zkoušku z předmětus prospěchem

Nedostavení se k opravné zkoušce (třídní výkaz – poznámka)

Žák se bez řádné omluvy nedostavil k vykonání opravné zkoušky, čímž jeho prospěch v předmětu zůstává nedostatečný

14.6 Způsob hodnocení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

1. Způsob hodnocení a klasifikace žáka vychází ze znalosti příznaků postižení a uplatňuje se ve všech vyučovacích předmětech, ve kterých se projevuje postižení žáka, a na obou stupních základní školy.

2. Při způsobu hodnocení a klasifikaci žáků pedagogičtí pracovníci zdůrazňují motivační složku hodnocení, hodnotí jevy, které žák zvládl. Při hodnocení se doporučuje užívat různých forem hodnocení, např. bodové ohodnocení, hodnocení s uvedením počtu chyb apod.

3. Při klasifikaci žáků se doporučuje upřednostnit širší slovní hodnocení. Způsob hodnocení projedná třídní učitel a výchovný poradce s ostatními vyučujícími.

4. Třídní učitel sdělí vhodným způsobem ostatním žákům ve třídě podstatu individuálního přístupu a způsobu hodnocení a klasifikace žáka.

5. Žák zařazený do zdravotní tělesné výchovy při částečném osvobození nebo při úlevách doporučených lékařem se klasifikuje v tělesné výchově s přihlédnutím k druhu a stupni postižení i k jeho celkovému zdravotnímu stavu.

Dodatek č. 1 ke školnímu vzdělávacímu programu - Informatika

Tento dodatek upravuje Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání č. j. 12/20 včetně všech jeho dodatků na základě *Opatření ministra školství, mládeže a tělovýchovy, č. j.: MSMT-40117/2020-4, kterým se mění Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*

Platnost dodatku č. 1 je od 1. 9. 2023.

zapsán pod čj.: 21/2022

Dodatek upravuje vyučovací oblast INFORMATIKA, vyučovací předmět: INFORMATIKA.

Název školního vzdělávacího programu:

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání „Škola pro život“, č. j. 12/2020

Škola: Základní škola a mateřská škola Svěbohov, okres Šumperk, příspěvková organizace

Ředitelka školy: Mgr. Lenka Pěničková

.....

Mgr. Lenka Pěničková, ředitelka školy

dne: 1. 9. 2022

ŠVP pro ZV od 1. 9. 2023

Vyučovací oblast: 5. 3. Informatika

Vyučovací předmět: Informatika

č. j. 21/2022

Kompetence digitální

Na konci základního vzdělávání žák:

- ovládá běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby; využívá je při učení i při zapojení do života školy a do společnosti; samostatně rozhoduje, které technologie pro jakou činnost či řešený problém použít
- získává, vyhledává, kriticky posuzuje, spravuje a sdílí data, informace a digitální obsah, k tomu volí postupy, způsoby a prostředky, které odpovídají konkrétní situaci a účelu
- vytváří a upravuje digitální obsah, kombinuje různé formáty, vyjadřuje se za pomoci digitálních prostředků
- využívá digitální technologie, aby si usnadnil práci, zautomatizoval rutinní činnosti, zefektivnil či zjednodušil své pracovní postupy a zkvalitnil výsledky své práce
- chápe význam digitálních technologií pro lidskou společnost, seznamuje se s novými technologiemi, kriticky hodnotí jejich přínosy a reflektuje rizika jejich využívání
- předchází situacím ohrožujícím bezpečnost zařízení i dat, situacím s negativním dopadem na jeho tělesné a duševní zdraví i zdraví ostatních; při spolupráci, komunikaci a sdílení informací v digitálním prostředí jedná eticky

5. 3. INFORMATIKA

Vzdělávací oblast **Informatika** se zaměřuje především na rozvoj informatického myšlení a na porozumění základním principům digitálních technologií. Je založena na aktivních činnostech, při kterých žáci využívají informatické postupy a pojmy. Poskytuje prostředky a metody ke zkoumání řešitelnosti problémů i hledání a nalézání jejich optimálních řešení, ke zpracování dat a jejich interpretaci a na základě řešení praktických úkolů i poznatky a zkušenost, kdy je lepší práci přenechat stroji, respektive počítači. Pochopení, jak digitální technologie fungují, přispívá jednak k porozumění zákonitostem digitálního světa, jednak k jejich efektivnímu, bezpečnému a etickému užívání.

Na prvním stupni základního vzdělávání si žáci prostřednictvím her, experimentů, diskusí a dalších aktivit vytvářejí první představy o způsobech, jakými se dají data a informace zaznamenávat, a objevují informatické aspekty světa kolem nich. Postupně si žáci rozvíjejí schopnost popsat problém, analyzovat ho a hledat jeho řešení. Ve vhodném programovacím prostředí si ověřují algoritmické postupy. Informatika také společně s ostatními obory pokládá základy uživatelských dovedností. Poznáváním, jak se s digitálními technologiemi pracuje, si

žáci vytvářejí základ pro pochopení informatických konceptů. Součástí je i bezpečné zacházení s technologiemi a osvojování dovedností a návyků, které vedou k prevenci rizikového chování.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

- Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:
- systémovému přístupu při analýze situací a jevů světa kolem něj
- nacházení různých řešení a výběru toho nejvhodnějšího pro danou situaci,
- ke zkušenosti, že týmová práce umocněná technologiemi může vést k lepším výsledkům než samostatná práce
- porozumění různým přístupům ke kódování informací i různým způsobům jejich organizace
- rozhodování na základě relevantních dat a jejich korektní interpretace, jeho obhajování pomocí věcných argumentů
- komunikaci pomocí formálních jazyků, kterým porozumí i stroje standardizování pracovních postupů v situacích, kdy to usnadní práci
- posuzování technických řešení z pohledu druhých lidí a jejich vyhodnocování v osobních, etických, bezpečnostních, právních, sociálních, ekonomických, environmentálních a kulturních souvislostech
- nezdolnosti při řešení těžkých problémů, zvládání nejednoznačnosti a nejistoty a vypořádání se s problémy s otevřeným koncem
- otevřenosti novým cestám, nástrojům, snaze postupně se zlepšovat

Učební plán pro 1. – 5. r. základního vzdělávání

Vzdělávací oblast	Vyučovací předmět	Ročník					Minimální časová dotace	disponibilní hodiny
		1.	2.	3.	4.	5.		
Jazyk a jazykové komunikace	český jazyk	7+2	7+2	7 + 1	6 + 1	6 + 1	33	+ 7
	cizí jazyk	-	-	3	3	3	9	
Matematika a její aplikace	matematika	4	4	4+1	4 + 1	4 + 1	20	+ 3
Informační a komunikační technologie	informatika	-	-	-	1	1	2	
Člověk a jeho svět	prvouka	2	2+1	2	-	-	6	+ 1
	přírodověda	-	-	-	1 + 1	2	3	+ 1
	vlastivěda	-	-	-	1+1	1+1	2	+2
Umění a kultura	hudební výchova	1	1	1	1	1	5	
	výtvarná výchova	1	1+1	1+1	2	2	7	+2
Člověk a zdraví	Tělesná výchova	2	2	2	2	2	10	
Člověk a svět práce	praktické činnosti	1	1	1	1	1	5	
týdenní hodinová dotace a disponibilní hodiny		18 + 2	18 + 4	21 + 3	23 + 3	23 + 3	102	+ 16
Celkový týdenní počet hodin - maximum týdně		20	22	24	26	26	118	